İSMET ÖZEL: "Şairlerin filozoflardan çok daha kıdemli ve rütbeli olduklarını unutmamak lazım."

NEVZAT ÇELİK: CEZAEVLERİNDE YAŞAMA HAKKI VE EROL ZAVAR

Oktay Taftalı: ATEŞİN İCADI

kaçak yayın

3 yıl. kdv dahil • yeryüzüne sürgünlerin dergisi • sayı: 38 • temmuz 2006 •

ISSN 1304-1037-0-6
9 771304 103704

Nevzat Çelik

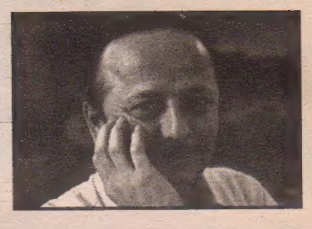

CEZAEVLERİNDE YAŞAMA HAKKI VE EROL ZAVAR

"Gündüzünde sömürülmeyen gecesinde aç yatılmayan" bir dünyada ne savaş vardır, ne baskı, ne işkence, ne cezaevi, ne ırk ayrımı, ne cinsiyet ayrımı... Bu ütopyayı kurabilmek, kendisi dahil her şeyi tüketen, yok eden insan türüyle mümkün müdür? İster olsun, isterse olmasın, **Nazım Hikmet** gibi bugün de onmilyonlarca insan o güzelim dünyanın hayalini kuruyor, istiyor ve bunun mücadelesini veriyor. Önemli olan da bu.

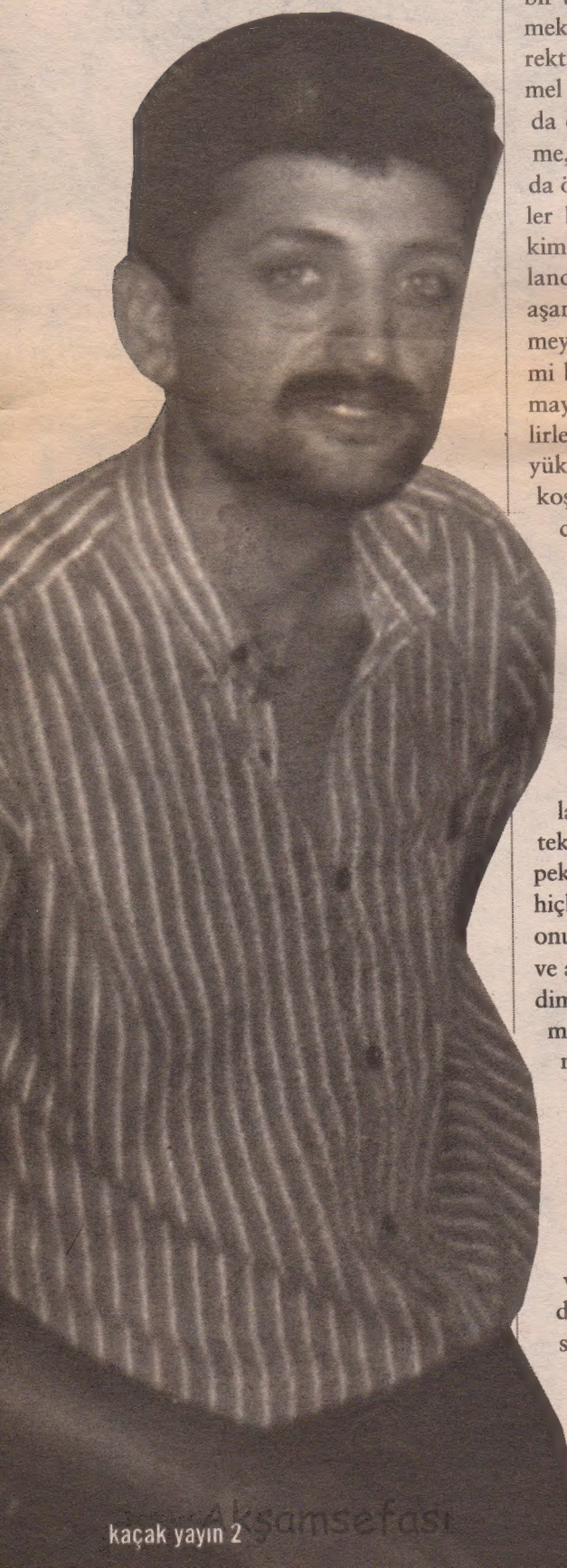

Cezaevi insan hayatının zorunlu uğraklardan biri değildir. Ve hiç kimse cezaevinde yatmayı, aklında n zoru yoksa, yatmayı tercih etmez! Yaşanır bir ülkeyi, dünyayı hayal etmek, istemek verili sisteme muhalif olmayı gerektirir. Ki bu düşünen insanın en temel haklarından biridir! Eşit koşullarda okuma, çalışma, yeme, içme, gezme, eğlenme... ve hatta eşit koşullarda ölme hakkı istersin! İşte bu istemeler başlayınca verili egemen sistemin kimi baskıları, korkutmaları ve cezalandırmalarıyla karşılaşılır. İşte bu aşamada insan tercihini yapar; ya istemeyi sürdürür ya da sistem içinde kimi belirlenmişlikler içinde konumlanmaya çalışır. Sizin ve her insan için belirlenmiş küçük hayallere sığmaz büyük ve komplike hayallerin peşinde koşmaya devam ederseniz karşılaşacağınız baskı ve şiddetin sonu yoktur; iş bulamamaktan öldürülmeye kadar gider bu. En iyi ihtimalle cezaevine atılırsınız!

Erol Zavar hangi suçlamalarla ve nasıl bir yargılama sonucu müebbete mahkum edildi bilmiyorum. Onbinlerce insanın yanı sıra kendi deneyimlerimden de yola çıkarak somut olarak bildiğim tek şey benim ülkemde yargılamanın pek de adil olmadığı! Sözgelimi ben, hiçbir ilgimin olmadığı bir örgütten ve onun kimi eylemlerinden yargılandım ve ancak sekiz yıl sonra tahliye olabildim. Adil olmayan yargılama konumuzla doğrudan ilgili olsa da geçmem gerekiyor.

Erol Zavar'ı kısaca tanıyalım: 16 Ekim 1969 yılında **Çorum**'da doğuyor. Pek çok köylü gibi onun ailesi de yoksulluk nedeniyle kente, **Ankara**'ya göçüyor. Tutuklanmadan önce topoğraflık yapıyor. Evli ve iki çocuğu var. 1997-98 yıllarında **Direniş** ve **Odak** dergilerinin hem sahipliğini hem de Yazıişleri müdürlüğünü yapıyor. 1999 yılında mesane kanseri teşhisi konularak ameliyat ediliyor. Kontrollü bir şekilde tedavisi sürdürülürken 2001 yılının ocak ayında Ankara'da **Terörle Mücadele Şubesi** tarafından göz altına alınıyor. İşkence görüyor. Tutuklanıyor ve hızlı bir yargılama sonucunda müebbet cezasına çarptırılıyor.

Buraya kadar anlatılanlar için, **"ne var bunda Türkiye'de yaşanan onbinlerce vakadan biri"** denilebilir. Doğrudur. Erol Zavar'ın kanser olduğunu unutmamak kaydıyla! Birçok **F Tipi** cezaevi dolaştıktan-dolaştırıldıktan sonra en son **Sincan F Tipi Cezaevi'nde** tek kişilik hücresinde kanserle boğuşarak yaşam mücadelesi vermekte. Yine denilebilir ki, "bunda da bir şey yok, cezasını çekiyor işte!" Şu an tartışacağım şeyin Erol Zavar'ın o cezayı hak edip etmemesi değil. Türkiye'deki ölüm nedenlerinin ikinci sırasında kanserin yer alması da sorunu ötelemez. Yani dışarıda her gün birilerinin kanserden ölmesi **Adalet Bakanlığı**'nın, cezaevi idarelerinin ve öteki yetkililerin olumsuz tutumunu açıklamaya yetmez. Birilerini (nedeni ne olursa olsun, haklı-haksız) cezaevine koyuyorsan, hiçbir ayrım gözetmeksizin onların yaşamından ve sağlığından sorumlusun demektir. **Erol Zavar**'ın cezaevine konmadan önce kontrol edilebilen bir hastalığı varken, yani yaşamını sürdürebilirken, şimdi bunu yapamıyor! Çünkü onun hastalığı düzenli kontrolü, tedaviyi, düzenli ve iyi beslenmeyi gerektiriyor. Ayrıca temiz ve hijyen bir ortamda bulunmasını gerektiriyor hastalığı. Geciktirilerek de olsa bazı hastanelere götürülüyor. Birinden sağlam raporu veriliyor, bir hafta sonra bir diğerinde ameliyat ediliyor! Mesane kanserinin tespiti sistoskopi cihazı ile yapılabil-

Aksamsefası

mekte. Ama ne yazık ki üç yıl boyunca sistoskopi cihazının bulunduğu bir hastaneye sevk edilmiyor ve hastalık ilerliyor. Son iki yılda ise tam sekiz kez ameliyat ediliyor! Onca bıçak acısı yetmiyormuş gibi her hastaneye götürülüp getirilişte kötü muamele görüyor. Bunun ne derece aşağılayıcı ve yok edici bir muamele olduğunu anlatmak mümkün değil! Ve üstelik kanserle mücadelede en önemli gücün moral olduğu bilinirken, ne yapılmak isteniyor acaba! Çok açık, **'lanet olsun bu hayata'** deyip Erol Zavar'ın pes etmesi! Yani ölmesi! Böylece kangrene dönmüş bir sorundan daha kurtulunmuş olunacak! Son Türk büyüğünün de söylediği gibi: **"Asmayıp da besleyecek"** değiller ya!

Erol Zavar'ın ailesi hem kötü muamelenin engellenmesi, hem de yasal haklarının sağlanması için çalmadık kapı bırakmıyor. **CMUK** hastalığı hayati tehlike taşıyan mahkumların cezasını ertelemeyi öngörüyor. Ama henüz olumlu bir yanıt alınamıyor. Cumhurbaşkanı **Ahmet Necdet Sezer**'den de af yetkisini kullanmasını istemişler ama oradan da henüz yanıt gelmemiş. Kitap okuyan bir Cumhurbaşkanımız var! **Evrenler, Özallar, Demireller** düşünüldüğünde, sadece bu özelliğin bile ne kadar önemli olduğu hemen anlaşılabilir! O'na ulaşılabilirse, dosya önüne geirilebilirse...

Açıkçası bu konuda tek umudum Sayın Cumhurbaşkanı!

Bütün bunlardan bağımsız olarak Erol Zavar'ın istediği şey, insan haklarından, mahkum haklarından yararlanmak!. Hücresinin hijyenini sağlayabilmek için çamaşır suyu istiyor mesela! Ama yasak deniyor. Cezaevine çamaşır suyu sokmak yasak! Neler yasak olmadı ki cezaevlerinde: süt, limon, baharat, şeker, çay, sigara , kantin dolmakalem, kitap, defter, dergi, gazete, teyp, radyo, televizyon, her türlü müzik aleti, elbise, ayakkabı, havalandırma, banyo, görüş, avukat, mahkeme, mektup, telgraf, çiçek, saç, sakal, bıyık...

Ama düşünmek, ama yazmak... ve her şeye karşın inadına yaşamak... Peki bunlar nasıl yasaklanacak? Onca olumsuz koşullarına rağmen Erol Zavar inadına yaşıyor. Yaşama dört elle sarılmış; o ellerden biri de şiir! İyi ya da kötü yazmasının bu aşamada hiçbir önemi yok. Hayata tutunmasında, zorlukları yenmesinde ve zihnini açık tutmasında yeterli katkıyı sağlıyor şiir. Önemli olan da bu. Bir şiirini sizinle paylaşmak istiyorum:

Ölümü Ektim Randevu Yerinde Beklemekten Ağaç Olsun

Zembereği boşalmış saatlerin
Akreple yelkovan öpüşüyor on ikide
Bütün ziller gitme vaktini vuruyor
Tembellik edip gitmeyeceğim
Kusura bakma ölüm
bugün de gecikeceğim.

Sessizlik çökmüş kentin sokaklarına
Martılar uykuya dalmış
kar bütün izlerini örtmeye hazır
randevularıma sadığımdır sektirmem saatini*
Ama bu sefer tembelliğim tuttu
Ölüm daha çok beklersin beni

Şimdi kış
ölümün vaktidir derler
Ve tecrübelerimden bilirim
kışın ölene söverler
Kusura bakma ölüm
ben arkamdan sövdürmem
bu randevuya asla gelmem

Bu şiirin içinden tren de geçebilir
uçak da
vapur da
Bütün teknolojik ölüm aletleri de
ama hiçbirine binmeyeceğim
Kusura bakma ölüm
gelmeyeceğim
Gelecek öyle uçsuz bucaksız duruyor ki
ve ben ne olacağımı merak ederken
hani filmin en güzel sahnesinde
sinemadan çıkar gibi
hayattan çıkıp gidemem
kusura bakma ölüm
adın çok soğuk
bunca mazeretim varken
yaşamaya dair
ölümü aklımdan bile geçiremem
Seni seviyorum hayat
tüm kötü sürprizlerini de

Erol Zavar-Şubat 2004

www.kucukiskender.com
thesouljam@gmail.com
küçük İskender

Short Story Board

filozof marangoz

Marangoz, kapının önünde çırağını azarlıyordu:
-"Bir elinde çiviyle dolaşıyorsan öteki elinde mutlaka çekiç olmalı."

korku sineması

-"Sen hiçbir korku filminden korkmuyorsun. Eğer bir korku filmi çekersen bu çok korkunç olur. Çünkü en korkuncu sen biliyorsun." diyor on üç yaşındaki Çağrı Hayta; nasıl bir başlangıç yazardım: Genç adam, banyodan çıkıp yatakta yatan sevgilisinin yanına doğru geliyor; balkon kapısı açık olduğu için üşüyen kız, yorganı tamamen örtünmüş. Balkon kapısını kapatan genç adam, tatlı sözler söyleyerek tekrar yatağa yöneliyor; ayakucundan başlayarak hafifçe yorganı sıyırarak kızın bacaklarını öpüyor ve öpmeyi sürdürerek yukarı doğru çıkıyor. Kalçaya, bele, göğüslere küçük öpücükler kondurduktan sonra sevgilisinin dudaklarını öpmek için yorganı tamamen açtığında kızın kafasının olmadığını görüyor. Tuhaf şey!

satranç

Ünlü bir oyuncu açıklamada bulunmuş: "Ben satranç tahtası başındayken hangi piyonum vezir olacak diye düşünüyorum; piyon kalmayı kabullenen piyonlarla işim olmaz. Oyunun ilk dakikalarında feda ederim onları. Normal hayatımda da öyleyim; örneğin eşimin doğurduğu çocukları bir yıl besler, büyüdüklerinde önemli işler yapamayacaklarına kanaat getirirsek hemen öldürürüz onları."

bir ruh hastasının tek sayfalık günlüğü

"Delinin en yakın arkadaşı hunisidir. Hayvan mezarlığından alacağım mezarımı: Bir yığın doku halinde geldim, kapasitesi yüksek bir amip olarak gideceğim."

tasvir

Saatin arkasında küflü bir defter olmalı; ara renkleri büyük vaatlerin ve külfetlerin peşine salmış, sonra, anlamsız tedirginliklerle gurur ile vicdanın buluşabildikleri pis zaman tamlamalarının kurbanı 'olağan'ı bir akıl sorunu belirtisine dönüştürmüş. Böyle bir defter, iri bir başucu saatinin arkasında. Yakınındaki kalem kurşun ve ufak. Hanım tabancası gibi. Katil, hep öğleden sonraları uyanıyor. Gardırop, ne kaba bir kelime diye düşünüyor her defasında, yattığı yerden doğrulurken; oysa şifoniyer öyle mi?! O, hüzünlü, hatıra kokan bir şey. Sırları var. Saklamayı biliyor. Çekmece, bilmecedir.

can baba

Can Yücel'in Shakespeare'den yaptığı çevirilere kendini, Türkçenin lezzetini katması edebiyatımızda karşılaşılabilecek ender güzel olaylardandır; 'to be or not to be / that's the question'ı 'bir ihtimal daha var / o da ölmek mi dersin' biçiminde yorumlaması üzerine şunu düşünmüştüm hep: Meşhur 'Bir Yaz Gecesi Rüyası'nı da 'Bir Laz Gecesi Rüyası' diye çevirse ve oyunu Karadeniz ormanlarında sorgulanan bir töre/tecavüz/ahlak-din tabanına indirseydi kötü mü olurdu?!

tuhaf cinayet

Laboratuarda dolaşan emniyet görevlisi cesede daha fazla bakamadı; biyolog, mikroskopta bir materyali incelerken arkasından yaklaşan cani adamın kafasına şiddetle vurmuş ve oküler biyologun gözüne saplanmıştı. Görevli, yerlere saçılmış lamları çıtır çıtır ezerek yürürken lamellerin ise canını hiç yakmadı.

limiti egale etmek

Almadovar'ın Kika filminde travesti kahraman şöyle der: "Öldürmek, ayak tırnaklarını kesmek gibidir. Başlangıçta düşüncesinden bile sıkılırsın, ama bakarsın ki tahmininden de çabuk tamamlanır." Bu replikten etkileyen bir seyirci, önce ellerindeki, sonra ayağındaki tırnakları keserek bastırmaya çalışmış içindeki öldürme güdüsünü; yetmemiş, bir bahçıvan makası edinerek ormana dalmış, yakaladığı hayvanların tırnaklarını kesiyormuş artık. Sigmund haklı, Freud ise yanılıyor.

yeraltı

Fikirleri, imgeleri ile alternatif gençliğin sevgilisi haline gelen şair, imza gününde bir arkadaşımın kitabını şöyle imzalamış: "Benim yazdıklarım azınlıklara *bir* fazladır."

bir rock grubu adı

öttürgenler, the dead moon, demonic days, fuckteur, bloody mary, sex shop boys, omen, murder in the kitchen, duman'a rakip dümen, oannes, karbon, dark zippo

aile

-Biz küçük bir aileyiz. Çok küçük bir aileyiz. O kadar küçüğüz ki toplum bile görmüyor. Sokaktakiler görmüyor. Sokaktakileri siktir et, sokak bile görmüyor.

-Ama sen bana hep vuruyorsun.

-Mecburum, çünkü biz küçük bir aileyiz. Şişmemiz için vuruyorum. Vuruyorum, bak, şişiyoruz. Yanakların şişiyor mesela, gözlerin şişiyor. Büyüyoruz o zaman.

-Yalnızca ben büyüyorum ama. O zaman ben de vurayım, sen de şiş!

-Birlikte şişersek şişman oluruz. Tek taraflı şişmemiz lazım.

-Bu iktidar demek!

-Hayır, bu durumda ben muhalifim. Dengeyi bozmamız şart!

ATİNA'DA TOPLANAN **AVRUPA SOSYAL FORUMU'NDA**
MİHRİ BELLİ'NİN PANTHEON ÜNİVERSİTESİ'NDE YAPTIĞI YUNANCA VE İNGİLİZCE
KONUŞMANIN TÜRKÇE'YE ÇEVİRİSİ

Merhaba!

İlk önce bir yanlış anlamaya meydan vermemek için önemli saydığım bir nokta üzerinde durayım. Solumda Savaş arkadaş var. Konuşmamı Yunancaya çevirecek. Sağımda da **Sungur Savran** arkadaş var . O da konuşmamı Türkçeye çevirecek. İkisi de **Troçkist. Troçkistlikleri** burada birlikte çalışmamıza engel olmuyor. Ancak ben konuşmamda **Amerika**'da, **Türkiye**'de ya da **Yunanistan**'da içinde yeraldığım devrimci eylemden söz edeceğim. Bu eylemlerde Troçkistler yoktu. **Üçüncü Enternasonal** üyesi bir partinin mensubu olarak, öteki üyelerle birlikte eyleme katılmışdım. Yanlış anlaşılmasın ben Trotskist değilim. **Sovyet** bürokrasisini bazı bakımlardan eleştirmiş olabiliriz. An gelmiş o bürokrasi ile aramız açılmış olabilir. Ama biz hiçbir zaman anti-sovyetizm yapmadık. **Rusya**'yı bir **Çar** yönetseydi tutumumuz uzun boylu değişmezdi. Soğuk Savaş boyunca bizim için birinci sorun nükleer dengede **SSCB**'nin, bir nükleer güç olarak, ABD'nin karşısında yer almasıydı, öteki sorunlar ikincildir. Uydusu durumuna düşürülmüş olduğumuz emperylizmdir önde gelen sorunumuz. Başta **ABD** olmak üzere emperyalizme karşı savaşımdır. Bu savaşımda SSCB'yi, herşeye karşın, bir müttefik güç sayıyorduk.

Yunanistan Demokratik Ordusundayken Yunanca nutuklar söylerdim. Aradan uzun yıllar geçti. Yunancayı eskisi gibi konuşamıyorum. Gene de bir şeyler kaldı. İznizle anlatacağım bir olayı İngilizce değil, Yunanca anlatmaya çalışacağım. Gramer hatalarını hoş görün:

Savaşta ağır yralanmış çok kan kaybtmiştim. Ata hatta eşeğe bile binecek halim yoktu. Gerillalar ormandandaki ağaçlardan iki düz dal kestiler . Ortasına bir bataniye yerkleştirdiler ve bir sedye yaptılar. Beni sedye ile taşımağa başladılar. İki gerilla önde , iki gerilla arkada , ortadada da bir yaralı. Bulgaristan sınırına böyle vardık. Sınıra vardığımızda iki Bulgar askeri koştu ve öndeki iki gerıllanın yükünü devraldı. Ve biz Bulgaristana böyle girdik. Önde sedyeyi taşıyan iki Bulgar , arkada iki Yunanlı gerilla ve ortada da yaralı bir Türk. Biz Balkan Federasyonu'nu dağda böyle kurduk. (alkışlar) *Ama arkası gelmedi.*

Hem SSCB'nin dağılmasından sonra Balkan Federasyonunu kurmak çok daha zor. Yeterli petrol kaynakların yoksa böyle bir girişim boşuna gayret diyenler eksik değil. Peki ne olacak? Başkan Bush'un tezgahladığı Yeni Dünya Düzeninde Kurtuluş Savaşlarını rafa mı kaldıracağız?Hayır hiç de öyle değil. Bugün emperyalizmin sömürü alanından kopuşu daha büyük ölçülerde düşünmek, planlamak ve bu uğurda mücadele etmek zorundayız. Türkiye bir Balkan ülkesi. Geçmişte, Mustafa Kemal ve Baba Venızelos zamanında, Balkan Paktını kurma girişimine katıldığı yıllarda Balkan ülkesi olduğu bilinciyle hareket etti. Yunanistan da öyle. Ama Türkiye aynı zamanda bir Orta doğu ülkesi de. Geçmişte Sadabat_Paktı' nı yaşatmak için bu bilinçle aktif rol oynadı. O halde emperyalist sömürü alanından kopuşu daha geniş ölçüde planlamak ve hakların önüne sürmek, ayni hamlede petrol sorununu da çözmek gerekmez mi? Evet, ben yüce hedeflere yönelmemiz gerektiği inancındayım. Avrupa Birliği masasında yoksul Avrupalı, "levanten" damgasını taşmaktan bir türlü kurtulamıyan bir Balkanlı sığıntı olarak oturmaktansa emperyalsit sistemden kopan bağımsız ve demokratik bir Balkanlar ve Ortadoğu Federasyonunu yaratabilir miyiz şimdiden tartışalım derim. Hedef olarak önümüze şimdiden bunu koyalım demiyorum. Ama içinde yaşadığımız tarihsel dönemde bu konu üzerinde durmak bir yurtseverlik görevi, bir enternasonalist görevdir bence. Bu Federasyon, çağa ayak uyduramayıp sömügeci Batı'nın av alanı durumuja düşmüş olan Osmanlı İmparatorluğunun kendine özgü feodal yapısının hortlatılması olmıyacaktır. Yunan milliyetçilerinin Emperyalizm destekli Mega-İdea'sının hortlatılması da olmıyacaktır. Bu, özgür halkların gönüllü olarak çatısı altında birleştikleri, sosyalizm doğrultusunda yol alan, bir süper güç imkanlarına sahip, bağımsız ve gerçekten demokratik bir Federasyon olacaktır.

Dağda 18'inci yüzyılda yaşamış olan Yunan şairi Rigas'ın türküsünü söylerdik. Rigas, Müslüman-Hristiyan ayırımı gözetmeden halkları Osmanlı otokrasisine karşı savaşıma çağırır şiirlerinde. Osmanı bunu pahalı ödetti, Rigas'ı Belgrad'da astılar. Türkünün sözlerinin ilk önce yunancasını okuyayım:

Senin için vatanımız Yunanistan
Bir kez daha silah kuşandık
Özgürlüğe kavuşalım diye
Tuttuk dağların yolunu

Rigas'ın bir zamanlar dediğini
Eskiden çok eskiden
Gerillalar Balkan'da
Gerçekliğe çevirdi

Öyle bir toplum kuracağız ki
Bütün halklar birleşecek
Sınır mınır silinecek
Bir daha asla katliamlar olmıyacak
(Alkışlar)

Arkadaşlar konuşmamın **Yunanca** kısmını **Türkçe** ve **İngilizceye** çevirdiler. Tekrar etmenin gereği yok. Konuşmama İngilizce olarak devam ediyorum.

Atina'daki **Temelio yayınevi** 1983 yılında Yunan içsavaşı konusunda bir kitap yazmamı benden istemişdi. Kitabı türkçe olarak yazdım ve 1984 yılında Yunancaya çevrilmek ve yayınlanmak üzere **Temelio**'ya teslim ettim. Kitap **"Afta pou lee o Rigas" (Rıgas'ın Dediği)** adını taşıyordu ve işlediği ana tema iki halk arasında kardeşlikti. Yukarıda, iktidarda kimler olursa olsun, aşağıda, tabanda iki halktan insanlar arasında kurulan dostluk, kardeşlik. Temelio kitabı Yunancaya çevirtti fakat yayınlamadı. **Kıbrıs** sorunu dolayısıyla Yunanıstan'da esen havanın burada bir etken olduğu inancındayım. Kitabın türkçesinin şimdiye kadar dört baskısı yapıldı. Oysa ben kitabı yazarken daha çok Yunan okuruna hitap etmiştim. Birkaç büyük şehir bu bakımdan biraz farklı olmakla birlikte, Yunanistan'ın kırsal bölgelerinde demokrasi mevcut olmadığını ve faşist işgalcilerle işbirliği yapmış olan çetelerin bu kez **Anglo-Sakson** işgalcilerin hizmetine girerek yurtseverlerin canına kıydıklarını vurguluyordum kitapta. İç savaşın bir tarihsel zorunluluk olduğunu savunuyordum. Ayrıca iç savaş kararına Sovyetlerin ve Halk Demokrasilerinin karşı çıkmalarına rağmen, bu kararın Yunanlılar tarafından alındığını ileri sürüyordum. Bu tespit besbelli, işi bir içsavaşa kadar vardırmanın hata olduğu yolundaki uzun yıllardan sonra alınan **YKP** kararına ters düşüyordu. Ama gene de Yunanca tercümenin el yazmasını okuyan YKP üyeleri kitabın Parti tarafından yayınlanması gerektiği görüşündeydiler.. Bunlardan biri Lennis yoldaş idi. **Lennis Makronisios** politik sürgünlerindendi. Beyannameyi imzalamayanlardan . Karısı içsavaşta Demokratik Ordu saflarında savaşmıştı. İkisi de **İsveç**'e sığınmışlardı. Karşılaştığımızda Yunanistan'a serbestce gidip gelebiliyorlardı. Mülteci TKP'si ile ilişkilerimizin pek dostane olmadığı konusunda kendisini uyarmama karşın Atina'ya vardığında YKP'nin yeni lideri **Paparigas** ile konuşacağını söyledi. Kendisini ikna edeceğinden emindi. Lennis'in girişimi olumlu sonuç vermedi.

Kitaba dair en anlamlı övgüyü PKK'nın Avrupa temsilcisinden aldığımı söyleyebilirim. Kitabın Türkçesini bir gecede okudu. Ertesi gün bana "bu kitabı biz dağıtalım" dedi. **"Neden"** diye sordum. **"Çünki bu kitabı okuyan hemen dağa çıkmak ister de ondan"** dedi.

Bir noktaya daha açıklık getirmek isterim.Ben yirmi yaşında çiçeği burunda bir solcu iken **"Çin'de Yang-Tse nehrinin** kıyısındaki köyünün emperyalist işgalcilerin bombalanması sonucu bir Çinli çocuğun ölmesine ne kadar üzülürsen, çocuk yaşdaki kendi öz kardeşinin ölümüne o kadar üzülmen gerekir. Enternasonalizm budur" derdim. Enternasyonalizmin kendi en yakın insanlarını , kendi ülkenin emekçilerini sevmekten, onların davasını benimsemekten başladığını bilmezdim. Yurtseverlik ile enternasonalizmin çeliştiğini sanırdım. Bugün de ayni çocukluk hastalığına tutulanlar var. Ben onlardan değilim. Çok şükür o hastalığı atlattım.

Jean Jaures'in dediği gibi **"Yüzeysel bir yurtseverlik seni Enternasonald'dan uzaklaştırır, derin bir yurtseverlik ise seni Enternasyonal'e götürür, nasıl ki derin bir enternasyonalizm seni yurtseverliğe götürürse".**

ABD'de sosyalizmi hedef bilen siyasi örgüte katılırken ben Türkiye yurtseverliğinin bana yüklediği bir görevi yerine getirdiğim inancındaydım. 1938 yılında, Mississippi'nin Oxford kasabasında ABD Komünist Partsine girip illegal politik eyleme katıldığım zaman Türkiye yurtsevertliğini rafa kaldırıyor değildim. Tam tersine bilinçlendirip örgütlendirmeye çalıştığımız o kara derili emekçiler,kurulu dünya düzeninde en az biz Türkler kadar emperyalist sistemin sömürü ve horlamasına uğramaktaydılar. Ve ben onları anti-emperyalst savaşımda bir müttefik güç olarak görüyordum. ABD'nin devlet üniversitelerine kayıtlı yoksul öğrencileri de öyle, San Francısco'daki gemicileri ve liman işçilerini de öyle .

Ayni şekilde yurda döndüğümde tek parti yönetimi altında olan ülkemde biricik muhalefet siyasi örgütü olan illegal TKP'ye girip çalışmaya başladığım zaman olsun,Yunan içsavaşında Demokratik Ordu saflarına katıldığım zaman olsun, Türkiye yurtseverliğinin bana yüklediği bir görevi yerine getirmekte olduğum inancındaydım. Ve öyledir de.

Yurtseverlik ile sosyalizm çelişmez, tam tersine birbirini tamamlar. Yurtseverlik sosyalistlerin tekelinde değildir. Ama en tutarlı yurtsever sosyalistlerdir.

Teşekkür ederim.

(Alkışlar)

Akşamsefası

Özgül Apaçe - Aslan Özdemir

Cumhuriyet benim ağabeyim sayılır

"Hristiyan Türk olamaz. Türk dediğimiz tarih sahnesine diniyle beraber çıkmıştır. Dünyada dini ve milliyeti aynı olan bir tek millet var o da türkler."

"Türkiye 60 sonrasında sosyalizmin yapıcı imkanlarını kullanabilmiş olsaydı bugün badireyi atlatmış bir ülke olacaktı."

"Şairlerin filozoflardan çok daha kıdemli ve rütbeli olduklarını, daha yüksek bir rütbede olduklarını unutmamak lazım."

"Cumuriyet 1923 yılında doğdu, ben 1944 yılında doğdum, dolayısıyla cumhuriyet benim ağabeyim sayılır. Aramızda 21 yaş fark var..."

"Ben iki kızımdan ikisine de bir kere bile başını ört demedim ama başını aç da demedim."

Ben önce birşey sormak istiyorum, Cevap vermeyebilirsiniz?

Bütün sorular için geçerli mi?

Evet, elbette cevap vermek istemediğiniz sorular olabilir. Özellikle şunu merak ediyorum, neden bu üç dikkat çekici yüzüğü takıyorsunuz?

Konuşacak bir şey olsun diye. Yani niçin üç yüzük takıyorsunuz diye sorsunlar bana diye..

Sırf o yüzden mi takıyorsunuz?

Tabii ki, insanlar bunu merak etsin acaba bi manası var mı falan filan..

Var mı bir manası?

Hiç yok... Yani bu tamamamen insanların tepkilerini görebilmek için... Şöyle birşey, insanların bazıları diyorlar ki ne güzel yüzükleriniz var. İyi ki üç yüzük takmışınız. Bazıları ise tam tersi. İşte böylece insanları bana olan tavırları bakımından bir yere koymam mümkün oluyor.

Neden 93 yılındaki bir söyleşiyi bu sene yayımlamaya karar verdiniz?

Şey için.. Böbürlenmek için.. Bakınız arkadaşlar, ben 13 sene önce bu konuda ne demişim, dünya nereden nereye geldi? Nası bir hat takip ediyor? Bu konuda benim ilk tavrım bu değil.. Ben Sovyetler Birliği çöker çökmez bir vakıf bünyesinde bir konuşma yaptım. O konuşmanın başlığı 'başınıza saksı düşmeden' idi. Yani sovyetler birliğinin çöküşünün bir anlamı varsa, bunu mutlaka kavramalıyız şeklinde bir uyarı konuşması yaptım. Yani ben bu tür şeylerden hiç geri durmadım bütün yazı hayatım boyunca. Yani yaşadığınız şeyler günü birlik, ne biliyim rastlantılara kalmış şeyler değildir. Dünya tarihinin bir yönü vardır, bu yönde çarpışan kuvvetler vardır vs. Bunları insanlara bir şekilde anlatmak gerekiyor. Yani bakın şöyle birşey oluyor, genellikle böyle bilgilerden uzak kaldıkları için, sanıyorlar ki yağmur yağdı böyle oldu. Yani yeni şartların böyle kaçınılmaz, bir de bizim reddetmemizin imkânsız olduğu ve ancak yeni durumda hangi söz geçiren unsur varsa onun sözünü kaale alarak yürütebileceğimiz birşey olduğunu sanıyorlar hayatımızın. Hayatımız öyle birşey değil. Hayatımız bizim seçmelerimize çok bağlı bir şey. Yani o anlamda...

Akşamsefası

Peki "bu kitabı çıkarmamın amacı böbürlenmek" diyorsunuz. Bu üst perdeden konuşmalarınızın antipati yaratmasından endişe etmiyor musunuz?

Hayır, antipati yaratmasından memnuniyet duyuyorum, çünkü bunları antipatik bulanlar kendileri buna benzer bir pozisyona talipler demektir... Yani La Rochefoucauld' nun bir sözü vardır, "eğer kibirli olmasaydık başkalarının kibrinden hiç bir rahatsızlık duymayacaktık" ...Ve ben şunu söylüyorum sürekli olarak, eğer bu söylediklerim temelsizse zaten ben her türlü kınamayı hak etmiş bir insanım ama söylediklerim bir şeye dokunuyorsa ya da bir ihtiyaca cevap veriyorsa o zaman benim bu üst perdeden konuşmamdan rahatsız olunmasına dikkat etmek lazım, anlatabiliyor muyum?

Söylediklerim doğru, o yüzden rahatsız olmuyorum diye düşünüyorsunuz.

Şüphesiz..

Peki bu 'toparlanın gitmiyoruz' nerden çıktı?

"Önce bir toparlanın gidiyoruz" şeklindeydi..

Ama "gitmiyoruz" daha etkileyici oldu.

Tabi çünkü "toparlanın gidiyoruz"'dan kaçıyoruz manası çıkabiliyordu... Halbuki ben "toparlanın cenge gidiyoruz" demek istiyordum. Demek ki " toparlanın gitmiyoruz" deyince, "direniyoruz" anlamı çıkıyor. Yani benim üst perdeden havalı havalı konuşuyor olmamın aslında kaçınılmazlık olduğunu kabul etmemiz lazım. Şimdi biz şöyle diyebilir miyiz "yahu arkadaşlar ülkemizi savunmak fena olmaz değil mi?" böyle bir şey söylenebilir mi? Yani ülke savunmasından bahsediyorsunuz ve rica ederim falan..

Dört gün süren bir Nuriye Akman söyleşiniz var... Bu söyleşide kadın-erkek ilişkilerine dair söylediğiniz cümleler var ki son derece rahatsız edici cümleler bunlar... Bu cümleleri kurarken hiçbirini kırmaktan üzmekten endişe duymuyor musunuz? Ben mesela böyle bir hakkında bir şey söylerken hayatımdaki özel kişinin rahatsız olmasından çekince duyarak konuşurum, siz de evlisiniz sonuçta?

Şimdi ben çok yıllar öncesinden beri şiirle meşgul oluyorum. Şöyle bir mısra vardır. "A cause de délicatesse je perds de ma vie"(?).. yani "nezaket yüzünden hayatımı kaybettim". (gülüyor) yani tabii ki eğer nezaket hayatıma mal olucaksa ilk terkedeceğim şey nezaket olmalı.

İncelikten kırılmanın anlamı yok.. Ama nezaketle kabalık arasında kalın bir çizgi var bence. Ayrıca o röportajda sarfettiğiniz cümlelerin size ev içinde geri dönüşü olmadı mı? En azından huzursuzluk olarak?

Bakınız burada bir daha tekrar etmekte fayda var. O mülakatı kendisiyle birlikte çalışan bir Türk, **Jurgen Habermas**'a tercüme etmiş ve Habermas bu mülakatı tercüme yoluyla öğrendikten sonra, şu cümleyi sarfetmiş, demiş ki: "Türk milleti İsmet Özel'i anlayacak bir millet değil". Bunu Jurgen Habermas söylüyor. Fakat ilave etmiş, o da demiş kendi milletine laf anlatacak dili henüz kuramamış, şimdi bu haber bir gazete köşesinde yer aldı. Habermas'ın bu sözleri üstüne Türkiye'deki tepki ne oldu biliyor musunuz? "Gördün mü? İsmet Özel henüz milletine laf anlatacak dili kuramamış".. Yani burada birinci cümle gitti. Yani böyle bir ülkede yaşıyoruz.

Peki siz şimdi Habermas'ın bu eleştirisinden sonra bir değişiklik yapmayı düşündünüz mü bu dili kurmaya yönelik? Kendi üzerinize alındınız mı?

Tabii Habermas şu bakımdan haklı, o dışarıdan bakan bir insan. O mesela Türkiye'de bir millet inşa etme meselesinin henüz başlamamış olduğu konusunda bir fikri olan bir insan değil. Anlatabiliyor muyum? Ben ise Türkiye'de yaşayan bir insan olarak, Cumhuriyet 1923 doğumlu ben 1944 doğumluyum. Aramızda 21 senelik bir fark var. Yani biz Cumhuriyetle beraber bir yere geldik. Ve bu süreç içinde Türkiye Cumhuriyeti millete doğru giden etkinliklerden sürekli uzak durdu, devlet olarak. şimdi bakınız son zamanlarda moda olan tabirlerle Türkiye Devleti bir ulus devlet ise -ki bana göre değildir o ayrı konuşulacak şeyama o kavram çerçevesini kabul ettiğimizi düşünelim ve Türkiye Cumhuriyeti'nin bir ulus devlet olduğunu varsayalım, şimdi ulus devletin ilk etkinliği İngilizcede "nation building" dediğimiz millet inşa etme safhasıdır. Türkiye'de bir kere kültürel manada birşey yapılmadı demiyorum, yapıldı tabi, ama bu bir millet inşa etme gayesiyle gerçekleştirilen bir etkinlik değildi. Dolayısıyla benim millete laf anlatacak dili kurmak işinden önce, millet olayının belirgin hale gelmesine katkıda bulunmak gibi bir...

Misyonunuz?

Tabii olmalı.

Siz de bunu mu yapmaya çalışıyorsunuz?

Tabii ki yani biz burada bir millet olma özelliğini göstermemiz taşımamız lazım, yani siz tersini düşünebiliyor musunuz? Bir ülke var devleti var fakat milleti yok. Böyle bir şey olabilir mi? Yani bir ülke var, sınırları var, kurumları var, fakat o kurumları işleten kan yok, damarlar boş. Böyle şey olur mu? Biz kansızlıktan çekiyoruz. Dikkat ediyor musunuz? Bayılıveriyoruz. (Gülüşmeler)

Aslan Özdemir: Söyleşiye başlamadan önce söylemiştiniz ya Cumhuriyet benim ağabeyim sayılır diye... Onu biraz açar mısınız?

Cumuriyet 1923 yılında doğdu, ben 1944 yılında doğdum, dolayısıyla cumhuriyet benim ağabeyim sayılır. Aramızda 21 yaş fark var...

Peki siz diyorsunuz ki Habermas'ın da dediği gibi Türk milleti beni anlayacak durumda değil, siz de öyle düşünüyorsunuz galiba...

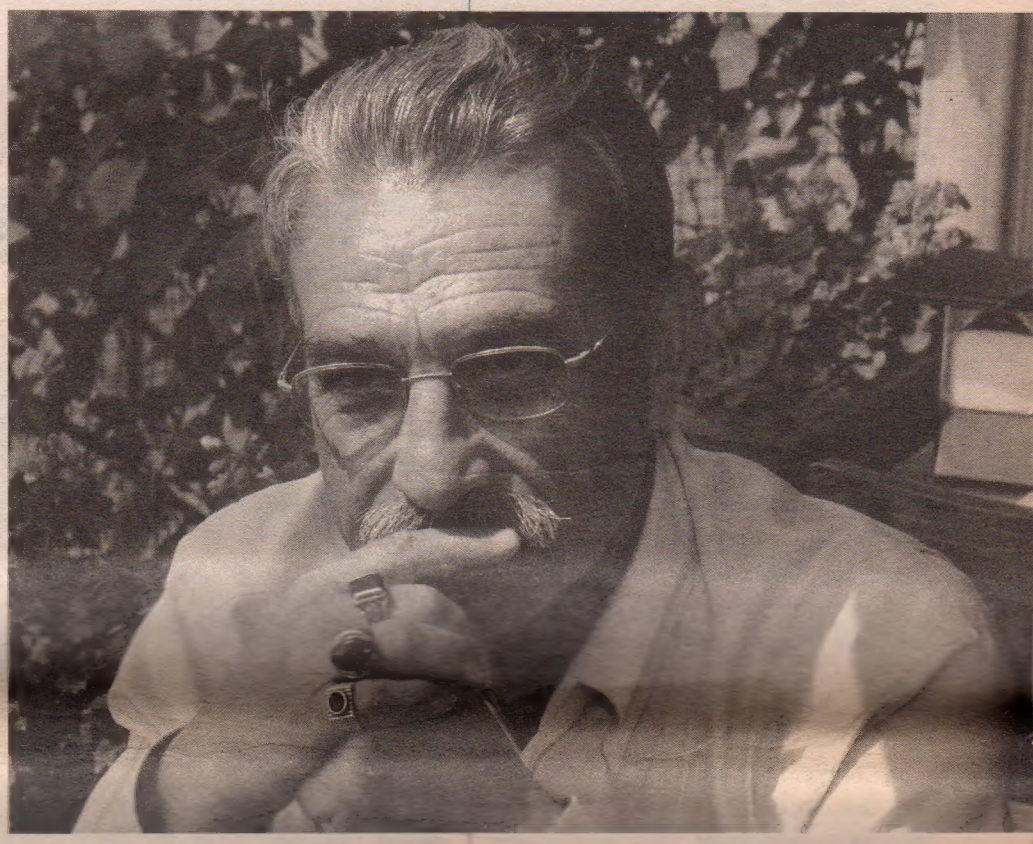

"Türkiye islami ilgilerin yoğunlaştığı dönemde sosyal hayatında olduğu kadar ekonomik işleyişini de islami zemine oturtabilseydi bugün dünyada parmakla gösterilirdi"

Şimdi ben tabii Habermas kadar havalı konuşamam.

Estağfurullah... En az onun kadar havalı konuşuyorsunuz zaten.

Rica ederim.. (Gülüşmeler)

Gördüğüm en havalı konuşan insansınız.

Habermas'ın havalı olmak için sahip olduğu hazne, benimkinden çok büyük... O dünyada iki kere savaş kaybetmiş ve iki kere savaş kaybetmesine rağmen dünyada dikkate değer bir yere sahip bir millete mensup. Yani 1918'de Almanya savaşı kaybetiiği zaman, imparatırluğunu da kaybetti. 1945'de savaşı kaybettiği zaman, onların Almanca "Jahre 0" diyor, yani

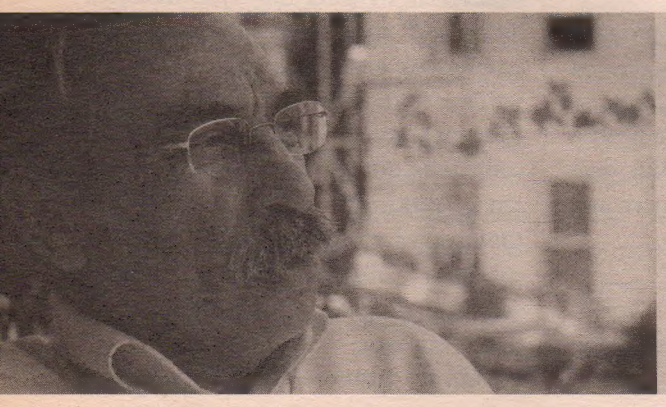

Sizin kızınız var değil mi?

İki tane.

İkisi de baş örtülü mü?

Evet.

Kendi tercihleri mi?

Kesinlikle tabi gözlerinin önünde belli örnekler vardı anneleri babaları tabi. Ama ben iki kızımdan ikisine de bir kere bile başını ört demedim ama başını aç da demedim. Ama ben mesela okul hayatlarında resmi baskı altında kaldıkları zaman kendilerine, başlarını açtıkları takdirde onları kınamayacağımı söyledim. Yani başlarını açmayı reddetmelerinde benim hiçbir etkim yok.

Siz müslüman olduktan sonra mı evlendiniz?

Evet.

Eşiniz de müslümandı yani?

Evet. Yani ama örtünmeyi falan benim yüzümden kabul etti.

Kızlarınıza değil ama ona şart koydunuz yani... Eşiniz de entellektüel faaliyetleri olan biri midir?

Bu konuyu da geçelim..

Peki.

"sıfır yılı", sıfırlandılar. Bu iki belaya rağmen bugün Almanya dediğiniz zaman hadi canım sen de diyemeyeceğin bir toplum varç. Yani Habermas bu toplumun filozofu..

Siz kendinizi filozof olarak mı görüyorsunuz?

Hiç böyle bir iddiam olmadı, ben şairim. Şairlerin filozoflardan çok daha kıdemli ve rütbeli olduklarını daha yüksek bir rütbede olduklarını unutmamak lazım.

Anlaşılmamak üzüyor mu peki sizi? Bazı kesimlerce bilinçli veya bir şekilde anlaşılmadığınızı düşünüyor musunuz? Var mı böyle kaygılarınız?

Anlaşılmamak kelimesiyle ifade edilmemeli, dert ortaklığı ile ifade edilmeli, ben çünkü benimle aynı derdi paylaşan insanların, beni şakır şakır anladıklarını biliyorum. Ama insanlar benim endişe duyduğum şeylerden hiç endişe duymadıkları zaman "ne diyor bu" diyorlar..

Kimdir sizin dert ortağınız? Var mı entellektüel camiadan?

Yani tabi adı duyulmuş insanlar değil bunlar... Bunlar bir şekilde çilekeş insanlar.. Türkiye'de sayıları de küçümsenemez yani şu manada, benim Türkiye'de her yazdığımı mutlaka takip etmek isteyen çeşitli insanlar var. Bunlar benim dert ortaklarım.

Nerden biliyorsunuz bu rakamı?

Nerden biliyorum? Kitap satışlarından biliyorum. Benim bir kitabım çıktığı zaman bir ay içinde beş bin tane satar.

Peki ben çok merak ediyorum. Sizin entellektüel camiadan eşiniz dostunuz ahbabınız var mıdır ya da görüştüğünüz ya da kendinize dost edindiğiniz?

Yani yetişme yıllarında böyle gruplarla yan yana oldum. Ama yıllar geçtikçe herkes kendine kabul edilebilirlik alanları tayin etti. Bu da benim hiç kimseyle görüşemez olmama sabep oldu. Sebebi şu, ben bi çeteye dahil değilim. Çünkü insanlar paslaşmadan yaşamayacaklarını bilerek yürütüyorlar işlerini. Ben mesela gazetelerde yazmayı bıraktığım zaman hiçbir yayın organı "aman etme eyleme yazmaktan vazgeçme, senin yazmaktan vazgeçmeni engellemek için ne yapabiliriz" kimse böyle şeyler söylemedi. Bu bir çeteye dahil olmamakla da alakalı. Çünkü birbirinin adamı olarak birşey yapmıyorsuz. Kendi başına..

O yüzden eşiniz dostunuz kalmadı yani...

Evet bu şekilde evet olmadı.

Kemikleşmiş okuyuculardan var mı görüştüğünüz konuştuğunuz?

Şöyle diyelim bunu, olayların durumuna bağlı çünkü bu insanlar bana bir yük yüklemek istemiyorlar.

Şuraya gelmek istiyorum bunu o yüzden soruyorum. Türkye'de entellektüel deyince akla gelen isimler var ya. Onlarla bir irtibatınız var mı diye?

Yok..

(A.Ö.) Mesela Ataol Behramoğlu'yla görüşüyor musunuz?

Bir senedir görmüyoruz herhalde birbimizi.. Şimdi şöyle düşünün diyelim, herkesin bir dünyası var ve bu dünya da sınırları delinebilir şeyler değil. Yani şimdi mesela **Mustafa Kemal** konusunda aynı tarifleri benimsemediğim bir arkadaşımla ortak bir iş yapamıyorsun çünkü yapılan iş birinci derecede Mustafa Kemal ile ilgili tariflere dayalı. Mesela diyelim ki Kıbrıs meselesi ile ilgili nasıl düşündüğü yapılan işle doğrudan doğruya ilgili.

Hiç kimseyle aynı düşünmediğiniz için bir araya gelip birşeyler üretmenize imkan olmuyor yani.

Olmuyor...

Bir araya gelemeseniz de sizce kayda değer entelektüeller kimler Türkiye'de?

Türkiye'de bir kere entellektüel hayat yok. Yani siz bana Türkiye'de düşünce ağırlığı ile dikkati çeken bir dergi, söyleyin var mı? Yani şu anda bir tane bile yok... O zaman hem entellektüel etkinlik yok ama entellektüel var ortada.... Bu olmaz... Değil mi?

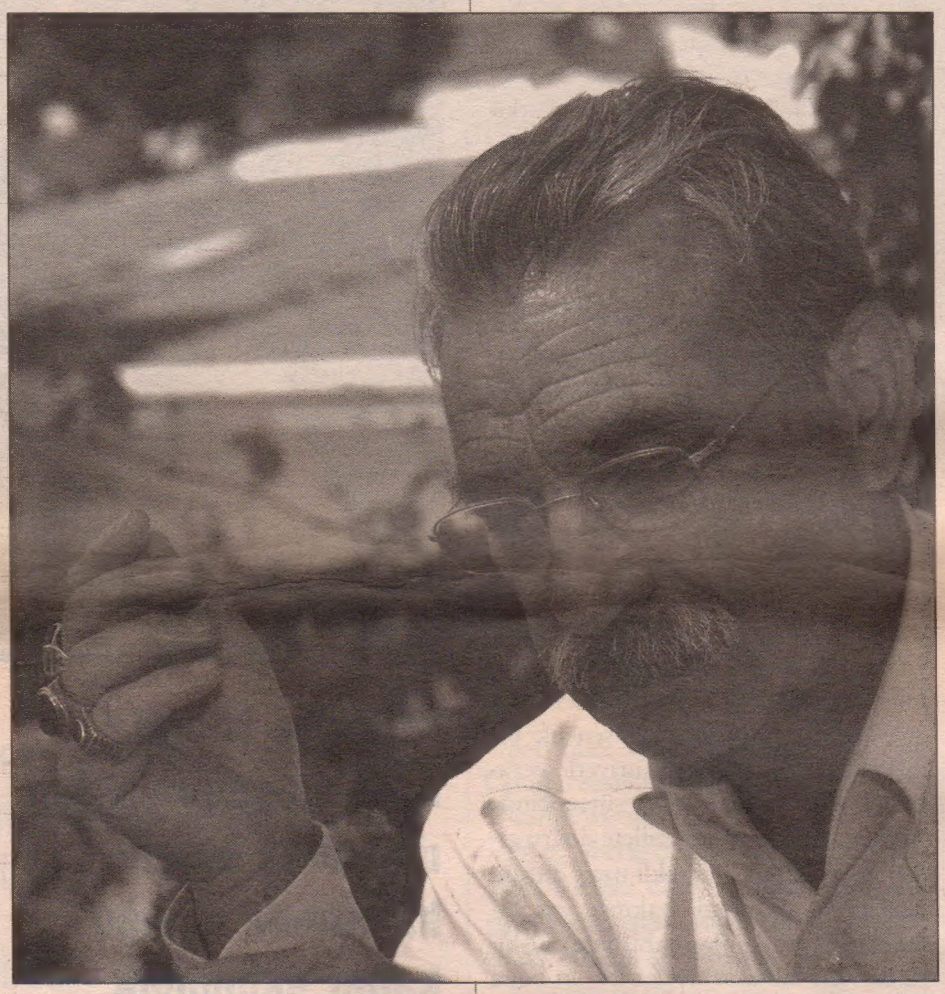

(A.Ö.) O zaman entelektüel mi yok diyorsunuz şimdi Türkiye'de?

Tabi yani bakınız, entelektüel zümrenin en etkin olduğu ülke çarlık Rusyasıdır. Sebebi de çok açık çarlık Rusyası başka toplumlarla yarışmasını başarıya götürebilmek, o yarıştan birinci çıkabilmek için entellektüellerin desteğine muhtaçtı. Bunu özel olarak kasıtlı olarak destekledi ve büyüttü. Dolayısıyla entelijansiya dediğimiz şey öyle sebepsiz işlevsiz zümre olarak anlaşılamaz. Entelijansiyanın mutlaka toplum hayatında doldurmak zorunda olduğu bir yer olmalıdır. Şimdi Türkiye buna ihtiyaç duyuyor mu? Yani Türkiye varlığını devam ettirmek için entelektüel çabanın vazgeçilmez olduğunu düşünen bir yer mi? Yani mesela çok kolay adapte olduğumuz anlar 90'lı yıllarda, dünyanın büyük sermayesi Türkiye'de para çevriminin büyük ölçüde spor ve eğlence hayatı çerçevesinde hızlanmasına karar verdi ve dikkat ettiyseniz 90'dan sonra da bu klas oldu. Yani eğlence hayatı ve spor, medyayı çok meşkul eden şeyler ve gerçekten de büyük paralar dönüyor değil mi? Buna mesela alternatif olabilecek bir entellektüel etkinlik Türkiye'de görmedik. Yani burada insanlar diyebilirdi ki entellektüel olsaydı Türkiye'de, diyeceklerdi ki: "biz bütün ideolojik farklılıklarını bir kenara bırakıyoruz, biz düzey farklarını ciddiye alıyoruz, ve biz farı entellektüel, farklı ideolojik yönsemeler içinde olsak bile belli bir düzeyi korkumak adına şu şu isimler belli yayın organlarında bir araya geliyoruz ya da belli yayınları sürdürüyoruz" derlerdi. Yani böyle birşey olmadı Türkiye'de dolayısıyla çok gariban bir zihni etkinlik var.

Peki mesela bir sürü isim var işte Orhan Pamuk, Elif Şafak'tır... Onları nasıl buluyorsunuz? Nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bunlar belli bir programın parçasıdırlar, ve dikkat ederseniz sonuçta da siyasi gerilimlere sebep olan işler yapıyorlar. Ben biraz önce entelijansiyanın işlevsiz olamayacağını söyledim ama bunlarınki bir toplumsal ihtiyaçtan değil bir politik manevradan...

Nedir o manevra?

Türkiye'nin kaderi. Yani Türkiye'nin kaderiyle ilgili bir büyük dolap dönüyor.

Peki onlar için dolabın dişlileri mi diyorsunuz?

Şöyle söyleyeyim, kimseyi suçlama durumuna düşmeden şunu söyleyebirilim. Türkiye 1918'deki karar dönemine bir şekilde geri döndü. Neden? Çünkü 1923'de ilan edilen Cumhuriyet 80 yılı aşkın bir süre için burada bir milli blok ortaya çıkaramadı. Dolayısıyla bugün "Türkiye ne olacak" sorusu taze taze sorulabiliyor.

Sıfır noktasında mıyız yani?

Sanıyorum ki sıfır noktasında olmadığımızı düşünmemiz için başka tedbirler alınıyor. Çünkü sıfır noktasında olduğumuzu söyleyebilsek o zaman bir tedbir alacağız değil mi?

Peki biz şimdi bu noktada olduğumuz için mi bu aydınlar devreye giriyor?

Şimdi bu aydın dediğimiz insalar, ya da kendilerine aydın denilse fena olamayacak diye düşünen insanlar nasıl bir hedef belirlemişler kendilerine? Bir, ya bunlar dünyadaki büyük entellektüel çevreler tarafından onaylanmayı bekliyor olabilirler. Veya dünyada siyasi hâkimiyet peşinde koşan unsurlar tarafından onaylanmayı bekliyor olabilirler. Bu iki durumda da onların Türkiye hakkındaki endişeleri kendilerine beğendirmek zorunda kaldıkları insanların gönlünü okşayacak şeyler.

Samimi bulmuyorsunuz yani?

Samimiyeti bir kenara bırakın, doğruyu hakikati savunacak bir dirayet sahibi olduklarını sanmıyorum

Ben bir şey daha merak ediyorum. Şimdi vakti zamanında AKP ile ilgili bir sürü eleştiri getirmiştiniz. Şimdi bu son günlerde bir sürü haber çıkıyor, takip ediyorsunuz belki, özellikle AKPli bakanların özel hayatlarına ilişkin... İki eşli hatta üç eşli veya eşlerini aldatan AKP lilerle ilgili, yani birdenbire böyle bir gündem çıktı ortaya farkında mısınız bilmiyorum...

Benim AKP ile ilgili eleştirilerimin hiçbiri biraz önce söylediğiniz konulara ilişkin değildi. Yani ben doğrudan doğruya bir doğrultudan ve aynı zamanda İslami yönsemelerden hareketle AKP'ye bir eleştiride bulundum. Özel hayatlarıyla ilgili değildi...

(A.Ö.) Siz nasıl değerlendiriyorsunuz peki bu gelişmeleri?

Şimdi bu konular tartışılıyor çünkü öbürlerini konuşmak kimsenin işine gelmiyor. Çünkü diğer konularla ilgili muhalefet de AKP ile aynı fikirde... Türkiye'de şu anda siyasi manada muhalefet yok neden yok çünkü, muhalefet de aslında diğer tüm konularda onların yaptığını yapmak istiyor... Yani muhalefet gibi görünen unsurlar onların yaptıklarına karşı çıkmıyorlar. Onların ya zamansız ya biçimsiz yapıldığını düşünüyorlar. Yoksa AKP'nin aldığı kararlar muhalefeti rahatsız etmiyor.

Yani siz o zaman bu çıkan haberleri

Aksamsefası

ciddiye almıyor musunuz?

Evet çünkü bu tartışmalar bütün gerçek meseleleri örten ve Türkiye'de yapılacak işleri neredeyse imkânsız hale getiren şeylerdir.

Ben öyle düşünmüyorum. Tüm bu meselelerin de tartışılması gereken önemli meseleler olduğuna inanıyorum. Yani siz iki eşli olmayı ya da aile içi şiddeti ya da aldatmayı doğal mı karşılıyorsunuz?

Bu meseleleri Türkiye'nin nereden nereye gittiğini gözardı edip konuşamayız. Yani şimdi ölçülerimizi saptamalıyız yani ölçülerimizi sabitleştirmemiz gerekiyor. Yani şimdi biz insanların diyelim ki özel hayatlarındaki tavırlarını. Amerikan standartlarına mı vuruyoruz?

Hayır insani standartlara vuruyoruz.

İnsani standart diye birşey var mı ki?

Var kuşkusuz... İkinci eşinden sonra ilk eşine şiddet uygulamak sizce insani bur durum mu?

Güzel de bunlar insani standart değil, bunlar Avrupai standart, Çin'de mesela aynı şey geçerli değil..

İnsani standart ya da Avrupai standart ortada şiddet ve ihanet var sonuçta... Yani insanları kıran, üzen durumlar bunlar...

Ama bu biraz magazin değil mi?

Ben öyle görmüyorum. Bence önemli bir konu. Diğer meseleleri de konuşalım elbette ama bunları da görmezden gelmeyelim.

Mesela Adnan Menderes söz konusu olduğu zaman, Adnan Menderes'in aşklarını konuşmadan geçmeyelim diyorsunuz..

Evet elbette Adnan Menderes'in Ayhan Aydan'la ilişkisi de Bill Clinton'ın evlilik dışı ilişkisi gibi konuşulabilmeli konuşuldu da zaten. Neden konuşulmasın ki?

Ben de şunu diyorum.. Gerçekten konuşulması gereken şeylerin önemini azaltmaz mı bu?

Azaltmaz... Ayrıca burada konuşulan sadece evlilik dışı ilişkiler değil, aynı zamanda aile içi şiddet...

Şimdi eğer aile içi şiddet sorununu, yani bu toplumsal sorunu gündemin ön sıralarına çıkardığınız zaman onun bir parçası olarak bunlar konuşulabilir ama öyle olmuyor. Şimdi aile içi şiddet diye bir meselemiz var bunu konuşuruz. Bu konuşma içinde siyasilerin durumu da yer alabilir. Ama siyasilerin durumunun aile içi şiddetle açıklanır olması yanlış. Ve ben tüm bu olayları değerlendirme dışı tutuyorum (gülüyor...)

(A.Ö.) Sizinle ilgili konuşulduğu zaman, İsmet Özel çok iyi şair, ama neden sadece şiir yazmıyor, sadece şiirleri ile ilgilense daha iyi, gibi laflar çıkıyor...

Şimdi şiirin ne olduğunu insanların göz önüne almaları gerekiyor. Şimdi şiir hayatımızı renklendiren hayatımızı çeşitlendiren tatlandıran bir şey midir yoksa şahsiyetimizi olduğu kadar düşünce dünyamızı etkileyen birşey midir? Yani şairler bir çeşit hokkabaz mıdır yoksa kendilerine müracat edeceğimiz kendi noksanlıklarımız nedeniyle kendilerine açılacağımız kişiler midir.. Yani benim yazdıklarım birilerine leblebi çekirdek olarak geliyorsa şiir olarak onlar benim en çok şiir yazmamı diğer meselelerle ilgilenmemi isterler. Yani çünkü adam öyle oturup öyle çerez yiyor. Ama şiirlerim onun için bir dünya demek ise, onlar pekâlâ bir taraftan düz yazılarımı dikkatle titizlikle takip ediyorlar. Ben bugün bir tanesine sordum, dedim sen dini pratiğin yok hatta Allaha inanıp inanmadığı da şüpheli. Dedim işte politikayla da ilgilenmiyorsun bu manada ama benim yazılarımı dikkatle okuyorsun neden böyle bir şey yapıyorsun dedim. Şöyle dedi siz dedi adını doğru koyuyorsunuz.. Benim şiirlerimi oku ama düz yazılarımdan uzak dur diyen insanların benim düz yazılarımda ne yaptığımı farketmemeleri de bence onlar için bir kayıp.

Bir röportajınızda görmüştüm birkaç yıl önce herhalde, bazı şiirlerinize ingilizce başlık atmanızı 'şok' kelimesiyle açıklıyorsunuz. Bazen bazı şeyleri daha göze batar hale getirmek için şok etkisi yapmak gerekir diyorsunuz. Yaptığınız açıklamalardaki çıkışlarınız da bununla mı, ilgili yani dikkat çekmek için mi sadece?

Paradokslar öğreticidir. Öğrenmenin en etkin yolu paradokslarla öğrenmedir. Yani bazı şeylerin uymazlığı ortaya çıkmışsa dikkat çeker... İnsan zihni kendi çabasının şiddetini yükselterek belli yerlere gelebiliyor. O yüzden bazen "bu da söylenir mi?" denilen şeyleri söylemenin, şaşırtmanın faydası var.

İsmet Bey artık adında Türk kelimesi geçen kitaplar çok satıyor biliyorsunuz. Çılgın Türkler böyle bir olay yarattı. Siz de son kitabınızın adını bu yüzden mi 'Kalın Türk' koydunuz?

İman da, Türklük de azalır veya çoğalır yani ben Türklüğü, ırkı bir temele oturtmadığım için, bana göre Türklük tarihi bir roldür. İnsanlar Türklerin tarih sahnesine çıkması dolayısıyla Türk olurlar veya olmazlar. O manada etnik kökeni ne olursa olsun insanlar kendilerini Türk olarak adlandırabilirler. İşte kalın Türk incelmeyi reddetmiş olan Türk'tür.

Bu tarihi rolü benimsemiş olanlar mı Türk yani?

Evet bu rolü gerçekten kendi rolü olarak yansıtmış olanlar... Yani ben Türkün tarifini kâfirle çatışmayı göze alan Müslüman olarak veriyorum. Çatışmayı göze almayana sadece Müslüman diyorum ona Türk demiyorum.

Yani mesela kendisini Müslüman olarak görmeyen ateistler falan Türki-

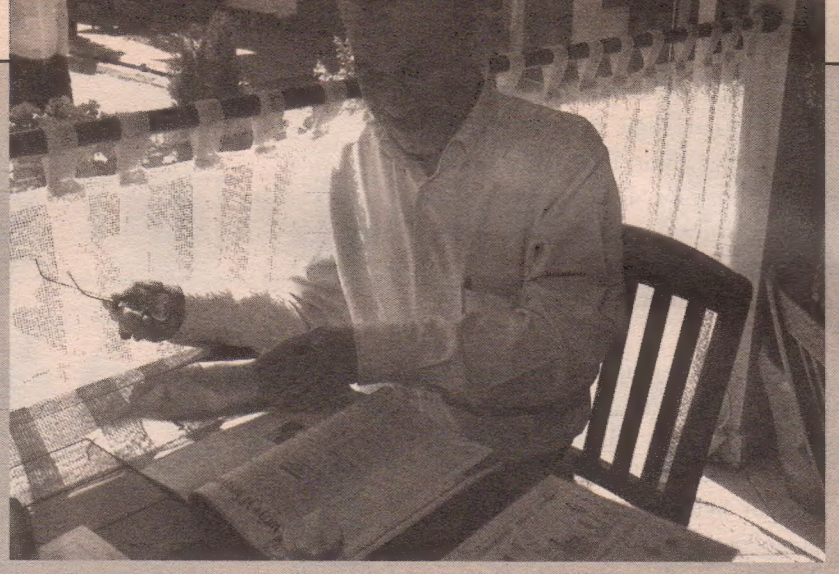

(A.Ö.) Modern türk şiiri yok, yazılmıyor gibi iddialı sözler etmiştiniz bir söyleşinizdede. Bu biraz tepki çekti şiir çevrelerince, böyle mi düşünüyorsunuz gerçekten? Yoksa söylediğiniz bir şeyi yanlış mı anladık?

Şimdi yani buzlukta türk şiiri taş çatlasın 1970'e kadar aktif birşeydi, canlı birşeydi. 1970 den 2006 ya kadar 30 sene geçti hiç bir şiir yazılmadı. Benim yazdıklarımı da şiir saymayacak mıyız? O yani bir parantez. Yani o yüzden diyorum buzlukta. Çözülmedi henüzi dondurulmuş olarak buzlukta. Bundan sonra bir gerçekten kendi kıymetini kabul ettirecek bir şair zümresi çıkarsa ...çünkü tek tek kimse altından kalkamıyor. Belki bir şair zümresi.. garip bir şekilde son dönemde türkiye'de şiir yenileşmeleri de biraz ekip hareketleri oldu. Garip şairleri var 3 tane. Sonra ikinci yenide de gene kümelenmiş şiir çevreleri ile yoluna girdi . belki bundan sonra da o buzu kırarak ortadan kaldıracak bir şair zümresi lazım.işte menfaat grupları oluyor. Al gülüm ver gülüm birşeyler oluyor.

Sizin en sevdiğiniz türk şairi kimdi?

Bunu da dile getirmek zor. Yani hani en sevdiği türk şairi şöyle olabilir onun devam etmekten gurur olacak

Kimseden etkilenmediniz mi?

Bilhassa kimseden etkilenmedim fakat mutlaka üstümde etkiler vardır.

Turgut Uyardan hep örnekler veriyorsunuz?

Turgut Uyar şiiri çok ciddiye alan şiir konusundaki görüşleri de mutlaka ciddiye alınması gereken bir insan. Mesela Cemal Süreyya o konuda çok oynaktır. Onun bir dönemde söyledikleriyle bir dönemde söyledikleri aynı ağırlıkta değildir. O manada her şair arasında böyle farklar gözetebiliriz. Turgut Uyar o bakımdan çok tutarlı. Şiiri kendi şahsiteyinin omurgası haline getirmiş. Yani odur benim Turgut Uyar a verdiğim anlam. Yani belki daha ilk şiirlerinden başlayarak benim yazdıklarıma toz kondurmayışı da kışkırtmış olabilir yani.

Peki Sezai Karakoç şiirleriyle ilgili ne düşünüyorsunuz?

Şimdi kendi kuşağı içinde en dikkate değer metinleri üretmiş olan Sezai Karakoçtur. En dikkate değer diyorum çünkü Sezai Karakoç kültürel geçmiş bakımından diğerlerinin hepsinden farklıdır. Yani türkiyede sağ görüşlere sahip olup ta sol aydınlar dünyasında kendine yer etmiş ilk isim. O bakımdan dikkate değer diyorum.

Nasıl yer etmiş?

Şöyle o ikinci yeni dediğimiz şiir akımının yükselme döneminde bunlar yani Ece Ayhan, Sezai Karakoç ve Cemal Süreyya siyasal bilimler fakültesinde öğrenciler. Dolayısıyla onların edebiyat anlayışı şiire bakış tarzları ve şiiri değerlendiriş ölüçüleri hem Türkiye açısından yeni birşeydi hem sağlam birşeydi. dolayısıyla bu üçlünün bir ayağı olarak Sezai Karakoç kendine çok kolay olarak yer edindi. Üstelik çok kabiliyetli bir adam olduğu için diğerlerinin biraz da gıptayla baktıkları birisiydi öğrencilik yaıllarında. Boyle birşey var.

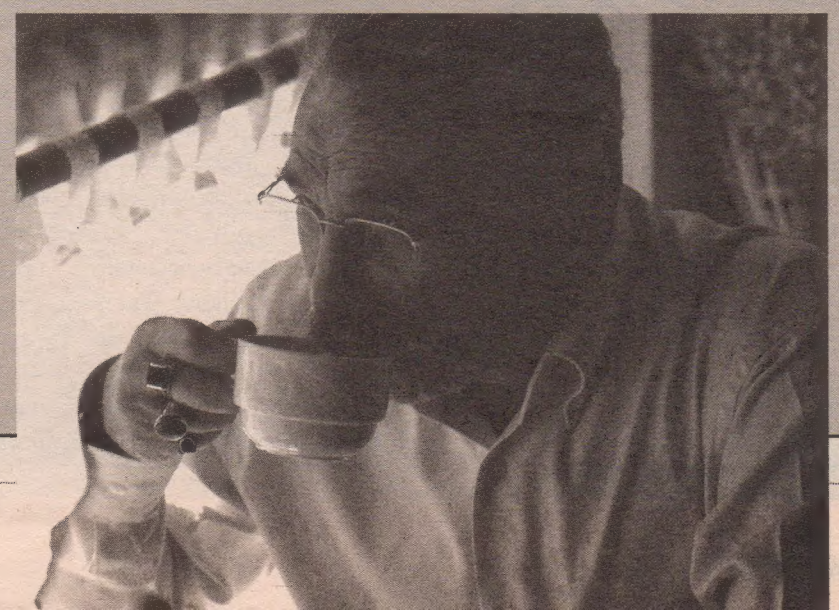

Akşamsefası

ye'deki Türk olmuyor mu o zaman?

O zaman Türklüğü bir ırk olarak anlamamız gerekiyor. Eğer Müslüman değilse ve Türküm diyorsa demek ki kemik yapısından kafatasından falan Türk anlaşılan.

Yani mesela Hıristiyan Türk olamaz mı?

Hıristiyan Türk olamaz. Türk dediğimiz tarih sahnesine diniyle beraber çıkmıştır. Dünyada dini ve milliyeti aynı olan bir tek millet var o da Türkler. Araplar öyle değil mesela, Hıristiyan Araplar oluyor.(?) Ama Hıristiyan Türk biraz alay eder gibi birşey. Çünkü Türklere, Türk Avrupalıları Avrupaya hapsedebilmesi sebebiyle denilmiş. Yani bunlar Türkler bunlar bizi bu hale getirdi demişler. Yani onlar şey manada Türk değil aslında hele yeniçerileri düşünürseniz hiç değil yani tarih sahnesine Türk 8. 9 yy'dan itibaren Müslüman olarak çıkmış. Yani Türk'ü insanlar Müslüman olarak tanımışlar.

Peki bu durumda şimdiki kalın, Türklerin yeni görevi ne?

Vallahi kaçamayacakları görevi vatan müdafası yani sebebi de şu biz iki kere bu vatanı topraklarımız haline getirdik... İstiklal harbi ikincisidir... İki kez bu memleket vatan haline geldi. Ve ben iddia ediyorum ki Türklerin bir vatan sahibi olmak için üçüncü şansı olmayacak dolayısıyla kalın Türkün birinci işi vatan müdafasıdır.

Peki milliyetçi çizgide duran son duruşunuzdan sonra Müslüman kesimden tepki aldınız mı, yani eleştirildiniz mi dışlandınız mı?

Yani tabii ki en azından ismetozel.org sitesi iki kere hacklendi. Şüphesiz böyle bir durum var fakat onların doğrudan bana cephe almaları çok zor. Çünkü ben kâfirle çatışmayı göze alan Müslümana Türk diyorum. Şimdi onlar bu kelimeleri ne yapacaklarını bilemiyorlar. Aslında bugün Müslüman olarak ortaya çıkıp da

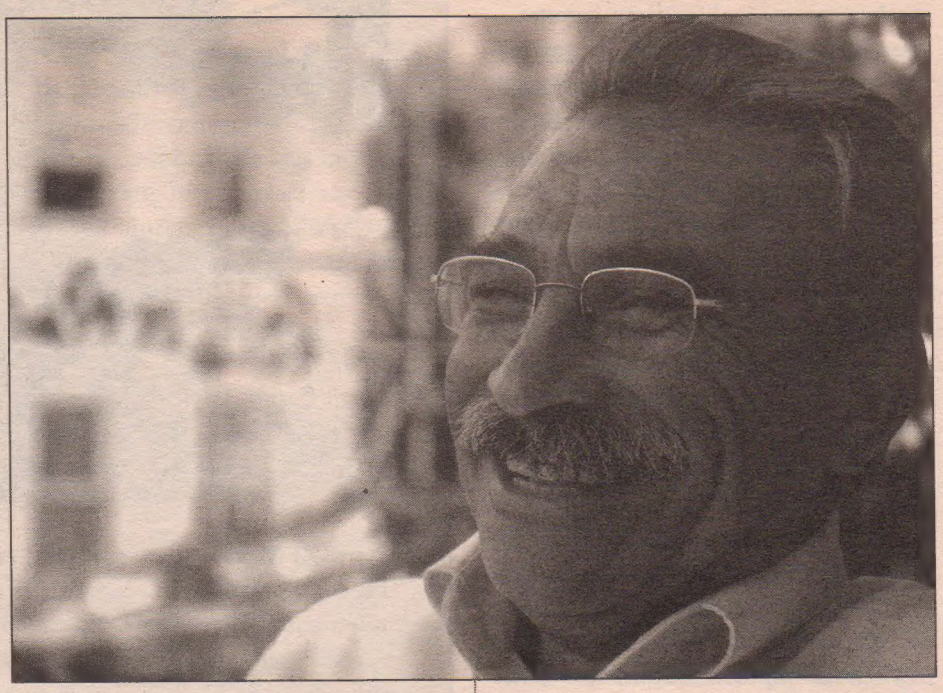

kâfirle önce uzlaşmak sonra da onun hizmetine girmek isteyen aramadığın kadar insan var. Onların hepsi tabi bana diş biliyorlar.

Peki size son zamanlarda çok gündemde olan ulusalcılardan ya da onların oluşturduğu yeni derneklerden veya internet sitelerinden sıcak mesajlar geliyor mu?

Gelemiyor. Neden gelemiyor çünkü onlar dil ucuyla ırkçı olmadıklarını söyleseler bile ya ırkçıdırlar veyahut dünya sisteminin iyi bir yerinde olmak için çaba gösteren insanlardır. Yani böyle milliyetçi söylem içinde olan aramadığınız kadar ajan var. Yani dünyada yürürlükte olan sistemin güçlendirmek üzere hareket geçen insanların memurları.

Ajan mı diyorsunuz onlara?

İçlerinde ajanlar da var elbete ve onlardan bunu biliyorlar...

Siz Müslüman olmanız ile ilgili "ben hangi sebeplere sosyalist oldumsa, aynı sebeplerle Müslüman oldum diyorsunuz" Sebepler aynı ise ha sosyalist olarak kalmışsınız ha Müslüman olmuşsunuz... Yani arada bir fark olması lazım değil mi bu değişim için neydi o?

Ben **Jules Romains** diye Fransız bir yazar var. Bunun Türkçeye çevrilmiş *Dirilen Şehir* diye bir kitabı var. İncecik bir kitaptır o. O kitapta helâ duvarına yazılmış bir yazı zikredilir. Miğdesine indirdiği her lokmanın karşılığını o topluma da geri iade etmeyen, vermeyen kişi o toplumda asalaktır. Bu beni çok etkiledi. Seni başka insanlar bir yere getirmiş bu belli birşey. Bu başka insanlar annen baban olabilir, akrabaların olabilir, devlet olabilir. Onların sağladığı imkânlar olmadan kendin olamassın, yani ben çalıştım kazandım diyorsun da nerde çalıştın ve neyi kazandın. Bütün bunlar sana başka insanların verdiği şeyler. Onların sana verdiğini sen de onlara geri vermek zorundasın. Bunu yapmıyorsan asalaksın. Asalak olmak da benim hoşuma giden birşey değil. Şimdi ben sosyalist iken Arapça harflerini öğrenmeye başladım. Çünkü eğer ben bu toplumun iyiye gitmesini istiyorsam, bu iyiye gidiş ancak bir yerden bir yere gidiş olabilir. Hoppadanak iyiye gidilmez değil mi? Dolayısıyla geçmişi olmayan bir toplumun geleceği olmasının imkânı yoktur. Bunun geçmişi nedir? Benim derdim oydu. Dolayısıyla da Arap harflerini öğrenmeye başladım. Ondan sonra hemen olmuş birşey değil. O çok erken birşeydir benim Arap harflerini öğrenmeye başlamam ama bu ihtida meselesi gerçekten öyle çok da genel açıklanabilen birşey değil. Şu manada çünkü eğer kişiliğinize ait birşey değilse çok kısa bir süre sonra rengi atar ya da kokusu çıkar. Onun gerçekleşmesinde doğrudan doğruya sizin özünüze giden birşey olması lazım.

Yani aslında açıklanabilir bir şey olmadığını söylüyorsunuz... Yani sadece akla ilişkin bir durum değil...

Değil kuşkusuz...

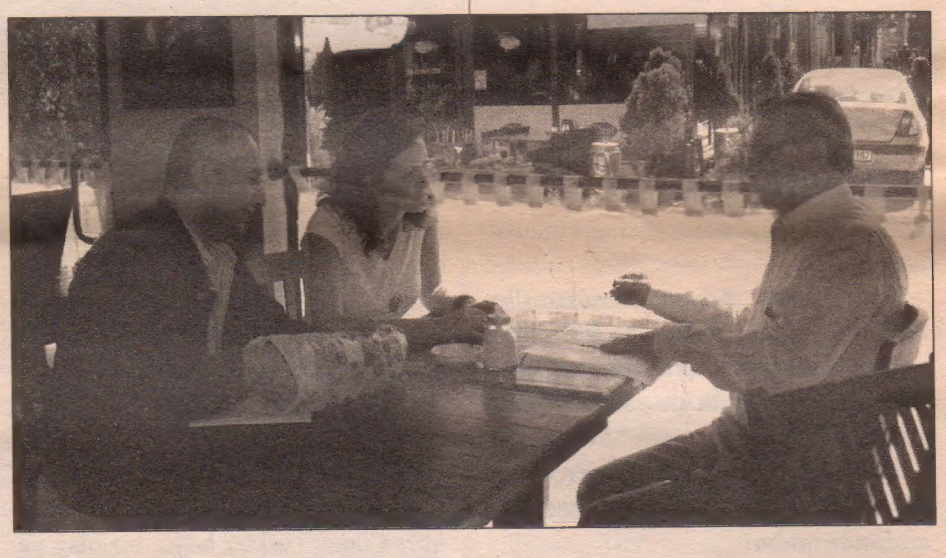

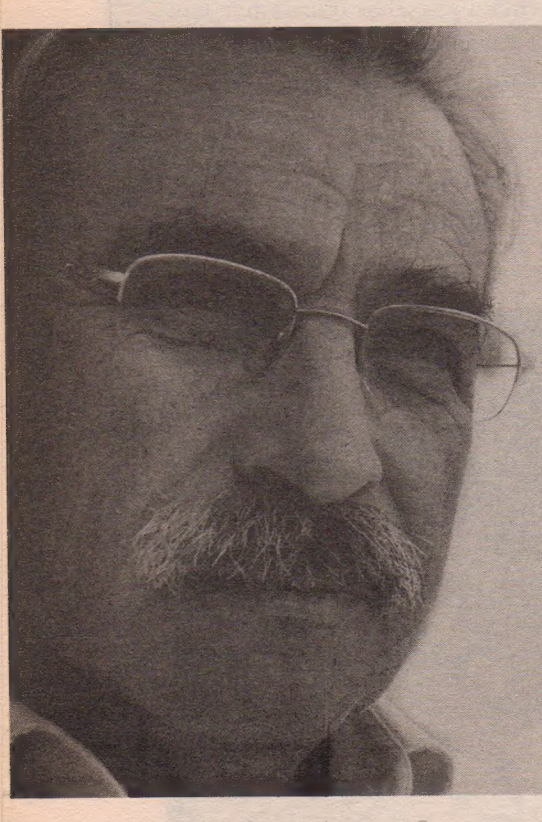

Bütün dünya Türkleşmekle Amerikanlaşmak arasında kalacak gibi cümleniz var. Bu çok fazla iddialı değil mi?

İddialı olmadığınız zaman kimse birşey anlamıyor yani.

Bilerek böyle cümleler kuruyorsunuz...

Ama altı boş birşey değil. Yani dünyada dünya sistemi diye birşey varsa. Bir kere bunda anlaşmak lazım, dünya sistemi diye birşey var mı? Bence var ve bu sistemin başkanı Amerika. Tarih içinde bir tek gerçek muhalif bölge ile karşılaştı o da Türkiye idi. Dolayısıyla bu dünya sisteminin reddi söz konusuysa bunu red edebilecek olanlar Türklerdir.

Nerde reddetmişler ne zaman reddetmişler?

Ben size tarihi bir vakayı hatırlatayım. Kapitalizm İtalyan site devletlerinde 14. yy'da temellerini attığı. 14. yy'da Osmanlı Devleti'nin temellerini attığı bir şey. Osmanlı Devleti kendi istikametinde ilerledi. Ama uyuşmazlık Türklerle sistem arasında başından beri var. Dolasıyla eğer dünya sisteminin mezarı kazılacaksa bunu yapacak olanlar sadece Türkler diğerleri bunu yapamaz çünkü onlar sistemin ürettiği unsurlardır. Nitekim Almanlar sitemle önce çatıştılar ama sona uyuşmak zorunda kaldılar bir parçası oldular.

Sol yükselirken sosyalist oluyorsunuz, Müslüman dalga gelmeden Müslüman oluyorsunuz, sonra milliyetçi dalga şimdi de milliyetçilere yakın duruyorsunuz? nasıl oluyor bu?

Böyle bir yazı yazdı Serdar Turgut, İsmet Özel Nostradamus mu diye? (gülüşmeler) Yani bunu ben yapmıyorum, bunu sistem yapıyor. Yani Türkiye'nin gerçekten kendine bir çıkış yolu bulması 60 yılından sonra eğer sosyalist ilkeler ciddiye alınmış olsaydı mümkün idi. Ben bunu görmüş biriyim, ben hâlâ bunu savunuyorum, ben diyorum ki; Türkiye 60 sonrasında sosyalizmin yapıcı imkânlarını kullanabilmiş olsaydı bugün badireyi atlatmış bir ülke olacaktı. Aynı şey İslamiyet için de söz konusu. Yani eğer Türkiye İslami ilgilerin yoğunlaştığı dönemde sosyal hayatında olduğu kadar ekonomik işleyişini de İslami zemine oturtabilseydi bugün dünyada parmakla gösterilirdi ama bütün bunlar olmadı. Şimdi aynı şeyleri tekrar söylüyorum.

Akşamsefası

Deneme

Tanja Dückers

AİLE VE SOSYAL DEVLET İLİŞKİLERİ

Eğer özgürlük, sosyal devlet, aile ve sorumluluk gibi konularda yazı yazıyorsanız, belki biraz alçakgönüllü olmanız gerekir. Ama kendini doğuştan sosyolog olarak gören **Udo di Fabio**, dünyayı açıklama tavrı içinde o eski üçlüyü, aile, kilise ve sorumluluk üçlüsünü, biraz da üzerlerine **"Prusya Erdemleri"** serpip, eline, son dönemlerde moda olan neoliberalizm bayrağını da alarak önümüze sürüyor. Ortaya çıkardığı şey ise gelenek ve neoliberalizmin yan yana yürüyebileceği fikri. Oysa çantasında **Fichte** yerine **Richard Sennett** ve diğer modern sosyologların kitaplarını taşıyan ben, bu ayrımın şizoid olduğunu düşünüyorum. Zira bir yandan çalışma ve yaşam koşulları iyice çekiştirilip parçalara ayrılırken diğer yandan bu tür gelişmelerden hiç etkilenmeyip klasik aile yapısına inanmanın, dine uygun yaşamanın ve ortak toplum duygusuna kapılmanın mümkün olamayacağına inanıyorum. Herkesin bu **"değerlerden"** Fabio'nun anladığı şeyi anlaması bir yana, birçok insan durumundan oldukça memnun ve aile sıcaklığı, kilise doktrini ve **"sorumluluk bilinci içinde"** komşuluk terörünün prangalarından kurtulmuş durumda. Yapay ailelerin, hayatın tümünü değil de hayatın bir bölümünü kapsayan ilişkilerin, bekârlığın ve çocuk sahibi olamamanın giderek artması, bir tür moda ve yeni ortaya çıkan can sıkıcı çalışma koşullarıyla alakasız değildir?

Esnek İnsan kitabında **Sennett**, neoliberalizmin çalışanların özel ve iş yaşamlarında ortaya çıkardığı bu değişimleri anlatıyor. Giderek kısalan dönemler için işçi alımları (sürekli maaş vermek yerine parça başı iş yaptırmak vs.), bunun sonucu olarak da giderek azalan şirket sadakati, giderek sıklaşan zorunlu ikamet değişiklikleri bireyin ruhsal durumunu etkiliyor ve ortaya yeni bir sosyal olgu, sosyal bir tip çıkıyor; hiç de Fabio'nun ileri sürdüğü gibi uzun süreli değerlere dayanan bir çocuk sevgisi, kilise tutkunları ve iyi aile babaları çıkmıyor.

Mesai saatlerinin giderek uzadığı, paydos saatlerinin giderek gecenin ilerleyen saatlerine ve hafta sonlarına kaydığı bu dönemde çalışan insanın yaşam koşulları oldukça ağırlaşmıştır. Bir zamanlar **"İş iştir, eğlence eğlencedir,"** denirdi. Oysa artık bu iki zamanı birbirinden ayırmak kolay değildir. Kayan çalışma zamanları, ayaklı büro haline gelen laptoplar ve internet bağlantısı, sürekli değişen iş arkadaşları insanların çalışma motivasyonunu yükseltecektir, deniyor ama onun yükselttiği tek şey insanın üzerine yüklenen verimlilik baskısıdır. Bu hiç de kilise ve aile dostu değildir. Kendini gelecek araştırmacısı ilan eden **Jeremy Rifkin** bu durumu kısa ve öz bir şekilde şöyle özetlemiştir: Günde 24 saat, haftada 7 gün.

Almanya'da hiç bu kadar kendi işinin sahibi, **"daimi özgür"** insan olmamıştı. Şerefiye ücretleriyle çalışmak, part time işler, proje başı sipariş almak ya da bir işletmenin altında kendi işini yapmak eskiden Akademisyenler, sanatçılar ve basın çalışanlarından oluşan küçük bir kesimin çalışma biçimiyken, günümüzde bu, basit memurların ve işçilerin de çalışma biçimi haline geldi. Bir önceki yüzyıla ait çalışma biçimleri bile tartışılmaya başlandı: Gündelik işçilik ve ihtiyaç duyulduğunda çağrılan saat başı işçiliği gibi. Zamanın çarkı geriye doğru dönmeye başladı. Onunla birlikte bazı önemli aile, çocuk ve kadının sosyal durumu konusundaki iyileşmeler de geriye gitti. Öğrenim hayatından çalışma hayatına geçiş de belirsiz bir süreç haline geldi. Genç bir akademisyenin sürekli bir kadro alabilmesi için neredeyse bir on yılın geçmesi gerekiyor. Bu can sıkıcı çalışma koşulları şimdi tam da yeni kuşaklar yetiştirmesi **"beklenen"** kişileri ve kurumları vuruyor. Eskiden akademisyenler 30 yaşına geldiklerinde sabit bir maaş almaya başlayıp 40 yaşında kendi evini kurmaya başarırlarken şimdi çoğu doçent bunun için 50 yaşını beklemek zorunda kalıyor. Sağlam bir koltuğa oturup düzenli bir gelir sağlayarak gelecek kuşakları (kendi çocuklarını) yetiştirme şansı bulduklarında ise iş işten geçmiş oluyor. Ama, can sıkıcı çalışma koşullarına bizzat maruz kalmayan Fabio, görünüşe göre bu artan yapay-aileler, çocuksuzluk ve **"azalan toplumsallık duygusu"** gibi şeylerin düzeltilebilir bir davranış bozukluğu olduğunu düşünüyor. Sanki insanlar isteyerek çocuksuz kalıyorlar ya da sanki derin aile bağlarına sahip olmayı hiç istemiyorlar. Sanki bütün bunlar anlayış meselesi, zevk meselesi, idealizm eksikliği!

Bu ateşli serbest piyasa duygusu içinde yüceltilen hoplamalı zıplamalı neoliberal ekonomi modeliyle geleneksel aile değerlerinin nasıl uyumlu hale getirileceği konusunda inandırıcı bir açıklama sunamıyor Bay Fabio. Ama yine de kendisinin bir çözüm önerisi var. Şöyle ki: **Neoliberalizmin onun gözündeki olumsuz sosyal-psikolojik ve demografik sonuçları, maddi koşulların değiştirilmesiyle değil, ki bu konservatif anlayışın tipik örneğidir, kuşaktan kuşağa geçen pek kıymetli bir ahlaki korseyle düzeltilebilir.** Tam da bu yüzden, **"bağımsız"** ilişkilerin veciz bir göstergesi olan eşcinseller, çocuksuzlar ve bekârlar yeni düşman imgeleri haline getirilmişlerdir. Koşullar değil, insanlar değiştirilmek istenmektedir. Tehditkâr bir şekilde havaya kalkan parmakla. Oysa böyle bir tutum hiçbir zaman işe yaramamıştır.

Çeviren: Nafer Ermiş - **Desen:** Bahadır Boysal

cemaldindar@gmail.com Cemal Dindar

YUVASIZ KUŞLAR GİBİ...

Urfa'da 2000-2003 yılları arasında psikiyatrist olarak çalıştığım dönemde **Mahmut Okkaş** ile yaklaşık bir yıl komşuluk ettik. Yetkin Pasajı'nın alt katındaki koridorda, Okkaş'ın fotoğrafçı dükkanının tam karşısındaki duvar, **Urfa**'nın gelmiş geçmiş '***ünlü akıl hastaları***'nın fotoğraflarıyla doludur. Yetmişlerin başından beri bu fotoğrafları çekiyordu. Bir gün, hepsinin bir kopyasını hediye etti... Fotoğrafları bir yandan gösteriyor, bir yandan da tek tek öykülerini anlatıyor. **"Dur baştan alalım"** dedim. Daha sonra bu notlardan yola çıkarak yazdığım Urfa kitabı **"Yuvasız Kuşlar Gibi"** adıyla yayımlandı. Buradaki metin, o kitaptaki **"Edo"** bölümünün kısa bir özetidir.

"Gece gündüz hep sokaklarda resimcilik yaptığım sıralarda o insanları ne kadar çileli, ne kadar yoksul, ne kadar böyle kimsesiz, umudunu yitirmiş bir şekilde görünce... tabi insan... ister istemez onlara acıyorsun, ister istemez onlarla arkadaş oluyorsun. Ve yahut da, ne bileyim, yemek yediriyorsun ... üstünü başını veya... işte ona bir ayakkabı alıyorsun, o şekilde... İnsanlarla bu şekilde devam ederken, birde dedim ki; bunların resimlerini çekeyim, bunlar yarın bir gün ölüp gidecekler. Gittiğinde de... Urfa halkı bunları biliyor, kim olduklarını biliyor... Ama işte Urfa halkının bunları unutmaması için .... Şehirde ne bileyim belki milyarder adamı çok tanımazlar ama onu herkes tanır... Aşikar, ortada, herkesle içli dışlı... saf temiz duyguları... ne varsa görüyorsun yani onun bir şeyi yok..."

Kıştır.

Kar Urfa'ya nadir yağar...

Gece soğuk...

Jandarmalar, Bozova yolunda bir erkek cesedi bulurlar. Donmuş.

Uzamış sakallarının üzerinde gözleri bir çift leke gibi. Üzerinde ne kimlik vardır, ne de herhangi bir belge. Hayatta olduğu gibi yeryüzünde de yitip gitmiştir...

Ölüler konuşamaz da...

Adım gibi biliyorum; buruşuk bir sigara paketi, o da yoksa kirli bir naylon torbada tütün ve cigara kağıdı çıkmıştır yırtık pırtık ceketinden... Jandarmalar fotoğrafını çekerler... Bilirler, Urfa'da, eğer Urfalıysa, kim tanır, kimden alınır haber... **"Resme baktım..."** diyor, Mahmut Okkaş, "valla dedim, Urfalı olsa bilirim, belki köylerdendir, lakin, daha önce hiç görmemişim..."

Edo

Edo'nun ...ilk Edo'nun resmini çekmiştim. Yine bir Pazar günü... çocuklar taş atıyorlardı. O zaman diyelim ki yetmişli yıllarda ..işte... o dönemler Subaşı Pazarı dediğimiz bir yer var... kuyumcuların hemen yanında... şimdi o dönemde... Edo'ya çok dokunuyorlar... hep taş atıyorlar... o da işte küfrediyor. Anasına bacısına her tarafa küfrediyor. Ama kimse de kendisine kızmıyor. İnsanın anasına bacısına küfredeceksin... o da senden kızmayacak ... karşı taraf da senden kızmayacak... olacak iş mi yani... Hele Urfa'da...(i)

Ama bu Edo'ya kızmazlardı. Herkesin anasına bacısına küfrederdi... herkese küfrederdi... ama kimse kendisinden kızmazdı. Bu Edo en çok aşağı çarşıda Aharbaşı'nda bulunurdu. Aharbaşı'nda daha dediğim dönemlerde Arslanlı Han vardı, Yahudi Han vardı (ii)...efendime söyleyim... Subaşların Çarşısı'nda, İsotçu Pazarı'nda o yöredeydi... işte divane... serbest her yere giderdi. Herkes kendini sever. Biraz kızdırırlardı... bir de para verirlerdi... bir de yemek yedirirlerdi çayını içirirlerdi. Öyle gezerdi işte. Yani kimdir nerelidir...yok...

Ama Urfa'lıdır. Yani Urfa'nın temelinde... yani o şekilde...

Bundan iki yıl evvel... Urfa Balıklı Göl'ün civarında Sofi'nin Kahvesi diye bir kahve vardı. ŞURKAV'ın arka kısmında... orada bir ahır var... eşekçinin biri var orada dağdan taş taşır ...orada eşeklerin ahırında bir sedir yapmışlar... orada yatıyordu. Gece demek ki sel gelince... o ahırın içerisini çok su basıyor... suyun içerisinde boğuluyor... hayvanlarla beraber o da boğulmuştu.

Bir de enterasan bir şeyi var... mesela fakir kimsesi olmayan hiç kimse bilmeyen bir adam... onun cenazesi Hasanpaşa'dan kalktı. Ben deyim ki şehrin en müteaddit bir insan kalabalığı kadar bir kalabalığı vardı cenazesinde. Herkes cenazesine katıldı, herkes... (iii)

Ama öyle bir kalabalık katıldı... kalabalık bir toplulukla cenazesi kalktı ve Allah rahmet eylesin...

öyle gitti.

1. hele Urfa'da...

Derler ki, Urfa'ya ünlü mafya babalarından biri gelmiş, sokaktaki boyacı çocuğa sert bir ses tonuyla: **"Boya şu ayakkabıları"** komutunu vermiş, boyacı çocuk, mafya babasının ses tonunu da yenen kalın bir sesi, yeğin bir sesi nasıl olduysa çıkartmış ve **"Kendin boya..."** demiş.

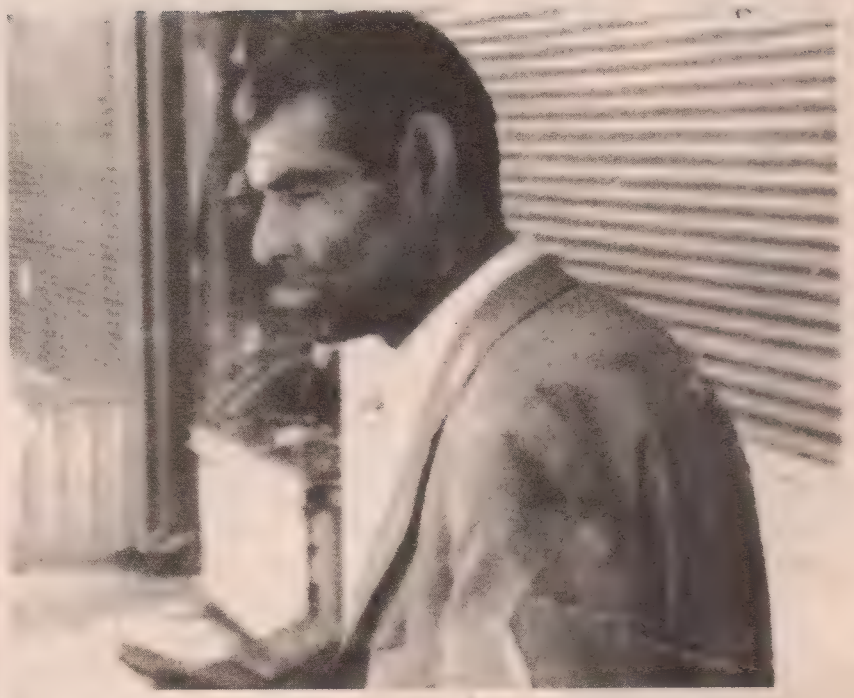

"Her yerde mafya olur Urfa'da olmaz" diyor, yürüyüşünde külhanbeyi bir gençliğin izleri hala yaşayan esnaftan biri... Ceketin bir yakasını tutup tutmadığı belli olmayan, ama her an belden soğuk demiri çıkartmaya hazır gibi duran sağ elin olanca sabitliğine karşın, sol el bir sarkaç gibi salınmakta, ihtişamını sürmekte... Bu yürüyüş tarzındaki giz, yani tehdit ve güvenin birliği, aynı bedende gezinmesi, korkunun yerini alması insanların, sokakların ruhunda bir eter gibidir. Orta yaşların ortalarını süren belli bir grup insanda, yazın elli santigrat dereceyi zorlayan sıcağında bile bu ceket ve yürüyüş eksik olmaz. Zamanla, yaşadıkça kavranılan gizli bir dil gibidir, bu. Kapalıdır. Kuramla, ancak genel bir açıklama getirebilirsiniz. Kavramanın en somut yolu ise, bu *'hard'* oyuna teğet de olsa dokunmaktır. Kendinizi bu çevrede herhangi bir nedenle tehdit altında hissettiğinizde, yani bu kapalı, kapsayıcı dil bireyselleştiğinde, bedeninizin diliyle temasa geçtiğinde öğrenmeye başlarsınız: bunu kimseyle konuşmasanız bile, birileri gelir, yardıma gereksinim duyup duymadığınızı sorar... Bu öneri değil de, asıl önerinin korkunç bir samimiyet içermesi sizi şaşırtacaktır. *'Yabancı'*yı, hele bir de toplumsal düzlemde bir statünün temsilcisi ise, korumak, kollamak bir ailenin, aşiretin her türlü genel geçer kabullerinin aktığı mutlak erdemlerden biridir. Gücün sınanacağı, derileceği ana damarlardandır. Bu damar, **Segal**'in *Edessa, the Blessed City* adındaki eşsiz yapıtında açıkça izlenir. Yüzyıllar boyunca, **Mezopotamya** geleneğine uygun olarak, şehir *'asıl birim'* olmuş, bu arada Urfa ve benzeri şehirler, merkezi erkin temsilcilerince, yani *'yabancılar'* tarafından yönetilmiştir. Yabancı'ya saygı, bir de güçle barışık yaşamanın koşulu gibi durmaktadır. Zira, gücü korumanın koşullarından biri: '*yabancı*'yı oyundan uzak tutmaktır!.. "Her yerde mafya olur, Urfa'da olmaz" sözü bu yanıyla da gerçeklik taşır. Güç ilişkilerinin boyacı çocuktan toprak ağasına bir dengeye kavuşmasıyla ancak yürüyebilen bir toplumsallıktır söz konusu olan...

Urfa Devlet Hastanesi'nin acil polikliniği. Bir kuş kavgası nedeniyle bir genci vuruyorlar. Nöbetçi arkadaş anlatıyor: **"Acile getirdiklerinde çocuk zaten ölmüştü. Tek kurşun öylesine kötü bir yere rastlamış ki... hızlı kan kaybıyla**... savcılık otopsilerinden bilirim, kurşun namerttir; girer, bir yerden çıkmadan önce dolaşır insanın içinde. Durumu, öyle direk söyleyemiyorsun da... kolay mı? Çocukla birlikte elli altmış kişi acile geldi. Geç söylesen bu kez de senden bilirler... neyse, bir şekilde, çocuğun öldüğünü söyledik. Cenazeyi de morga gönderdik. On, on beş dakika geçti geçmedi, hepsi tekrar acilin kapısına yığıldı. **"Doktor, bizim çocuk yaşıyormuş, sen tutup morga göndermişsin..."** Beni, bir titreme aldı. Çocuğun biliyorum ki hiçbir yaşam belirtisi yoktu. İddia böyle olunca insan ister istemez tedirgin oluyor... Ben önde, insanlar arkada morgun yolunu tuttuk... **Sitetoskobu** nereye koysam, tedirginlikle ses

duyuyorum, korkuyla karışık heyecan parmaklarımın ucunda zonkluyor... ne'diyim... tuttum stetoskopu yere vurdum... bir yandan da bastırmak için bağırıyorum ve kapıya yanaşıyorum... **"Yahu, ölmüş işte... ölmüş..."** Morgdan çıktım...

Sonra öğrendik; aşiretin ileri gelenlerinden biri diyor ki: **"Bu ne biçim hastane, ne biçim doktormuş... tek kurşunla gencecik çocuk mu ölür?.."**

2. Yahudi Hanı vardı...

Müslim ağbi, Urfa'nın en meşhur dahiliyecilerinden. Bir hasta yakını babasına baksın diye eve davet ediyor. Birlikte gidiyoruz. Adam doksan, belki de yüz yaşında. Gövdesi bunca ömürden sonra hiçbir şeye iştah duymayacağını ilan edercesine incelmiş, kurumuş, güzleşmiş. Yüzüne toprak işlemiş sanki. Biz ikram edilen kahveleri içerken o biteviye **"Abdülhamid iyiydi"** diyor. Cumhuriyeti, Mustafa Kemal'i hiç sevmiyor. Gençliğinde, bir kere *'düzene bozulmuş'*. Unutmuyor. "Tarlada," diyor, **"çalışıyorum, gencim... sıcak... başımda neçek... Jandarmalar geldiler. Çekip aldılar başımdan neçeği. Hani şapkan? dediler..."** Göğ ekinken ömrünün kırılmışlığını doksanına kadar taşımış birine ne denilir?.. Susarsın. Dinlersin. **Mustafa Kemal**'e duyduğum sevgi ile adamın kırılganlığına duyduğum *hürmet* yüreğimde yanyana oturuyor. Nedense, Müslim ağbi, sanırım aynı akşam bir öykü anlatıyor. Yemen öyküsü... Dayısı, Yemen savaşında... on yıl haber alınamıyor... Sonra bir cigara kağıdına yazılmış, üç kelimelik bir mektup:

"Sağım. Salimim. Selamlar."

Düğün bayram yapılıyor, Urfa ilinde. Dayısı, **Yemen**'den dönemiyor. Benim de **Tokat**'lardan getirdiğim bir Yemen öyküm var. Onu anlatıyorum. Nedense ömrüm otuzunu devirince zaten hep bu öyküyü anlatıyorum. Büyük dedem, **Mustafa Çavuş**'un devrettiği... On yıl sonra dönüyor, Yemen'den... Bekliyor, yavuklusu. Tokat ilinde... Çocukluğum boyunca, ocağın başında onun öyküleri anlatıldıkça, Mustafa Çavuş'un Yemen'den getirdiği kılıç, toprak damlı evin tavanında, gözümüzün önünde paslandıkça paslanıyor...

Bildiğim kadarıyla ellilere kadar Urfa ile ilgili *'Peygamberler Şehri'* nitelemesi bu denli *'popüler'* değildi. Sonrasında bu sıfat hızla anılmaya başlandı. Yine de, şimdilerde hemen her köşesi, her su damlası dinsel bir efsanenin işareti olarak kabul edilen **Balıklı Göl** ve çevresinde, yetmişlerde gazinoların eğlence mekanlarının olduğu ifade edilmektedir. Yine aynı yıllarda çocuk olanlar **Balıklı Göldeki** sularda yüzdüklerini de anımsamaktadırlar. Sonra Urfa'da benzer mekanlar birbir kaldırıldı. 12 Eylül döneminin bu değişime *eşsiz* katkıları bilinmektedir. Gelinen aşama, **Kudüs**'ten sonra Urfa'nın tüm dinler için en önemli merkez olduğudur. **İbrahim**; **Arapların ve İbranilerin atası**, bu şehirde doğmuştur ve Balıklı Göl efsanesi, aynı zamanda İbrahim ve **Nemrut** efsanesidir de... **Musa**, rivayete göre Urfa'ya yakın **Soğmatar** köyünde uzun dönem yaşamıştır. **İsa, Kudüs**'e gidip çarmıha gerilmeden önce, Urfa'dan davet almış, kendi gelmese de yüzünü sildiği ve resmi geçen mendili Urfa'ya göndermiştir... İki bin yılı içinde bu efsaneler gözönüne alınarak ve yaygın kanıya göre de *'din turizmi'*ni canlandırmak için, türkülerde bile **Feridelerin Nesimelerin oynadığı Halepli Bahçe'de, *"Oy desinler desinler, şeker bade yesinler/ Halepli Bahçesinde, Feridem oynar desinler,"*** bir temalı park projesi geliştirilmiştir.

Bu proje, üç büyük dinin ibadet yerlerinin, yani havra, kilise ve caminin maketlerini içermekteydi. Refleks çok güçlü oldu. Bazılarınca bu bir ***'yahudi projesi'*** olarak nitelendirildi. Şiddetle karşı çıkanlar yanında, şehir için, *'din turizmi'* dolayısıyla faydalı olacağını söyleyip yandaş olanlar da vardı. Karşı çıkanların en büyük gerekçelerinden biri **GAP** ile ilgili İsrail'in yatırımları olduğu ve bugün **Kudüs** ve **Filistin** üzerinde nasıl hak iddia ediyorlarsa yarın da Urfa için benzer bir durumun olabileceği savı idi. Aynı günlerde şehirde açık olan ve İsrail'in tarım teknolojisinin sergilendiği sergi de kanıt olarak gösterilmekteydi. Sonuçta, şehrin belediye meclisi projeye olur vermedi ve durduruldu...

Bu kapalı sistem içinde kendi sınırlarımı unutmamak, diri tutmak için, seyahat olanakları yaratmaktaydım. Istanbul'dan hemen her dönüşümde, aynı uçakta Urfa'ya akın eden İsrailli ziyaretçilerin giderek artması ise aklımın yorumsuz bakamadığı bir süreçti... Bazılarının Urfa'da doğduğunu, birçoğunun ise atalarının yaşadıkları evleri aradıklarını yazmadan edemeyeceğim.

3. herkes cenazesine katıldı herkes...

Fakültede iken anatomi derslerindeki ***'kadavra ihtiyacı'***nın özellikle kurumlardan karşılandığı, bu kurumların başında da akıl hastanelerinin geldiği, bu hastanelerde ölmüş olan akıl hastalarının belli bir prosedürle üniversitelere verildiği anlatılır, bedenini bağışlayanların olmamasından yakınılırdı.

Bedenini anatomi derslerinde kullanılmak üzere tıbbiyeye bağışlamış iki aydın biliyoruz. Yakın zamanda **Aziz Nesin** ve **Osmanlının son** kuşak aydınlarından **Beşir Fuad.** Fuad'ın ölüm karşısındaki soğukkanlılığı, yaşadığı topluma akıl hastalarının deneyimleri kadar yaban düşmüş, onlar kadar sevecenlikle karşılanmamış hatta yıkıcı bulunmuş ayrı bir bilincin ürünüdür. İntiharını, bileklerini kesişini, baygınlığın bedenine yürüyüşünü *satır satır* yazmıştır. Vasiyetinde bedenini, öğrencilerin anatomi derslerinde kullanılmak üzere tıbbiyeye bağışladığını belirtmiştir. Cenazesine ne aydınlardan, ne halktan hemen hiç kimse katılmamış, bu ilk materyalist düşünürümüz gönüllülerin değil, görevlilerin eşliğinde gömülmüştür. Sıklıkla bir hoşgörü toplumu olarak anlatılan Osmanlı, hele hele **Dersaadet**, bu keskin bireysel deneyimden razı olmadığını, *hakkını helal etmediğini* büyük bir horgörüyle ortaya koymuştur.

Urfa'da Edo'nun cenazesinin şehrin meydanında büyük bir kalabalıkla kalkması ile Beşir Fuad'ın yalnızlığı arasında bir ilişki var mı? Kanımca var. Edo'nun cenazesindeki kalabalık **Cumhuriyet**'le yaşanılmış bir değişim değil, Cumhuriyet'e rağmen yaşanılan bir geçmiş olsa gerek. Ya da şöyle denilebilir; Beşir Fuad'ın yaşadığı döneme de pekala tarihlenebilir; Beşir Fuad'ın kimsesizliği ile Edo'nun kalabalığı aynı ve birdir. Bir toplumun onaylamadığı, buna rağmen eyleme geçmeyi arzulayan, özneleşmiş bilince karşı acımasızlığı ile, yine kendinden kopmuş, ama akıl hastalığı ile damgalanmış, yani etkisizleşmiş ya da eyleme dönük olmayı zaten arzulamayan bilince hoşgörüsü aynı tutumun iki yanıdır.

"Haydi hatırlayalım!

Köyümüzün, kasabamızın, mahallemizin, memleketimizin başka bir akıllı "delileri"ni hatırlayalım...

Onların öykülerini, onlarla ilgili anılarınızı, "onları nasıl bilirdiniz" İşte onu yazın...

Memleketin ve aslında belki de dünyanın ilk "yuvasız kuşlar ansiklopedisi"ni birlikte oluşturalım."

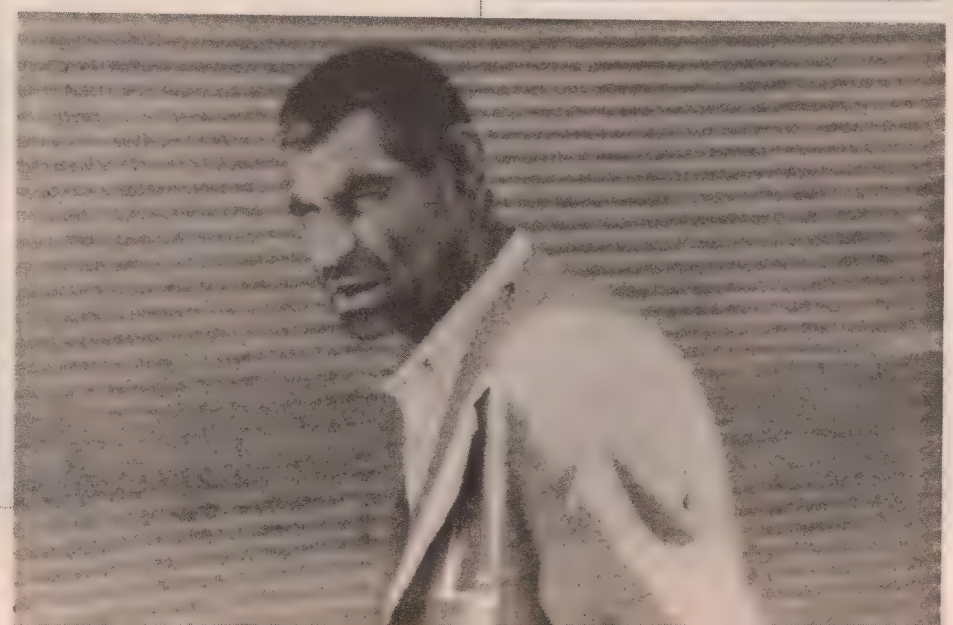

Mehmet Esen

NATÜRMORT

Yağmur yağdı
Yer ıslak
Yer Ankara kokuyor
Ağaçlar natür
Ankara mort

Adana Yarı Açık Cezaevi

GÜNLER

Yağmurlar gözyaşımdır
size ağlayan...
Korkuyorum;
günlerden korkuyorum
Uçsuz bucaksız bir uçurum
günler...
Günler birer kuş...
Günler samyeli, çöl
Ben kumdan bir tepecik
Günler geçiyor geçtiler...
Günler... Günler...
Günler...
her biri benden birer parça
götüren
yüzü karanlık haramiler

12 EYLÜL

rüzgar dışarıda özgür
fırtına içimde hapis
istanbul'dayım
geceyim
ikiyi bilmem kaç geçeyim

Selimiye Cezaevi

BİR ÖLÜM KALDI

Acıyı yaşadım ben
Yalnızlığı
Sevgisizliği
Bir ölüm kaldı
O da umurumda değil
Ölüm, yaşanmıyor ki

Selimiye Cezaevi, 1980

Metin Kaçan

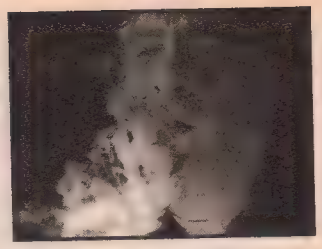

YAŞAMA SEVİNCİ

Nergislerin, zambakların, zakkumların ve beş metrelik kamışların arasından akan ıssız bir dere bulduğunda ne kadar sevinmişti adam! Şimdi bu kadar yol katedip buraya gelmesinin iyi bir fikir, güzel bir şans, hayırlı bir kısmet ve tabii ki kader ve nasip olduğunu biliyordu.

El değmemiş çiçeklerin arasında çırılçıplak soyundu. Bedeni buz gibi suya girdiğinde kafasını meşgul eden düşünceler bir şok etkisiyle dağıldı. Şimdi onları anımsayamıyordu.

Hayatın dış yüzünü ilgilendiren basit maddi problemler uçmuş, geriye yaşamın asıl yüzünü temsil eden mana oturmuştu!

Tatlısu kaplumbağaları ahenkle yüzüyor, kurbağalar koro halinde vıraklıyorlardı. Tatlısu sazanları küçük küçük oyunlar oynuyorlardı. Rüzgâr, altındaki alevden atını şahlandırmış derenin içinde dört nala uçuyordu.

Adam dereden çıkıp birkaç adım ilerdeki şort ve tişörtünün yanına gidene kadar üstünde birkaç damla su kalmıştı.

Gerilip uzaklara doğru baktı; suyun geldiği yöne doğru gözleri daldı. Bu esnada ellerini beline koymuş, çıplaklığın verdiği o dayanılmaz zevk ve huşu içerisinde minik bir meditasyon yapıyordu.

Tam bu sıralarda Olimpos Otoparkı'na parkeden bir mersedesten, anne baba ve iki çocuktan oluşan bir aile. oflaya puflaya inip gişelere doğru hareketlendiler.

Adam bu sırada meditasyona ara vermiş ve şortunu giyip derenin kenarında kayaya oturmuş, pansıyonlardan akan lağımın dereye karışmış kokusunu burnuna çekmemeye ve Olimpos'u hep eski haliyle hayal etmeye çalışıyordu. Altyapı yetersizliğinin yanı sıra turizmden hiç anlamayan bu insanların yaşadıkları bölgeyi para için nasıl kirletip sattıklarını düşündü. Bu, adamın sosyal meditasyon taktiğiydi; birden bu düşüncelerden sıyrılıp ruhlar âleminin istediği yollara çıkardı; temiz, bozulmamış yollara. Huzurun ve neşenin hiç kaybolmadığı yollara.

Mersedesli aile gişe memuruna "nerede kalabiliriz biz bir aileyiz bize temiz bir pansiyon tarif edebilir misiniz "diye sordu. Memur "Ben bütün pansiyonları tanıyorum size herhangi bir pansiyonu tavsiye edemem, ahlaklı olmaz. Arayın, güzel bir yer eminim ki bulursunuz" dedi.

Bu esnada aile biletlerini almış ve bir haftalık tatilleri boyunca her gün bilet alacaklarını öğrendiklerinde afallamışlardı. Adam gişe memuruna böyle bir uygulamanın mantıksızlığından söz etmiş gişe memuru "Haklısınız fakat ben memurum ve bize gelen talimatları uygulamak benim vazifem, isterseniz bu konuyla ilgili Antalya Müze Müdürlüğü'ne veya Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne bir dilekçeyle sorunu anlatabilirsiniz." cevabını almıştı. Aile reisi homurdanarak uzaklaştı.

Güneş o sırada ışınlarını gıcıklık olsun diye adama yöneltti. Tatsız başlayan tatilde yürüyorlardı, dere kenarından pansiyonların bulunduğu yere doğru.

Bu sırada adamımız kendini kokuların dayanılmaz çekiciliğine kaptırmış, gözleri kapalı, burun deliklerinden aldığı havayı ciğerlerine gönderiyor, iyice açılmış kulak deliklerinden duyumsadığı rüzgârı çalı çırpı seslerinin yanı sıra kocasına serzenişte bulunan bir kalabalığın seslerini duyuyordu.

Kadın önden yürüyüp kayanın üstünde güneşten ve zevkten çukulata olmuş adamı görünce, hafif bir çığlık atarak kocasına döndü. "Deliye bak" dedi. "buraların delisi de bu galiba"

Kocası ve çocukları umursamadılar bile. Kayanın üstündeki adam istifini bozmadan yüzündeki huzuru muhafaza ederek kendi dünyasına kaydı.

Kadın tekrar deliye dönerek "Buralarda bir antik şehir varmış nerede biliyor musunuz" dedi. Adam meditasyonun ve Oliympos'un bozulduğuna karar verdi. Ama aynı zamanda da kadına bir şeyler söylemek gerektiğini düşündü." Şu tarafta antik Likya şehri" diyerek Musa Dağı'nın zirvesini gösterdi. Kadın çocuklarının elinden tutup sessizce kocasına "Deliye bak bizi kandırıyor" dedi. Aile reisi "Kandırmıyor doğru söylüyor" dedi.

Kadın kocasına "Sen ne bilirsin ki" dedi. Çocuklar "Babam haklı babam haklı" diye bağırıştılar. Ailenin reisi bundan tam on yıl önce daha bekârlık zamanlarında kayada oturan adamla yine aynı yerde karşılaşmış ve onunla felsefenin cıkışı ve ruhlarla ilgili küçük sigaralı muhabbetler yapmıştı. On yıl içerisinde evlenmiş, sisteme kanalize olmuş ve ailesini kaptığı gibi bekârlık yıllarından bildiği bu bakir doğaya gelmişti. Ama her bakire bozulur kuralınca, geldiği tatil beldesinin bozulduğunu görmüş ve derin bir ah çekmişti. Kayanın üstünde oturan deli de şifre olarak "ohh" diye seslendi.

Aile Carette Caretta pansiyona yerleşti, yemekler nefis, sahipleri güler yüzlü, müşteriler nezih insanlar. Yemekten sonra tabiatı dinlemek, şehirden sıyrılmak istediler. Ama nerdee...

Yan pansiyondan gelen Türkce pop (ki yerinde çalındığında güzeldir) ve ses sonuna kadar açık. Şehirden ve sıradan tatil yörelerinden bir farkı kalmamıştır. Ailenin reisi yan pansiyona gitti pansiyon sahibine rica etti "lütfen sesi biraz kısar mısınız"

Pansiyon sahibi eski bir astsubay "Buralarda bana cumhurbaşkanı bile dokunamaz, ben buraların beyiyim, ağasıyım, şöyle asarım böyle keserim şu kadar sülale yanımda bu kadar köpeğim var" gibisinden sözlerle, sesi kısmayacağını söyledi. Aile reisi "tamam kardeşim" edasıyla başını salladı. Caretta caretta'ya döndü. "hadi hazırlanın gidiyoruz" diyerek, ailesiyle arabasına doğru yol aldı.

Kayada oturan adam akşam olunca bilet gişesindeki memur arkadaşının yanına gitti. "hadi abicim hazırlan yarın tahtalı dağına çıkalım" memur "abi geçen sene çıktığımızda kaldığımız çoban kulübesi var ya onu yıkmışlar. Dağın zirvesine de teleferik yapıyorlar. Onun için buralarda yaşanmaz.şuraya bak Oliympos'a asfalt döküyorlar. İşi bırakacam anasını satayım"

Kayanın üstündeki adam da yani halk arasında (deli) diye tabir edilen kişi. "bırak anasını satayım işi, memurluk bize göre değil. Biz hür doğduk hür yaşarız. Bunun bedelini de bir şekilde ödüyoruz" dedi. Memur "Abi Ermeni meselesiyle ilgili bir roman yazsana o kadar Ermeni tanıdığın var. Hatta sen de Ermeni sayılırsın. Mimar Sinan'ın akrabasısın. Tarihleri yalayıp yutmuşsun. Yaz be abicim" dedi "Oğlum, kardeşim ben bir yatak odasındaki sevişmeyi tasvir etsem beni çarmıha gererler. Ermeni konusunu bir yazsam bırak beni asmayı önce yağlı kazığa oturturlar. Ama Ermeni konusu öyle bir konu ki anlamayanlara yazdırıyorlar, akademisyenlere eserlerinin üstüne geçerlidir şerhi koydururlar, beni anlor musun! Gılırımın yazarları.

Gece Olympos'u aydınlatan dolunay çıktığında on binlerce mili çeşitli badireleri atlatarak gelen caretta carettalar sahile yumurtalarını bırakıp yine yakamozlara doğru dönüyorlardı.

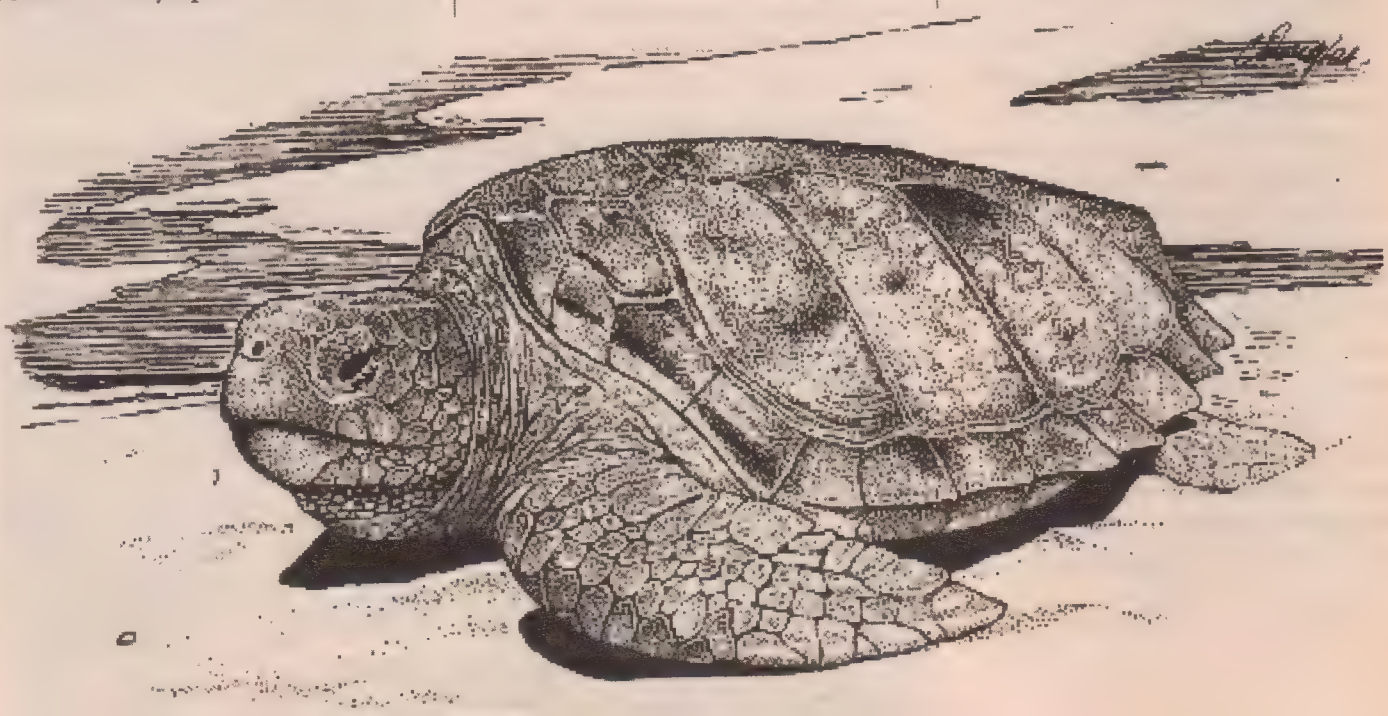

Aksamsefası

BAHADIRBOYSAL
2020

KÜÇÜK: 5000
BÜYÜK: 10000

WC

MERHABA NASILSIN?..

EYVALLAH ABİ İYİ-DİR!..

ANNE...

ANNE

TOSUN

0532

KLANG..

ANNE...

KLANG..

FOOZZZ!! AABİ KONTÜRÜM YOK! BENİ Bİ ARARMISIN???.. COORRZZ!! ALO CAN, YA NERDESİN? ELLİ KERE MESAJ ATTIM İNSAN Bİ ARAR DİMİ? NEYSE, NASILSIN? DVOORZZ!! EE ARTIK EŞŞEK DEĞİLSİN YA BAYRAMDA DEDENİN ELİNİ ÖPMEYE GELİRSİN. COOZZZ!

COZZ

DU Bİ DAKKA KAPATMA, DAYINA VERİYORUM TELİFONU, HATRINI SORUCAKMIŞ. JOORZZZ!! HAYIR ABİ BU İLİŞKİ BİTMİŞTİR! ARTIK HATIRALARIMIZI ÇİZERSİN LEMAN'DA... ANLATIYORSUN YA ORDA MACERALARINI DOOZZZ!! YA TELEFONA TAŞINACAK MEYZULAR DİİL BUNNAR HOCA... GELSENE ÇINARALTINA. TÜÇELERDE VAR. VOOZZZ!!

COZZZ

KLANG

KLANG

ALLAH BELANI VERSİN FEVZİ EFENDİ...NİYE YAPTIN BUNU?..

KUK

BOKUNU YİYİM ABİ... ABİ AFFET...Bİ TAKIM HERİFLER GELDİLER KABİNLERE BİR ŞEYLER TAKIP GİTTİLER... *TURKZELL*DEN GELDİK DEDİLER. ÖDENMEYEN *CEP* FATURALARINA KARŞI BÖLE Bİ CEZA YÖNTEMİ BULMUŞLAR. ABİ İYİMİSİN?

BEN

Akşamsefası

YAZARIN MİRASI KİME

Kitapların hakiki sahibi

İki tür yazar var dünya üzerinde: Telif gelirlerini ailesine ya da bir vakfa bırakmış olanlar ve yapıtlarının yayınından elde edilecek tüm geliri yayıncılara bırakmak durumunda kalanlar... Yasa koyucusundan, miras hukuku uzmanlarına kadar, değme babayiğidin altından kalmayacağı çapraşıklıkta bir durum bu... Ama zehir gibi acı bir gerçek! Babıali'nin geçmişine şöyle bir bakın, anlı şanlı bazı yayıncılar, yazarların miras bıraktığı kitapları üzerindeki haklar konusunda, yasal mirasçılarla adeta dişe diş çekişmişledir! Ölen yazarın eşinden ve çocuğundan çok, kendilerini hak sahibi olarak görenler olmuştur. İnanılmaz, ama doğru...Bunun bir nedeni, kültür varlıklarının, belli bir sürenin sonunda kamuya mal olacağı kuralı; bir nedeni de, kitabı için yazara ya da mirasçısına telif ödemeyi haksız bir gider kalemi gibi gören bazı yayın esnafı. (Bunu söylerken, dürüstlükten ayrılmayı zül sayan yayıncıların olduğunu da biliyoruz.)

Ömer Seyfettin'in kızı **Güner Elgen** anlatmıştı: Güner Hanım, babasının mirasçısı olabilmek için yıllar yılı hukuk mücadelesi vermiş; ancak bu kavgadan yenik ayrılmış! Onun deyimiyle, birtakım **"literatür çakalları"** Ömer Seyfettin'in tüm yapıtlarını döne döne, tepe tepe, mal bulmuş Mağribi gibi basmışlar ve satmışlar... Telif olarak, üstadın kızına tek kuruş ödemeye yanaşmamışlar! "Hadi telif ücretinden vazgeçtim, bari bastıkları kitaplardan birer takım gönderselerdi..." diye hayıflanıyordu Güner Elgen, yenik ve umutsuz...

Ömer Seyfettin'in yayıncıları, kendilerinde, Güner Elgen'e oranla daha bir "fürû" (evlat, torun, torun çocuğu) sıfatı görüyorlardı belki de, kim bilir...

Benzer bir "mücadele" de, **Reşat Nuri Güntekin**'in ölümünden sonra, dul eşi **Hadiye Güntekin**'in tarafından yürütülecekti... Hadiye Hanım, eşinin ölümü üzerine, üst üste yeni basımları yapılan "Çalıkuşu"nun yayıncısına başvurur, telif ücretinin kendisine ödenmesini ister. Yayıncı büyük bir şaşkınlıkla karşılar, Hadiye Gültekin'in başvurusunu. "Hanımefendi, biz, Reşat Nuri Bey'e, hakkı olan telifi ödemiştik!" der. Hadiye Hanım daha da şaşkındır: "Ama Beyefendi, o ödediğiniz telif, eski basımlar içindi. Bu arada yeni basımlarını yaptınız kitapların..."

Adamın şaşkınlığı adeta ikiye katlanır: **"Hanımefendi,"** der, bezgin bir sesle: **"Eşiniz hayattayken, ondan bir ev satın almış olsaydık; ölümünden sonra yine size para mı ödeyecektik?"**

Adam yayıncı değil de sanki, tefeci banker... Bir kez telif ödeyince, kitabın mülkiyetini satın aldığını sanıyor köftehor!

Yazarı, tüyü yolunacak kaz gibi gören yayın dünyasının ayak esnafı, her dönemde var olmuştur Babıali'nin yazılmamış tarihinde. **Ahmet Rasim**'in hikâyesi ünlüdür hani: Daha önce de yazmıştım, bir kez daha yineleyeyim, bu ibret hikâyesini... Kitaplarının sayısı yüzü geçtiği yaşlılık dönemlerinde geçim sıkıntısı içinde kıvranıyormuş üstadımız. Bunu fırsat bilen Babıali esnafı, üstadın elinde ne varsa ucuza kapatıyor, onun darda oluşunu istismar etmekten utanmıyorlarmış! (Kaynak: **Reşat Ekrem Koçu**'nun **"Ahmed Rasim"** adlı kitabı.) O kadar bunalmış, o kadar umutsuzluğa düşmüş ki, kalkıp Ankara'ya, iş aramaya gitmiş baba... Ankara'da, gazeteci **İsmail Müştak Bey**'le karşılaşmış. Ahmet Rasim'i Ankara'da görmek çok şaşırtmış olmalı ki; "Hayrola üstat?" demiş İsmail Müştak. "Sizin ne işiniz var buralarda?"

Nükteli bir yanıtla karşılamış bu soruyu Ahmet Rasim: **"Fırıncılar ekmeği yuvarlak yapıyorlar, o yüzden..."** demiş. "Ekmek elimden düşüp yuvarlandı, ben de ardı sıra buralara kadar geldim!"

İsmail Müştak, üstadın nüktesini o gece, **Atatürk**'ün sofrasında anlatır. Atatürk gülmez! Gülmediği gibi, İsmail Müştak'ı da şu sözlerle eleştirir: **"Türk irfanına yarım asırdan fazla hizmet etmiş yaşlı bir yazar işsiz kalıyor, Ankara'ya kadar geliyor, siz ona yardımcı olmuyor, hatta kaldığı oteli bile sorup öğrenmiyorsunuz!"**

Paşa'nın buyruğuyla hemen bir araç çıkarılıyor, Ankara'nın otelleri aranıyor, Ahmet Rasim bulunuyor ve Gazi'nin çağrısı iletiliyor...

Ahmet Rasim'i kapıda karşılıyor Paşa... Sofraya buyur ediyor. Yenilip içiliyor, söyleşi koyulaşıyor. Ve bir ara, Ahmet Rasim'e şöyle bir öneride bulunuyor Atatürk: "Efendim, kabul buyurursanız, münhal bir mebusluğumuz var..."

Ahmet Rasim'in mutluluk içinde: "Ekmek, gerçekten Arslan'ın ağzında imiş!" diye yanıtlıyor Gazi'yi.

Yüz kitabıyla yayın dünyasında perişan olan bu asırdide çınar, Atatürk'ün uzattığı el sayesinde, yoksulluk batağından kurtuluyor ahir ömründe.

Bugün hâlâ Ahmet Rasim'in kitaplarını birçok yayıncı ellerini ovuşturarak yayımlıyor!

Orhan Kemal'in **"Bereketli Topraklar Üzerinde"** adlı romanının **sonsuz basım hakkını** satın aldığını ileri sürecekti bir yayıncı. Üstadın paraya sıkıştığı bir anda, (ne zaman sıkışmadı ki? diyeceksiniz) eline bir miktar para verip kapatmışlardı, edebiyatımızın bu önemli kilometre taşı romanı! Ailesi, Orhan Kemal'in ölümünden sonra enikonu bir hukuk mücadelesi verdi, kitabı kurtarıncaya dek.

Seksenli yılların başında, **Adam Yayıncılık**'ta çalışırken, **Rıfat Ilgaz**'ın da böyle bir sorun yaşadığına tanık olmuştum. Yayınevi, ustanın **"Hababam Sınıfı"**nı yayımlamak, Rıfat Ilgaz da kitabını vermek istiyor, ama anlaşma bir türlü gerçekleştirilemiyordu! Çünkü, Rıfat Ilgaz, bu ünlü yapıtını bir yayın esnafına kaptırmıştı... Adam, ödediği telif ücretiyle, kitabın mülkiyetini satın aldığını ileri sürüyor, elinden bırakmak istemiyordu bir türlü.

Bir dönemler, **Nâzım Hikmet**'in kitapları da Yağma Hasan'ın böreği değil miydi? Önüne gelen basıyordu... Neyse ki, sonradan mirasçısına telif ücreti ödenerek yayın hakları satın alındı, yağmaya son verildi.

Benzer bir olayı da, **Sabahattin Ali**'nin kızı, **Filiz Ali**'den işitmiştim: **Sinop Hapishanesi**'nde kaleme alınan, özgün adı **"Gamlanma gönül, gamlanma"** olan şiiri, birileri çıkıp izinsiz, anlaşmasız, bedelsiz bestelemiş... Şarkı, birçok şarkıcıya sermaye olmuş, herkesin dilinde; kasetlere okunuyor, bestecisi para kazanıyor; gel gelelim Sabahattin Ali'nin mirasçısına zırnık koklatmıyorlar... Filiz Ali, müzik dünyasından biri olarak ne denli uğraşsa da, bu fermanlı korsanlardan bir şey koparamıyor, derdini dinletecek bir yer bulamıyor, sonunda sus pus oturuyordu yerine!

Roma İmparatorluğunda, avukat, doktor gibi kimseler, verdikleri hizmet karşılığında bir para alırlar, ama buna **"ücret"** demezlerdi. Çünkü onlara göre, ücret alan kişi soylu sayılmazdı. Aşağı sınıfın insanları ücret alırlardı. Bu yüzden, hizmet karşılığı aldıkları paranın adı, **"honoraryus"**, yani onur ücretiydi.

Bugünün bazı kültür simsarlarına sorsanız, acaba telif ücretini hangi sözcüklerle nitelerlerdi, bilemiyorum. Ama, hak edilmiş bir telif ücretini öderken, kendilerini etlerinden parça koparılıyormuş gibi hissediyor olabilirler... Öylesine gönülsüz, istemeye istemeye, olabildiğince geciktirerek, olmadık kesintiler yaparak ödüyorlar ki telif ücretini, inanıyorum ki, o gece uykuları bile kaçıyordur... Oysa yazarın olmadığı yayın sektöründe, birçok iş sahibi işsiz kalır... Yine de, bir kitabın yayın süreci içinde görev yapan herkes ücretini alır, ya

Necati Güngör

KALMALI?
ve efendisi...

zarın hakkı en sona bırakılır!

Maliye ders kitabında, verginin tanımı şöyle yapılıyordu: Vergi, yükümlünün iradesi hilafına, ondan istenen ve alınan paradır!

Telif ücretini de buna göre tanımlamak mümkündür sanıyorum: Telif ücreti, yayıncının iradesi hilafına, ondan istenilen ve almak için mücadele edilen paradır. (Neyse ki, sayıları az da olsa, bazı yayıncılar bu tanımın dışında kalmaya özen gösteriyor.)

Kitap piyasasına şöyle bir göz atın, iki tür korsan yayıncı olduğunu hemen fark edersiniz: Çok satan kitapları el altından basıp, çok ucuz fiyatla köşe başlarında satanlar, birinci türe örnektir. Bunları "adi ya da sıradan korsan" diye nitelemek mümkün... İkinci gruptakilerse, **"mevsuf korsanlar."** (Mevsuf: vasıflı, nitelikli, özelliği olan.) Birinciler risk alır. Polisçe yakalanmak, yargılanmak, ceza çarptırılmak, deposuna el konulmak gibi risklerle karşı karşıya bulunurlar. İkincilerse tam tersine, caka satarak, kültür hizmeti yapıyormuş havasında ortalıkta boy gösterirler... Oysa yaptıkları işin içyüzü hiç de böyle değildir. Öncelikle teliften düşmüş yazarların kitaplarına bayılır bunlar. Yazarı ya da çevirmeni göçüp gitmiş, mirasçısı bulunmayan kitaplar, balından yenmez nimet niteliğindedir. Ayının bal kovanına dadanması gibi dadanırlar yazarı ölmüş ve de teliften düşmüş kitaplara!

Böylesi kitapları bulamazlarsa, dert değil, bir yazara küçük bir telif ödemeyi de göze alabilirler... Bu soy yayıncılar, adeta sözleşmişçesine kitap tirajını bin'e düşürmüşlerdir. Telif ücretini en az miktar üzerinden ödemek için... Bin adet basılan kitabın telifi, altı ile sekiz sonrasında ödenir ancak. Kendisinin ödemesi gereken bütün vergileri bu bin kitabın telifinden kesen pişkin yayıncılara bile rastlarsınız... Ödeme yapılacak ayın en son gününe rastlatılır yazarın telifi. Ödeme tarihine kadar kitabın fiyatı özellikle düşük tutulur ki, telif ücreti de ona göre düşük olsun! Onunla da yetinmez mevsuf korsan: Bin kitabın telifinden, yüzde kırk oranında dağıtımcı payını keser! Niye? Çünkü köpeksiz köyde icra-i sanat eyler de onun için! (Üste para alan yayıncı bile var yahu!) Daha elim ve daha vahim olanı da şudur: Basılan bin kitap bir türlü bitmez yayıncının deposunda! Yıllar yılı, satıla satıla bitmez. Ülkenin nüfusu artar, okuryazar sayısı artar, kitap satışları artar, gel gelelim bin kitap bir türlü bitmez ve tükenmez. On yıl, on beş yıl boyunca yayıncıyla birlikte yaşayıp gittiği olur o bin kitabın... Yayıncı adeta toprak satın almış gibidir, eker biçer, yer içer, işini büyütür, yaşam koşullarını yükseltir, çocuklarını okutur, evlendirir... Sizin bin kitabınız bir türlü ikinci baskı etiketine kavuşamaz! Kestirmeden söylersek, ömür biter birinci basım bitmez.

Biri çıkıp da bana bunların gerçek olmadığını olduğunu söylesin!

Hanımlar, beyler, kültür hayatımızda bugünkü dönemin adı **mevsuf korsanlar dönemi**dir, bizden yazması... Adi korsanı polise, savcıya şikâyet edersiniz, ya mevsuf korsanı kime şikâyet edeceksiniz?

Ne yazık ki, bu alanda hükmü yürüyerek bir meslek örgütüne sahip olamadı yazar milleti. Yetmişli yıllarda bu amaçla kurulan bir örgüt, zamanla işlevsiz duruma düşürüldü! O kadar amacından uzaklaştı ki, "üste para yayınları"nın sahibi olan bir kişi, son kurultayda, örgütün başına geçmek için can siperane mücadele verdi. Kimse de sormadı adama: Üste para alıp kitap yayınlayan biri olarak, senin bu örgütte işin ne? Kimden yana, kime karşı olacaksın?

Bazen düşünüyorum, Türkiye'de yazarın durumu tarım üreticilerine ne kadar da benziyor!

Görüntülü haberlerden izliyoruz; üreticiler kan ağlıyor: Toprak kendisinin, tohum kendisinin, aylar, mevsimler boyu toprakla boğuşup didinen kendisi ve ailesi... Toprağı süren, ekimi yapan, gübreyi, ilacı atan, mazot tüketen, ürünü toplayan, yardımcılara gündelik ödeyen, taşıyan... Hep tarımcının kendisi! Ama oraya çıkan ürünün kazancıyla yüzü gülen başkaları! Kabzımal kazançlı bu işten, manav kazançlı, ürünü taşıyan kamyoncu kazançlı, vergisini alan kurumlar kazançlı. Vergiyi toplayan görevliler bile kazançlı. Kazançsız olan tek kişi, üretici! Bakıyorsunuz bazen televizyon ekranlarında öfkeden kudurmuş halde, ürettiği malını yollara döküyor bir çiftçi! Bütün ülke, film izler gibi, nasır bağlamış bir kafayla bakıyor olanlara.

Yazarın durumu, o tarımcıdan hiç de farklı değil gerçekte! Yazarın, altı ay, sekiz ay, hatta bir yıl sonra aldığı teliften çok daha fazlasını, yayıncı, kapak ressamı, dizgici, kâğıtçı, ciltçi, basımevi sahibi, dağıtımcı, kitapçı kısa sürede elde ediyor. Kitabın ticaretini yapmak, onu yazmaktan her zaman daha kazançlı.

Bunları yazmakla hiçbir şeyin değişmeyeceğini, eski tas eski hamam düzeninin sürüp gideceğini de biliyorum. Ancak bunları yazarak tarihe not düşmek gerektiğine inanıyorum. Ola ki bir gün bu kirli kültür tarihimizin örtüsünü kaldırmak isteyenler çıkabilir.

Şiir

Engin Turgut

BAHÇE SENİ KORUSUN

Seni merak ettim
Gözlerinden gökyüzü sarkıyordu.

Seni merak ettim
Dans ediyordu koynundaki anılar.

Seni merak ettim
Bahçe önünde diz çöksün.

Seni merak ettim
Isırılmayı bekleyen erik şaşkın.

Seni merak ettim
Canından mı düştüydü sesindeki avlu.

Seni merak ettim
Avucumda güneşin diş izleri, masum.

Seni merak ettim
Boynunda papatya ışıltısı.

Seni merak ettim
Ensende çılgın atlar koşuyordu.

Seni merak ettim
Bir baş dönmesiydin, derin cıvıltı.

Seni merak ettim
Yağmur oteliydi gözlerindeki serçe.

Seni merak ettim
Ağaca tırmanan suydun, tenha.

Seni merak ettim
Aşk gibiydi kendine kıvrılan yanın.

Beni merak etme

Bahçenin önünden bir sahil gibi geçip
Giden mor yüzlü bir kediyim sana ben.

YEŞİLLER'DEN 29.000 KİŞİNİN CESEDİNİ AYASOFYA MEYDANI'NDA YAKILDI!

İmparator Justinianus, şarap dolu kupasını Teodora'nın kupasına vurdu; ona göz kırptı. Sonra kupasını havaya kaldırırken:

- İki kahraman komutanım Belisarius'la Mundus'u ve saygı değer eşlerini burada ağırlamaktan onur duyuyorum. Ayrıca imparatoriçem cesur, kararlı, saygın, erişilmez insan Teodora'nın ve değerli konuklarımızın şerefine.

Altın kupalardan, kan kırmızısı şarap yudumlanıyordu. Genç, yakışıklı saray-muhafızlarından bir subay, tam Teodora'nın karşısında adeta donup kalmıştı. Şarap kupasına bile elini uzatamıyordu. Teodora şarap kupasını dudaklarından yavaşça çekerken genç subala gülerek:

- Kaldır kupanı, iç şarabını, çekinecek bir şey yok! dedi.

Genç yakışıklı subay başını yavaşça kaldırdı, Teodora'nın iri, dik memelerine baktı; sonra gözleri göğüslerinden, ince beyaz boynuna doğru dönerek çıkan zümrüt kolyesine ve dudağının altındaki bir yakut gibi parıldayan şarap damlasına gözü takıldı. Teodora yemyeşil göleriyle, genç yakışıklı subayın, simsiyah gözlerine bir lazer ışığı gibi girdi.

Genç subay titredi, alev almış bir çıra gibi tutuştuğunu hissetti; dizlerinin bağı çözüldü, elini uzattığı şarap kupasına eli çarptı, kupa devrildi. Kırmızı şarap önündeki masa örtüsüne kan gibi akıp, yayıldı. Komutan Belisarius göz ucuyla devrilen kupaya, yayılan şarap lekesine baktı:

- Bu kadar kan dökülmemeliydi, ama bunu onlar istedi. Koskoca Bizans'ı bir avuç çapulcuya teslim mi edecektik yani?

Justinianus:

- Bunları şu an unutalım değerli Belisarius, çalsın müzik, söylensinş arkılar, gelsin rakkaseler, dedi. Saraydaki şölen şimdi daha da renklenmişti. Senatörler, bir çok devlet kuruluşlarının yöneticileriyle beraber, bir çok saygın din adamı ve Vali de masanın etrafında suskun, ezik oturuyorlardı. Oysaşölen bütün coşkusuyla devam ediyor, yer yerinden oynuyordu. Komutan Belisarius'un eşi Antonina oturduğu yerden fırlayıp rakkeselerin arasına karışacakmış gibi, kıpır kıpırdı. Teodora yan gözle onu izliyor, yanındaki ikinci genç, yakışıklı subayın yüzünün kızarıklığından, tedirginliğinden Antoninia'nın onu masanın altından taciz ettiğini, k esinlikle fark ediyordu. Biraz sonra salona mis gibi bir balık kokusu yayıldı. Bir kaç sorumlu Marmara'ya bakan kalın perdeleri çekti çift kanatli penceleri açtı. Gökyüzünde altın bir tepsi gibi duran ayın altın rengi, devamlı sahile doğru gelen uzun dalgaların üzerine, okşar gibi süzülmüş, fırça darbelerine benziyordu. Yıldızlar bir kucak serpiştirilmiş, değerli taşlar gibi rengarenk ışıyordu. Gün batısından esen hafi bir rüzgâr, yosun kokusu, tuzlu, nemli, ılık bir havayı martı çığlıklarıyla irlikte salonun her köşesine dek getirmişti. Dört kollu bir tahtıravanın içinde, insan boyunda dumanları tüten bir kılıç balığı vardı. Dört kişi tarafından salona getirildi. Masanın yanındaki servis masasına yavaşca kondu. Peşlerinden gelen iri yarı ahçının elinde kılıç gibi uzun bir bıçakla, bir de iki uçlu çatal vardı. Ahçı kılıç gibi uzun bıçağı, kılıç balığının ensesinden kuyruk sokumuna kadar kesti, sonra da çatalı batırıp yanlamasına doğradı. Sıraya girmiş garsonlar ellerindeki kayık tabaklara, kocaman balık parçalarını koymaya başladı. Balık parçaları masadaki misafirlerin önlerine, garnitürü yanına koyularak kondu. O ara Antonina masadakilerden müsade alarak ahçıya:

- Bu kadar büyük balığı nasıl pişirdiniz, bana tarif eder misiniz? demez mi? Ahçı titrek bir sesle:

- Sayın Madam ilk önce balığın karnını yarıp, iyice temizleyeceksiniz, bol sudan geçirip, balığın karın boşluğuna, yuvarlak şekilde doğradığınız domatezleri, sivri biberleri ve ince kıyılmış maydonozları, birde sarı kabuğu soyulmuş üç dilimde limonu, bol baharat, tuz koyup doldurun ve balığın karnını da bir güzel dikin. Sonracığıma balığı zeytin yağıyla yağlayın. Daha sonrada, kiremit harcını üç parmak kalınlığında, bütün balığa sıvayıp, fırına verin. Tabi balık kendi buharıyla kiremetin içinde pişmiş olacak, hepinize afiyet olsun, saygı değer imparatorum, imparatoriçem, sayın madam, değerli misafirler, dedi.

Aynı saatlerde, Hipodrum'da kıstırılan 30.000'i aşkın Yeşiller'in taraftarlarıyla beraber devletin düzenini bozmaya çalışanlar öldürülmüştü. Ayasofya meydanındaki cesetleri, yakınlarının teşhis edip götürmeleri için üç gün süre tanınmıştı. Çok az insan yakınlarının cesetlerine sahip çıkarken bir çoğu, cesetlerin giysilerin, hatta iç çamaşırlarına kadar soyup alıyorlardı. Cesetlerin çevresinde nöbe tutan askerler de suskun kalıyorlardı. Bi çoğuda, özellikle etli, butlu, tombu olanları sabahleyin, arslanhaneye götürmüşlerdi. Şimdi cesetlerin ortadan kaldırılmasıyla sorumlu komutan Serrantus'la Medaklia'ya kiliselerin bir çoğun dan lanetler yağıyordu. Vesperum'nd (akşam duası), Matuktinum (sabah duasi)'nda dim adamları; "her ne olursa olsun bu cesetlerin, halkın gözleri önünd hayvan leşi gibi yerlerde sürüklenere Ayasofya önüne taşınması ne dinimiz sığar, ne de insanlığımıza", diyorlard

Din adamlarından tepkiler yağmaya başlamış, tüm Konstantinopolis'e ağır bir leş kokusu yayılmıştı. Komutanların emri ile gecenin bu ilerlemiş saatinde cesetleri sahile taşıma işlemi başlamıştı. Çevre çiftliklerden getirilen, öküz arabalarına meşalelerin aydınlatmaya çalıştığı meydandaki cesetler yüklenmeye başladı. Dar karanlık yollarda, askerlerin ellerindeki meşalelerle öküz arabalarına tepeleme doldurulmuş cesetler denize atılmak üzere, sahile götürülüyordu. Bu arada da, ellerinden, ayaklarından boyunlarından üçer beşer bağlanmış cesetleri, eşşekler ve atlar yerlerde sürükleyerek götürmeye çalışıyorlardı.

Diğer taraftan, Kostantinopolis'in tüm yanan, yıkılan yerleri, caddeler, sokaklar gece gündüz, ara vermeden temizlenmeye, onarılmaya başlanmıştı. Geçici barınaklar kuruldu; açıkta kalan insanlara başlarını sokacak bir yer sağlandı. Halka sıcak aş, ekmek, diğer gerekli olan malzemeler dağıtıldı. Salgın hastalıklara karşı etkin tedbir alındı. İmparator, halkın tekrar sevgisini kazanmak için, yanan ahşap Ayasofya'nın yerine taştan büyük Ayasofya'nın inşaatına başlanması için eski yerinin temizlenmesini istemişti. Ayasofya meydanında ki tepeleme yığılı cesetlerin bir an önce yok edilmesi gerekiyordu; ama bu ilkel taşıma yöntemiyle 30.000 cesedin götürülmesi bir ay sürecekti. Çünkü güneşin batışıyla başlayan taşıma işi, sabah güneşin doğmasıyla son bulmuştu. Bu ürkütücü, trajik cesetlerin ancak 1.000'e yakını taşınıp denize atılmıştı. Çok uzaklardan, birkaç kilisenin çan sesleri geliyordu, kokuşan cesetlerin ağır kokusu ortalığı sarmıştı. Bu işten sorumlu olanlardan komutan Serrantius'un kapısı çalındı. Dostunun bacakları arasında sızmış Serrantius kalktı acele giyindi, hala sarhoştu, taşıma işi sürerken, o başka iş tutuyordu. Denetim işini de yardımcısı Medaklia'ya havale etmişti. Sallanarak kapıyı açtı, karşısında yorgunluktan ayakta duramayacak halde, eli yüzü, üstü başı kan içinde, yüzü limon gibi sararmış Medaklia'yı gördü. Onu içeri aldı, salona geçtiler. Cesetlerin dördüncü gündeki ağır kokusu Medakliia'nın da üzerine sinmiş, koku salona yayılmıştı.

Serrantius:

- Bu hal ne yahu savaştan mı geliyorsun?

Medaklia koltuğun içinde kaybolmuş gibiydi. Halsiz, fısıltı gibi bir sesle:

- Ben de cesetleri yüklemelerine yardım ettim, çoğunun masum olduğuna inandığım için, onları kucaklayarak arabalara taşıdım. Şu saate kadar ancak 1000'e yakın cesedi taşayıp denize atabildik.

Bu durumda taşıma işi aylar sürer, buna bir çare bulmanız lazım komutanım ne dersiniz?

Serrantius, oturduğu koltuktan kalktı, salonun ortasında elleri arkasında dolaşmaya başladı; sonra salonun ortasındaki masaya, sert bir yumruk attı ve bağırdı!

- Offff!.. Çare yok! Yak anasını satıyım!..

Şiir

Şakir Özüdoğru

solgun bir k'an çiçeği

I.

kaç iç giyip daha katlanmalı ayinlerce,
söküldüğü irislerin, küf kokan kentlerin
parıltılı yapıları arasına sıkışmış
canlansın için hayaletler; kaç buradan
yılların buruşturduğu bir odaya düşen
karanfili soldurabildiği kadar bütün düzenlerin
uyumsuz gecelerce ezberlenen yanlarına
uzanılabilir
insanın çünkü kördüğümüdür bellek
yalnız kalınır acı çiğnenir özlem tükürülür
ve büyüden anlamaz asla taşlar
morartamaz boynunu hiçbir cadde dudağı olmaz
dişleri duvarın ısırılmaz dili kanatmaz boya
bir titreme saklanacaksa addan öte
onu en iyi ten koruyabilir; ölmedikçe
uçurum çalışılır her köşe başı
solgun yüzler işlerin itelediği bedenler
kadınlar gülücük parlatan her gün değişik forma
giyen çocukları bile birbirini kazıklayan ayaküstü
cankiler, adım başı sirenli arabaları
simit satan pamuk şeker yiyen sivil polisler;
kaç buradan kırmızı desenli bir muşambaya
dönüşmeden
tenin, kanatabilir çünkü edindiğin her an'ı
bu ahlâklı ilişkiler ağı.

II.

giymeye cüret edebildiğin iç'ler kadar büyük
örülürsün, onların büyüklüğünce çok öldürülür,
düştüklerinde artar boşluğun dolduramadığı
zamanın
varolmana çürümüş bir kent yerleşir
en derinine indirir köklerini, seni sarar,
hastalanırsın;
uzaklığın ölçü birimi uzam değildir artık
bir çift kağıtlı gibi sarılman zamana bağımlılığın!

gidişler aynı ağza açılır, yer kendinsindir,
dönüş imkânsız, yol başladıysa yuva da yıkılır
hapsolduğun kenti taşırır durursun, son hiçbir
boyutta varolmamıştır!

nazar boncuklarının oradan oraya savrulduğu
yeryüzü vardır
ve ne yapılırsa yapılsın el açılacak mavisi göğün!

III.

nereye düşsek bundan gayri
orada solacaktır leş kokulu bir kan çiçeği

an çiçeği!

nisan'06 / eskişehir

Globalizmin en çıplak sorgulamasını yapan büyük bir "insanileşme" destanı!..

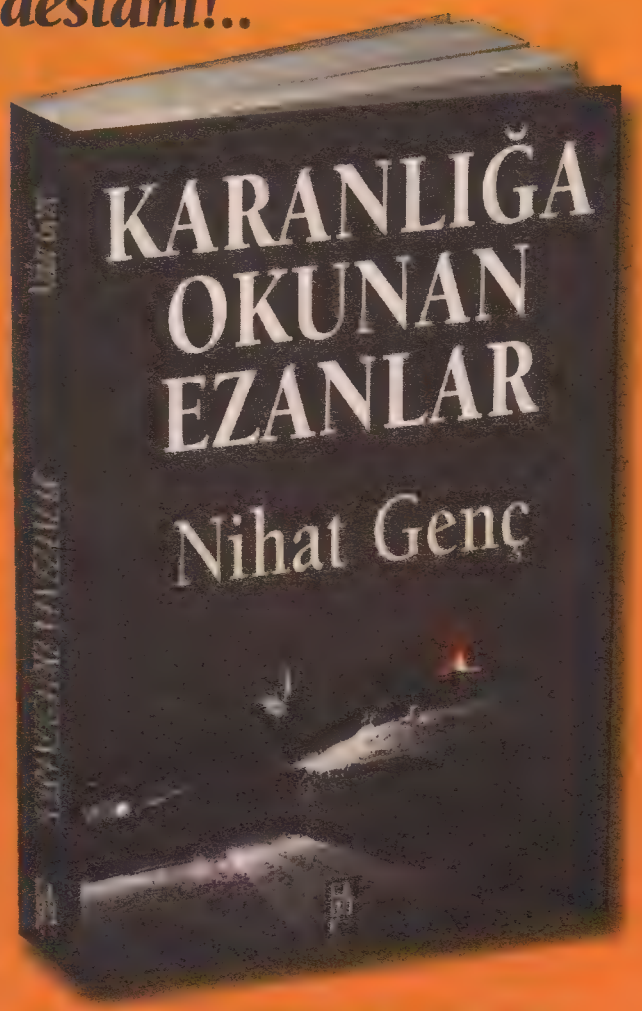

Nihat Genç

9 YTL

Birinci Baskı
30.000 Adet

Tüm kitapçılarda
ve özel ambalajıyla
gazete bayiilerinde

Defterdar Yokuşu No:47 Cihangir-İstanbul
Tel: 0.212.292 95 65 - cadde@leman.com.tr
CADDE

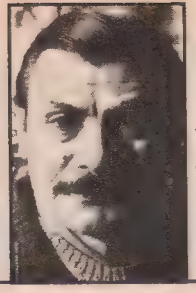
Metin Altıok

Behçet Aysan

Asaf Koçak

Nevzat Çelik

YAKILAN ŞAİRLER VE YAKANLARIN ŞAİRİ İSMET ÖZEL!

(...)
"ve haliçten köprü kaçırma

bir gece kaçıracaktık kararımız
kesin planımız sağlamdı
en mahmur olduğu anda sabaha
karşı açılıp saçıldığında köprü
kasımpaşa tersanesi'nden gemiler
gelip gemiler geçtiğinde
bir parçasında kollarını
bağlayacaktık ötekinde gözlerini
şizofren bir insan nasıl çıkarsa
bütünsel görüntüden
iki parça köprü de çıkardı
köprülükten kimse tanımazdı
köprüaltıcocukları görevli
memurlara tiner koklatacaktı
sarayburnu alınganlık
yapmayacaktı abdülhamid gibi
hayretler içince uyanacaktı
süleymaniye'nin minareleri
galata kulesi bir boy olarak dikildi
dikileli yanlış yapmadı
her şeyi görecekti sorulduğunda
ele vermeyecekti bizi
kule'yle köprü arasında istanbul
enine ve boyuna birikirdi
martıların götürüp getirdiği
polislerin asla bilmediği
belki ben şiir yazacaktım o sıra elim
ekmek tutacaktı
beyaz örtülü restoranlardan yüzde
on telif alacaktık
karadeniz'in dalgalarına açılacaktık
ihtimal on beş kişi
zorda kalırsak batıracaktık sessizce
beslenirken midyeler
Sinoplu bir genç tesadüfen
bulacaktı derin şair olacaktı

bir gün çok uzun konuşalım demişti
behçet aysan
sinop doğumluyum demiştim
o sivas mı anlamıştı"

(Nevzat Çelik, Köprüaltı Hatıratı, Sevgili Yoldaş Kurbağalar)

Asaf Koçak da, **Nesimi Çimen** de, **Uğur Kaynar** da, **Metin Altıok** da, **Asım Bezirci** de, **Muhlis Akarsu** da, **Hasret Gültekin** de... ve ötekiler, yani öldürülenler... hepsi birer birer böyle mi anlamışlardı?

Ne çok ölüm-öldürüm-yıkım yıldönümleri var tarihimizde; ayrıntılı bir döküm çıkarılsa neredeyse her günü insanlık tarihinin kara günü olarak anmak mümkün!

Fakat öyle günler var ki, insanın ve insanlığın bütün o boş vermişliğine, belleksizliğine, kaderciliğine, tevekkülüne, korkaklığına, sıradanlığına... rağmen unutmak ve unutturmak asla mümkün değil.

2 Temmuz 1993'te Sivas'taki Madımak Oteli'nde gerçekleştirilen katliam bunların en başında geliyor. Dincilerin, faşistlerin ve derin devletin el ele tutuşturdukları yangın hâlâ ve bütün şiddetiyle sürmekte. Bu yangın sadece geçmişimizi değil, bugünümüzü ve geleceğimizi de karartmaktadır. O günden sonra başımızın üstündeki gökyüzü asla eski gökyüzü değildir. Kapkara bir dumanla kaplı gökyüzünden çektiğimiz her nefeste katran yapışkanlığı ciğerlerimize dolmakta..

Onlar, o katliamı doğrudan gerçekleştirenler, ön ayak olanlar, ortaklaşanlar, seyredenler ve hiç çekinmeden alkışlayanlar muteber insanlar olarak aramızda dolaşmaktalar! İşte bunun katlanılabilecek bir yanı yok! Yolda yürürken sürtünüyor bedenleri bedenlerimize, sesleri seslerimize değiyor, ayak izleri ayak izlerimize, gölgeleri gölgelerimize karışıyor. Ne zaman toprağa yağmur düşse balçık oluyor. Onlar aramızda dolaştıkça her gün biraz daha kirliyiz ve ölüyoruz her gün biraz daha..

Müze olması için gösterilen onca çabaya rağmen **Madımak Oteli** yeniden açılıyor ve nazire yaparcasına giriş katını büyük bir kebapçı dükkanı

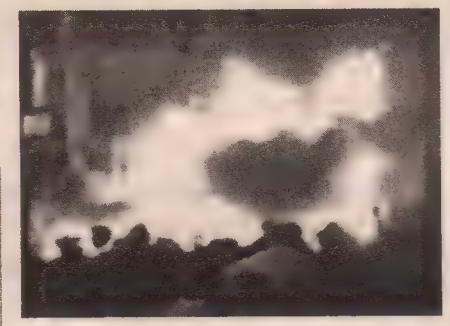

yapıyorlar. Birileri bizimle, aklı yaşanır bir dünyayı kurgulayan, kalbi bunun için çarpan insanlarla dalgasını geçiyor besbelli! Ölü bedenlerimize kurşun sıkıyorlar. Yakılan bedenlerimizin üstünde kebap yapıyorlar! Biri bana bütün bunların çok kötü bir kâbus olduğunu söylesin. Ya da biri bir şey söylesin!

12 Eylül deyince aklıma nasıl **Kenan Evren** geliyorsa, **2 Temmuz** deyince de **İsmet Özel** geliyor! Kimilerine bu cümle ağır gelebilir, gelmesin. Kışkırtılmış, yönlendirilmiş yobaz sürüsünün ya da yakalanmış birkaç kundakçının ne önemi var soğuk akılla katliamı onaylamanın yanında! İlkini yargılamadan, ikincisini teşhir etmeden hiç kimse uykularında huzuru boşuna aramasın!

Hitler'in hayatını anlatan hiçbir roman, film vb. tragedya olamaz. **Hitlerin** ölümü trajik değildir. **Kenan Evren'in** tonton dede, tonton ressam imajı öfkemi artırmaktan başka bir anlam ifade etmez. Kimi üniversitelerde gençler tarafından alkışlanması ise, 12 Eylül askeri darbesinin yarattığı politik ve kültürel ortamın üniversitelileri bile ne kadar geri zekâlı hale getirdiğini göstermektedir. Şimdilik o gençlere acımaktan başka bir şey gelmez elden!

İsmet Özel'in Sivas Katliamı'nı onaylayan açıklamalarından sonra onu "iyi şair" tanımlamasına sığınarak hâlâ baş köşede tutmaya çalışanların akıllarından ve vicdanlarından kuşku duyarım. Bir insan sırf yetenekli diye, sesi doğuştan güzel diye, ayakları topa iyi vuruyor, bacakları hızlı koşuyor... diye her yaptığı ve söylediği mazur görülebilir mi? Aynı anlayış değil mi ki, her türlü cinayeti ve soygunu ülkesinin âli menfaatleri gereği gerçekleştirdiğini söyleyen çeteleri yüksek alkışlarla baş tacı etmekte. **İsmet Özel'in** Marksistlikten 12 Mart sıkısını görüp hidayete ermesi çok da enterasan değil. Kendi kuşağından insanlar cezaevlerine girerken, sürgüne gönderilirken, öldürülürken, asılırken... o kucağına sığındığı Tanrısı tarafından korunmuş olabilir. Bir şey diyemem, kişilik meselesidir. Kaldı ki, birdenbire hidayete erişini de o kadar masum bulmuyorum!

Ben o günden sonra kitaplığımı **İsmet Özel'den** temizledim. Onun 1993 Temmuz'undan sonra yazdığı her imge, her şiir yakılan şairlerimizin ciğerlerinden sökülen temiz havadır! Bu böyle biline! Ne güzel söylemiş k. İskender: "... **İsmet Özel**, benimle farklı kulvarlarda üreten bir şair değil, meydan savaşında düşmanım olabilir ancak. Bu tür kişilerle aynı oksijeni paylaşmak bile gururuma dokunuyor."

Alkışçıbaşı eski solcu, Hizbullah destekçisi, yeni Türkçü ve uzun zamandır da medyanın yediveren gülü **İsmet Özel'e** önerim şudur: Gitsin ve Madımak Oteli'ni mesken tutsun. Kral dairesinin kullanım hakkı ömür boyu onundur. Bunu tam on üç yıl önce oteli kundaklayanları mazur gösterirken hak etmişti! Basın toplantılarını orada yapsın, röportajlarını orada versin, Orada, yakılanlar için "ahlamadığını, vahlamadığını" bir kez daha söylesin, "oh" oldu desin! İpe sapa gelmez fikirlerini orada üretsin. Kebap yerken gülümsemeli pozlar versin renkli-renksiz, yazılı-görsel medyamıza. 'Sivas semalarında uçacağını varsaydığı Sırp tayyarelerine de' selam çaksın arada! Bu kez manşetlere çıkmayı başaracağı kesin! Gerçi hem medyanın hem de onun aklına karpuz kabuğu düşürmüş oluyorum ama, neyse!

*

Elim ayağım titriyor. Öfkem de, acım da çok büyük. İnsanı insan yapan ve öteki canlılardan ayrılmasını sağlayan dil, kendi vahşeti karşısında işte böyle çaresiz kalıyor! Kavramlar, tanımlamalar, çözümlemeler öfkeyi, acıyı yatıştırmaya yetmiyor. Şu yazıyı bırakıp en ilkel, en dolaysız halimle sokaklara çıkmak ve en galiz küfürleri savurmak istiyorum bu yangını çıkaranlara, ortak olanlara, sessiz kalanlara ve alkış tutanlara!

Metin Altıok ve **Behçet Aysan'dan** birer şiiri ve **Uğur Kaynar'ın** ölümü beklerken yazdığı dörtlüğü sizlerle paylaşmak istiyorum:

SÜRGÜN

Kendine sürgün
Bir garip kişiyim;
Sabah akşam imza veren.
Bilmemem gereken
Şeyler öğrendim;
Taraf tutmaz
Tanrı bilirim
Kaybetmekten
Korktuğu için.

Sorular sordum
Sormamam gereken.
Kendime bir
Kefen biçtim
Kendi tenimden.
Sınırlarımı aşmak
Yasaktır bana.
Yoksul yüreğim
En kuytu kahvem.

Acıya tezhibim,
Hüzne redif.
Yalnızlığın gözlerine
Sürme çeken
Öyle biriyim ki;
Geceleri uykusuz
Kuyuları dinleyen.
Adım büyücüye
Çıktı bu yüzden

Kendime sürgün
Bir garip kişiyim;
Kutsallığı zincir gibi
Parmağında çeviren.
Umudu depremden
Aşkı külden
Bekleyen benim
Aranızda
Yerim yok zaten.

Heybesinde yılan
İşaretleri,
Baldıran zehiri
Yüzüğünün içinde
Ve yanında
Kav taşıyan ben;
Tekinsizim size göre
İbret için
Yakılmaması gereken.
(...)

Bilmemem gereken
Şeyler öğrendim.
Sorular sordum
Sormamam gereken.
Gördüm apaçık
Görmemem gerekeni.
Söylenmezi söyledim.
Suçum büyük
Taammüden."
(İpek ve Kılabtan, Metin Altıok)

BU AŞK, BU ŞEHİR, BU KEDER

1.
hoşça kal ayak izim
serseri sokaklarda

hoşça kal
kendinden başka
gökyüzü büyüten

kardeşim
gece feneri

hoşça kal çaldığım

ıslık

söylediğim türkü
doludizgin karlarda

hoşça kal

annemin yüzü

hep beyaz yaşmaklı

sırı dökülmüş bir yalnız aynada

hoşça kal

dolunayın altında

ıhlamur ağaçlarına

kazıdığım şey

hoşça kal uzaklarda yanan
anızların parıltısı hoşça kal

2.
bir gün gelecek bu gün de
bir anı olacak nasılsa

oturduğumuz bu masa
bu kum saati, bu rüzgâr,
bu eski komodin

bu kırık
sandalye

bu kelepir yürek
bu aşk
nasılsa.

3.
hoşça kal ayak izim
serseri sokaklarda
hoşça kal

yarım kalmış
duvar yazıları

hoşça kal

bir gün gelecek
akacak yeraltı suları

hoşça kal
yakut, bezirgân, gön

hoşça kal eski zaman aktarları

gidiyorum

bu şehri bu yağmuru
bu düşleri

bu aşkı bu kavgayı bu kederi

size bırakarak."
(Eylül, Behçet Aysan)

***Uğur Kaynar'ın** otelde ölümü beklerken bir peçeteye yazdığı dörtlük. (Daha sonra yanından hiç ayırmadığı deri çantasından çıkıyor.)*
"Öldüğümde
doğduğun yere gidiyorum
yıllarca süren bir hasret ve bilinmezliği
işte böyle yeniyorum"
(Madımak Oteli, Uğur Kaynar)

Yaşam **Salih Bolat**

UNUTULAN KENT: SİVAS

2 Temmuz 1993 günü Sivas'te neler olmuştu? Bir hatırlayalım: Pir Sultan Abdal Derneği, Sivas'ta şiirler okumak, kitap imza günleri düzenlemek, türküler söylemek, halk dansları yapmak gibi kültürel etkinlikler düzenler. 1 Temmuz 1993 günü, Ankara'dan gelen otobüs, içinde şairler, yazarlar, müzisyenler, semah ekibi, başka katılımcılarla sabah saatlerinde Sivas'a gelir. Bir gün sonra gerçekleşecek olan vahşet gösterisinde kurban olacaklarından habersiz yolcular otobüsten inerler. İlk karşılaştıkları olay bunun habercisi gibidir. Sakallı bir adam şöyle der: "Kafirler, Allah sizin belanızı verecek! Biz sizi yakacağız!" Yolcular ilk tedirginliği yaşarlar ve kalmaları için ayrılmış olan Madımak Oteli, DSİ Konukevi ve Karayolları Konukevi'ne gitmek üzere dağılırlar. Öğleye doğru kültür merkezinde buluşulur. Yazarların ve şairlerin imza günleri vardır ama ilgi azdır. Karikatürcü Asaf Koçak (benim asker arkadaşım), halk kültürü araştırmacısı Hollandalı Carinna Cuanna'nın karikatürlerini çizer. Carinna mutludur. Öğleden sonra etkinliği düzenleyenlerden Rıza Aydoğmuş, otomobiliyle Sivas sokaklarında ilerlerken, dolaşmaya çıkmış olan kurbanlardan Metin Altıok, Behçet Aysan ve Asaf Koçak'a rastlar. Büyük olasılıkla iki tek atacak bir yer aramaktadırlar. Rıza onları otomobiline alır ve kalenin yakınlarındaki çay bahçesine gidilir. Çay bahçesi tenhadır ve manzarası da nefistir. Az sonra garson gelir ve onları uyarır: "Bu bölüm aile yeri!" Metin Altıok sessizce itiraz eder: "Ama burada kimse yok." Yine de yerlerini değiştirirler.

Ertesi gün TGRT muhabiri, Aziz Nesin ile röportaj yapmaktadır. Onları çevreleyen bir grup, Aziz Nesin'e saldırmaya başlar. Camiden çıkan yüz kişilik gerici bir grup, Aziz Nesin ve laiklik karşıtı slogan atarak sokaklarda dolaşmaktadır. Öğle saatlerinde şair ve yazarlar Madımak Oteli'ne gelirler. O sırada Kültür Merkezi gericiler tarafından basılmıştır. Kitaplar paramparça edilmiş, standlar yıkılmıştır. Yararlananlar olmuştur. Pir Sultan Heykeli parçalanmıştır.

2 Temmuz 1993 günü saat on dört sıralarında Madımak Oteli'ne ilk taş düşer. Oteli kuşatmış kalabalık grup otele taş atmaya başlar. Oteldeki kurbanlar henüz işin ciddiyetinde değildir. Birazdan otele kurşun gibi taşlar yağmaya başlar. Otelin önündeki otomobiller ateşe verilmiştir. İçerde can pazarı başlamıştır. Birazdan benzinli bezlere sarılmış taşlar atılmaya başlar. Demek oteli ateşe vereceklerdir? Öyle olur... İçerde can derdindeki Aziz Nesin, Asım Bezirci ve birkaç kişi, hükümetten yardım istemek için bir metin yazarlar ama gönderme olanağı bulamazlar. Otelin içindeki otuz-kırk insan çıkacak bir yer aramaktadır. Uğur Kaynar, Metin Altıok, Behçet Aysan bir merdivene oturup, ellerine geçirdikleri süpürge sapı, yangın tüpü, elbise askısı gibi şeylerle kendilerini saldırganlara karşı korumak için beklemeye başlar. Ne yazık ki saldırgan müthiş bir alev olarak gelir. Otel ateşe verilmiştir. Çığlıklar, can pazarı, karanlığın içinde cehennem yaşanmaktadır. Semah dönen genç kızlar, bu kez ölümün pençesinden kurtulmak için dönüp durmaktadır. Şiirler okuyan şairler bu kez ölümcül sözcükler mırıldanmaktadır. Alevler oteli sarmıştır. Saatler süren yangın tükenmeye başladığında, ortalıkta ölüm sessizliği vardır. Otuz yedi kişi ölmüştür. Evet, şair Behçet Aysan, çok sevdiği halkı tarafından yakılarak öldürülmüştür. Azım Bezirci, eleştiri anlayışının temeline aldığı halkı tarafından öldürülmüştür. Metin Altıok, Uğur Kaynar, Asaf Koçak, Carinna Cuanna, Erdal Ayrancı ve diğerleri... Bir halkın kendine ihanetidir bu. Bir devletin kendine ihaneti... Ahmet Erhan, şöyle diyordu: "...adına Sivas denen o güzelim şehir, bundan tam on bir yıl önce ateşi keşfetti. Ve ilk yaktıkları şeyse umudum, gençliğim, sevgim, arkadaşlarım... Hayata ilişkin ne varsa oydu." Akif Kurtuluş'un söyledikleri de sarsıcı sözlerdi: 'Auschwitz'den sonra şiir yazılmaz.' Adorno, bunu herhalde Auschwitz'den sonra şiir yazanlara 'yan bakmak' için değil; Auschwitz'i lanetlemek için söyledi. (...) Ben de aslında şunu soracaktım: Sivas'tan sonra neden şiir yazılıyor?" Evet neden yazılıyor?

Erendiz Atasü'nün söylediklerini ben de yaşıyorum. Sanırım birçok kişi de aynı duygular içindedir: "2 Temmuz ve izleyen günler ömrümün en kara sayfaları arasındadır. Yıllar boyu bu ülkedeki çeşitli çıkar çevrelerinin besleyip büyüttüğü yobazlığın, bu ülkeyi yönetenlerin aymazlık, kararsızlık, ihmal, burnunun ucunu görememek gibi özelliklerinden istifadeyle zincirlerinden boşandığı o kara yaz günü katledilenlerin hepsi için içim yanıyor..." Evet içimiz yanıyor. İşin ilginç ve insanı karamsarlığa götüren yanına bakın ki, Sivas Belediye Başkanı, arkadaşlarımızın yakıldığı gün, belediye balkonundan katillere şöyle sesleniyor. "Gazanız mübarek olsun!" Ve katiller onu ödüllendirerek, milletvekili yapıyor. Ve böylece katiller Meclis'e girmiş oluyorlar. Ve yasa yapıyorlar...Başta şairler unutmamalıdır ki, arkadaşlarımızın kanı üzerinde yapılmış yasalarla yönetiliyoruz. Yazık!

***Kaynak:** Deniz Feneri/Behçet Aysan Kitabı, Eren Aysan-Salih Bolat, Um:ag Y.,2006.*

www.oktaytaftali.com - otaftali@hotmail.com

Oktay Taftalı Felsefe

ATEŞİN İCADI

Toplum ve birey hayatını, tarihi ve medeniyetleri derinden etkilediği varsayılan olgular üzerinde durmak heyecan vericidir. Önümüzdeki yazı dizisi boyunca, bu türlü fenomenleri, ansiklopedik ve akademik yaklaşım tarzlarının dışında, serbest bir düşünce akışıyla ele almaya çalışacağız.

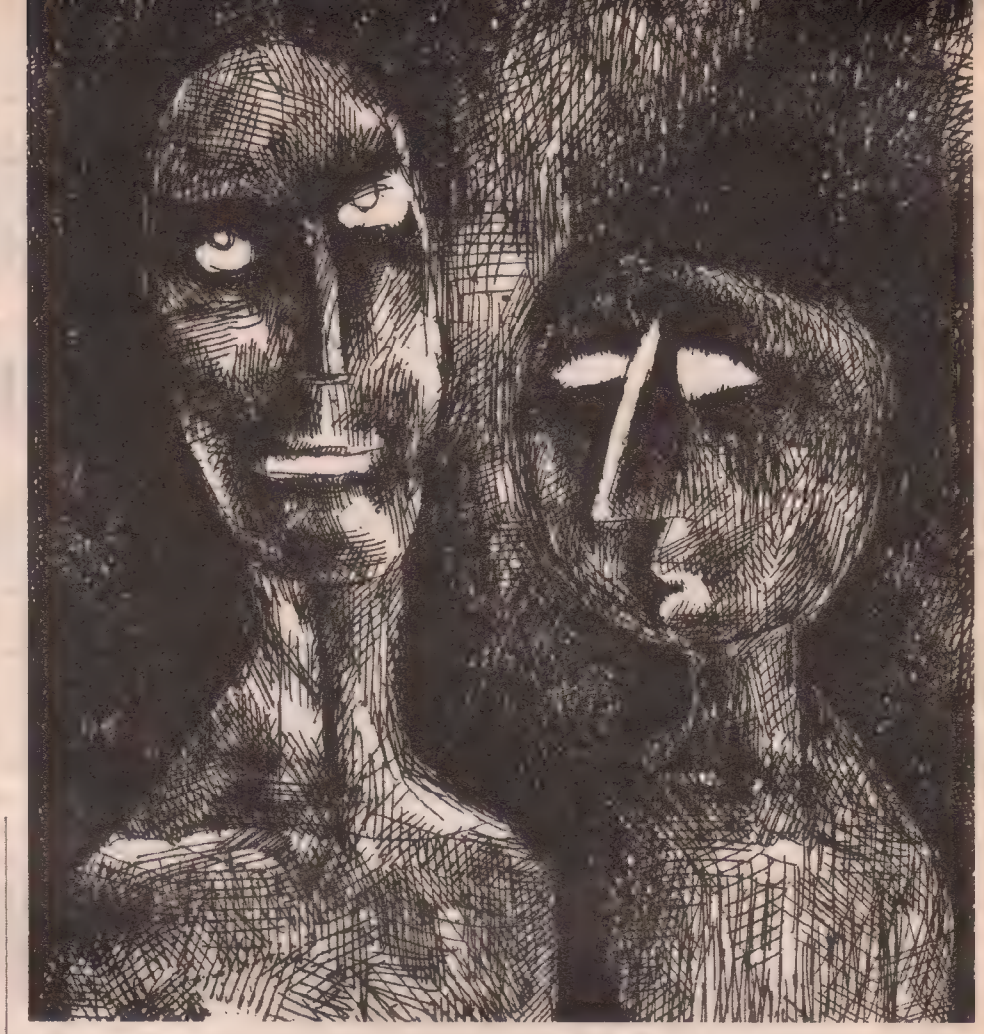

Antik Yunan düşüncesi, ateşi evrenin maddi yapısını oluşturan toprak ve su gibi temel elemanlardan birisi olarak değerlendirmiştir. Ateş denilince felsefe tarihi açısından ilk akla gelen isim İyonyalı filozof **Herakleitos**'dur. Bilindiği gibi Herakleitos'a göre, evrenin başlangıç ilkesi ateştir. Bütün evren ateşten doğmuş ve varlığa, ana niteliğini ateş vermiştir. Aslında günümüzden neredeyse 2700 sene öncelere uzanan bu görüş, evrenbilim (kosmologie) açısından hâlâ çok ilginçtir. Bugün bazı Batılı bilim adamlarının iddia ettikleri gibi, eğer bütün evren "big bang" denilen büyük patlamayla oluşmuşsa Herakleitos haklıdır. Büyük patlama kavramıyla dile getirilen olay, kozmik bir ateş topundan başka ne olabilir ki? İşin bu yanını evrenbilimciler araştıradursunlar. Biz ateşin insan hayatına ilişkin ayrıntıları üzerinde durmaya çalışalım.

MANGAL MUHABBETİ

Çocukken evde yanan sobanın kapağını aralayarak, dakikalarca hayret ve merak içinde ateşi seyrederdim. Belki birçoğumuzun çocuklukta kendisini alıkoyamadığı bu davranış, yetişkin yaşlarda da sürüp gitmekte. Bugün her hafta olmasa bile, en az on günde bir mangal sofrası kurmak, eş dost ve mahalleden arkadaşlarla mangalbaşında sohbet etmek, hayatımın önemli bir alışkanlığını oluşturuyor.

Yeri gelmişken bir parantez açarak belirtmek gerekir ki, mangal yakmayı sadece bize özgü bir ilkellik ve göçebelik göstergesi olarak tanıtmaya çalışan "çağdaşlık" özentisi içindeki bazı köşe yazarları, bu konuda derin bir bilgisizlik sergilemektedirler. Bugün İsveç'ten, ABD'ye kadar sözde çağdaş Batı'nın hemen her ülkesinde, yerel festivallerde, çeşitli bayramlarda, eğlence toplantılarında onlarca mangal yakılır. Büyük bir şenlik havası içinde mangal yakma yarışmaları düzenlenir. Yanısıra litrelerce bira tüketilir. Üstelik, domuz gibi yağlı ve et kalitesi düşük bir hayvanın kızartmasından yükselen kokular, bu insanları asla rahatsız etmez. Ama aynı ülkelerde iki Türk ailesi, bir kalem kuzu pirzolası kızartmaya kalksa, başta bizim kozmopolit medyamız olmak üzere herkes feryadı basar. "Türkler Avrupa'yı kebap salonuna çevirdi." Oysa ateşin evrensel gücü ve hakikatiyle ilgisi olmayan bir yalandır bu. Tek tek bazı insanlar ateşten ve dumandan hoşlanmayabilirler ama ateş yakmak ve ateşte bir şeyler kızartmak, her kültürden ve her yaştan insan için binlerce yıllık gizemli bir çekicilik içerir. Ateşin yakıcılığı ve çekiciliği öylesine yüksek düzeydedir ki, insanın en yüksek duygusal edimleri olan aşk ve ölüm acısı, hemen her kültürde ateşle özdeşleştirilmiştir. Aşk ateşinin bacayı sarması, yüreğe kor düşmesi, ciğerin yanması, insanın içine od düşmesi, nârına yanmak, vb. deyimler aşk ve ölüm gibi aşkın durumları ifade ederler.

Batılı bir aydınlanma bilimi olarak antropoloji, tarihte ateşin icadı sayesinde insanların balık yemeye başladıklarını, deniz ve ırmak kenarlarına yerleşerek kültürel açılım sürecine girdiklerini söylüyor. Kuşkusuz bu kadarını kestirebilmek için antropoloji bilimine de ihtiyaç yoktur. Elbetteki insanlığın ortak kabul gören mutfak kültürü, açıkta yanan bir ateşin etrafında başlamıştır. Ateşle birlikte, beslenmenin sadece maddi bir ihtiyaç olmaktan çıkarak bir haz eylemine dönüştüğünü varsayabiliriz.

Ateşin insan üzerinde derin bir merak ve haz doğuran etkisi, ona gizemli anlamların atfedilmesine de yol açmıştır. Çokca bilindiği gibi Yunan mitolojisinde Zeus'un insanlara yasakladığı ateş, tanrısal bir fenomendir. Ancak ne var ki, Prometeus ateşi Olimpos Dağı'ndan çalarak insanlara armağan etmiş ve bunun karşılığında da Zeus tarafından aynı dağda zincire vurulmuştur. Ceza olarak bir kartal her gün gelir, zincire vurulmuş Prometeus'un ciğerlerini yer. Ertesi gün ciğerleri yerine gelen Prometeus sürekli bu acıya maruz kalır. Bilinen hikâye...

Aynı şekilde Türkler'in, Kürtler'in ve akraba olduğumuz öteki Asyalı kavimlerin mitolojilerinde de, ateş yakmak, ateşte demir eritmek birçok benzer ve ortak hikâyenin ana temasını oluşturur. Bu kavimler için ateş sayesinde iklim farklılıklarına karşı koyarak, başka coğrafyalara göç etmek mümkün olabilmiştir. Ateşte pişen yemek, ateşin ısısıyla bozkır soğuğuna karşı koyabilme imkânı, ateşte eritilen demirden yapılan araç, gereç ve savaş aletleri, ateşin yaydığı ışık, uzun göçlerin yanı sıra, binbir türlü insanlık macerasına girişebilmeyi mümkün kılmıştır. Dolayısıyla ateş bu toplumlar için vazgeçilmez bir kültür taşıyıcısıdır.

Hayati öneminden ötürü mitolojilerin yanı sıra, hemen bütün dinlerin, ateşe özel bir önem atfettiklerini görüyoruz. Bu bağlamda, Mazdeizm, Zerdüştçülük, Mecusilik gibi adlarla anılan ve ateşe tapınmanın bir ibadet şekli olduğu inanç sistemleri, başlıca örnekleri oluşturuyorlar.

Ancak bizim dinimiz İslam'a göre de, şeytan adlı kötülük meleği ateşten yaratılmıştır. Ve bilindiği gibi şeytan, bir başka varlık elemanı olan toprak karşısında üstünlük iddiasındadır. Bu kibir nedeniyle topraktan yaratılan insana secde etmeyerek, kıyamete kadar insana kötülük etmeyi, onu baştan çıkartarak küçük düşürmeyi yeğlemiştir. Burada bir eğretileme yapacak olursak, şeytanın cazibe gücü, ateşin gizemli hazzından ve hayati öneminden kaynaklanmaktadır diyebiliriz.

Ateş bir ısı ve ışık kaynağı olarak bizzat enerjinin kendisidir. Üstelik enerji doğrudan doğruya çekim gücü anlamına geliyor. Öyleyse insanın şeytana karşı mücadelesi amansızdır. **Günümüzde yeryüzünü ateşe boğan savaşların, sonuçta yine ateş, yani ısı ve enerji kaynaklarına sahip olmak amacıyla yürütüldüğü gerçeği şaşırtıcıdır.** Yeryüzündeki enerji kullanımının sıcak ve dışa patlamalı (explosive) bir teknolojiye ayarlı olması da başka bir muamma oluşturuyor. Oysa bazı bilim adamlarına göre içe dönük soğuk (implosive) bir teknoloji de mümkündür. Ancak o zaman ateş / enerji kaynaklarına sahip olarak kurulabilen emperyal devletlerin ve emperyal oligarşilerin tekel oluşturmaları ve bu sayede bütün dünyayı denetleme imkânları ortadan kalkacaktır. Kim bilir, belki bu iddiada haklılık payı vardır.

ATEŞ VE AYDINLIK

Gece, karanlığa karşı özel bir duyu yetisi olmayan bütün canlılar için uyku vaktidir. Baykuş, kedigiller, vb, özel optik veya koku donanımlı canlılar dışında, günbatımıyla birlikte bütün öteki canlılar uykuya çekilirler. Günbatımı, bitkilere de fotosentez yaparak dinlenme, yenilenme imkânı sunar. İnsanın gece karanlığını aşabilecek optik bir yetisi, karanlıkta hareketini gündüz kadar kolay sürdürebileceği gelişmiş bir koku ve işitme duyusu yoktur. Bu nedenle ateşin icadından önce, insanların da günbatımıyla birlikte faaliyetten çekilerek uykuya yattıklarını varsayabiliriz. Ancak ateşin icadıyla insan, uykusunu gün batımından sonraki geç saatlere erteleyebilmiş ve günlük yaşam faaliyetlerini geceye de yayabilmiştir. Ateş'in bir verisi olan ışık, insana karanlıkta ve tabiatta yolunu bulabilme imkanı sağlamıştır. Dolayısıyla insanoğlu gerek fiziki, gerekse düşünsel olarak **yol almada** "ışığa" özel ve gizemli bir değer atfetmiştir.

Bu nedenle tarihte sürekli bir ilerleme olduğunu varsayan çevreler, bu ilerlemeyi insanlığın karanlık çağlarından aydınlık çağlara doğru bir yürüyüş olarak tasarlamakta ve öyle tarif etmektedirler.

Pozitif bilimlerin doruğa tırmandığı, insan aklının en yüce değer olarak kut-

Desen: Bahadır Boysal

sandığı Batı aydınlanma süreci, tüm pozitivist ve bilimsel iddialarına rağmen "aydınlık"ın ökültist ve ezoterik anlamlarını aşmak bir yana, onları daha da öne çıkarmıştır. Batı Aydınlanmasına yön veren, onu oluşturan birçok deha bilim adamı'nın, sanatçı, toplum ve siyaset felsefecisinin aynı zamanda mason üstadı olması, ezoterik mistisizme bağlı içsel bir yaşam sürdürmesi, ülkemizdeki aydınlanma fetişisti cevrelerce pas geçilmektedir. Örneğin, Aydınlanma'nın kurucu filozofu **John Locke** toplum ve siyaset felsefesine yön veren birçok düşüncesini masonik etkiler kapsamda geliştirmiştir. Demek ki, aklın ve pozitif bilimin sonsuzca yüceltildiği dönemlerde dahi, bazı insanlar, üstelik bu işin öncüleri, kendilerini ateşin ve ışığın cazibesinden alıkoyamamaktadırlar. Pozitifist bilim adamlarının, akılcı üniversite profesörlerinin, birçok elitist sanatçının ışığa ve sonuçta onun kaynağı olan ateşe teslim olması, basından izlediğimiz kadarıyla günümüzde de yaygın şekilde sürüp gidiyor. Aklın, esoterizme teslim olması şaşırtıcıdır ama meselenin bu yanı nedense çoğunlukla görmezden gelinir.

Bütün hurafeleri aştığını, bilimi ve aklı yücelttiğini iddia eden Aydınlanma düşüncesi, "ateşle imtihan" edildiğinde ilginç veriler sunuyor. Beri yandan kilisenin ateşe ve ışığa yaklaşımı ise karanlığa mum yakma sembolünden, ruh-ûl kuddüs'ün aydınlatıcı niteliğine dek uzanan çeşitli ve kapsamlı anlamlar içerir. Aslında, **Hz. İsa**'nın Kilise'de ışıklar saçan bir göksel krallığın efendisi olarak tasvir edilmesi, Avrupa ortaçağını, karanlıklar çağı olarak niteleyen aydınlanma düşüncesine karşı, en güçlü tekzibi oluşturur.

Dolayısıyla Avrupa'da Kilise ve aydınlanma düşüncesi arasında çıkan çatışmaya, kimin karanlık, kimin aydınlık olduğu meselesi değil, ışığa kimin sahip olduğu / olacağı iddiası damgasını vurmuştur. Sonuçta meşaleyi kim eline geçirirse, yolu o belirleyecek ve gücü o temsil edecektir. Aristokrasi mi, yoksa burjuvazi mi? Bu bağlamda Batı aydınlanma sürecinde, akıl, pozitif bilim veya inanç unsurları ve bunlar arasındaki çatışma sahne dekorundan başka bir anlam taşımıyor.

Buradan günümüze ve ülkemize özeline; başörtüsü ve bilim fetişizmi gibi sahne dekorları arasındaki sözde çatışmanın, aslında bir güç mücadelesi olduğu gerçeğine geliyoruz. Herkes, kendi seçkinci ateşinin ışığını ve cazibesini geçerli kılmaya çalışıyor. Oysa bunların hiçbirisi, ocakbaşı ortamı kadar sahici ve çekici bir ateş sunamıyor. Çünkü mangal, halkın ateşidir.

Aslında ateş denilince bir üçüncü şık olarak doğrudan mangal ortamına girmek, ateşin ve ışığın cazibesini kullanarak güç istencini elinde bulundurmak isteyen seçkinlerin oyununu bozabilir. Mangal sofrası kuranların, sözde seçkin çevrelerce niçin aşağılandığını, dışlandığını şimdi daha iyi anlıyoruz.

Zarrrediyorduk...

Ender Özkahrman

Yükte hafif,
pahada ağır
yeniHarman
Bol dumanlı,
hususi kokulu,
filtresiz gazeteniz
Gündemi
harmanlamaya
devam ediyor

LeMan Dergi Grubu

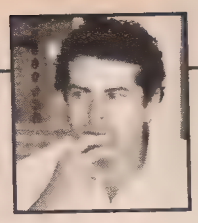

Cüneyt Özdemir

KALTAK BİR KAHDI, KAHAYDI ZAMAN...

Gönül Yarası, benim kalbimin yarısıydı.

Bir zamanlar. O zamanlar...

Sanki geceler daha uzun, ay daha büyük, rüzgâr daha bir tedirginsizdi. Yalnız gecelerde pusulasını şaşırmış bir hayattı, hayat.

...Ve ben tedbirsiz, emniyet kemersiz, sigortasız, şu'suz, bu'suz. Bu'suzdum.

Büyük şeyleri kendime vaad ediyor, kendime büyük hayalkırılıkları biriktiriyordum.

Kırıkları buluşturması ile ünlüydü ahir zamanlar.

Ve kırılan vazoları ben nasıl yapıştıracağımı bilemezdim. Yapıştırmazdım çoğunlukla.

Varsın onlar da öyle kalsın. Kalsındı.

İçki bardakları daha büyük ve unutkanlık daha çoktu şu zamanlar, bu zamanlar, bir zamanlar.

Hayata bodoslama dalıyordu bu akılsız, akıl.

Yağmurların şimşekleri korkutucu, damlaları büyüleyici. Büyüleyiciydi...

Ve şemsiye taşımak, ıslanmakla kıyasladığında utanıyordu serseri gençlik halleri. O yüzden buz gibi yağmurlarda kendine rağmen ıslanıyordu. Zevkle. Gururla. Aptalca. Aptalcaydı, belki.

Ben ve hayat birbirimize rest çekiyorduk habire. Hodri meydandı meydan.

Kimin kime gücü yetecekseydi...

Ben kazandım, o da kazandı. O kaybetti ama ben de kaybettim.

Kimse kaybetmedi sizcileyin.

Hırslarım vardı benim de, çokça. Kurban. Kurbanıydım. Hem kesen, hem kesilen.

Hayatın anlamını ararken kaybolmuştu anahtarlarım. Bu yüzden yalnızlığımda tutsaktım. Demirparmaklıklar vardı aklımın zinhar kuytularında.

Kapısızdı suratıma kapattığım duvarlar. Ah o zalim duvarlar.

Aşka âşık ahmaklardandım. Aşk kendisine âşık olunmayacak kadar, nandı, kördü.

...Ve ben henüz bunu görmezden gelmeyi bir marifet sayıyordum.

Ara sıra gerçek yüzünü gördüğümde, şehvete yüzümü dönüyor, görmezden geliyordum.

Sevişiyor, terliyor, içki içiyor çokça berbat şiirler yazıyordum.

Kendimi mecburen affediyordum. Mecburdum. Âşıktım. Aşktım .

Heyhat, güzel geçiyordu zaman! Şarabın tadı aynı tad. Taddı.

Öğleden sonra güneşleriydi hayatın anlamı. Bugün gibi.

Her gün şimdiki gibi yeni bir herdi, gündü.

'Ne değişti?' derseniz.

Hayallerimin gonca gülü derim.

Demezdim eskiden.

Şimdi derim.

Hayallerime hayaller katılıyor her yeni gün. Şimdi. Dikenler yaprak oldu. Yapraklar tomurcuk. Yeşil, çiçek, kıyamet... Daha çok yerler var görülecek ve hayat müsaade ederse daha az riskler almak gerek.

Varsın başkaları kazansın biraz da.

Hayat olsun galibi biraz da bu kavganın. Kavgamın. Kavgamızın artık.

Ben dalında olmaya ant içmiş bir kirazın iki tanesinden biri olayım kendi meşrebimce. Öbür yanındaki kirazın yüzüne yüzünü değerek kızardıkça tatlanayım. İznimizle aynı dalda diğerini tatlandırayım.

Şimdi hayallerimden hayal beğenirken sabah erken vakitler beynimin içinde biri konuşurken uyanıyorum. Kendi kendimin ezanı gibi.

Hem yeni şeyler fısıldıyor kulağıma. Hem de eski bir, eski şey.

Hayaller biriktirdim bu arada, gerçekleştirmek için harcıyorum.

Bol keseden hayata dalıyor zaman. Ben peşinden koşturuyorum.

Kimse merak etmesin korkmam ben hayallerimin biteceğinden.

Açıl dünya önümde bir kez daha şimdi.

Diz çök ey hain, ey dost, ey herşeyin hâkimi zaman!

Şehvetli ve ısırgan bir öpücükle ensenden ısırarak öpmek isterim seni... Tüylerini diken diken edecek kadar bu gönül, bu hayatı onunla seviyor.

Gönül yarası arsızca bir açılıyor, bir kabuk bağlıyor, bir açılıyor. Açılıyordu. Herkes kendi yalnızlığının kendi hastası, kendi doktoru, kendi merhemiydi. Arsızlıktı belki tarifi bazının, şeylerin.

Sadık bir köpek gibi aklın bende, kalbin sende duruyor.

Dümeni şimdi sıkı tutmak gerek. Zaman dümene göre seyretmiyor. Seyretmiyor. Seyretmiyor.

...seyretmiyordu.

Cezmi Ersöz

UTANDIM!

Geçen mektubumda "iyi ki yoksun, hayatı iyi kötü idare eden ben bile bunu söylüyorsam olanları düşün artık" diyordum sana. Şimdi söyleyeceklerim öncekilerden daha yıldırıcı, daha da düşkırıcı, inan. Ülkenin büyük bir bölümünde insanlar açlık sınırında yaşarken bir başka kesim, mutlu bir azınlık, insanların yaşadığı bu büyük sefalete hiç aldırmaksızın günlerini gün etmeye, eğlenmeye ve alabildiğine tüketmeye çalışıyorlar.. Görmedim ben, ama söylediler. Televizyon reklamlarının birinde şöyle bir cümle geçiyormuş: **"Tüketmezseniz siz siz olamazsınız"** diye. İnsanı yeniden ve bütün değerlerinden kopartarak ve sadece tüketmeye ve gününü gün etmeye programlamak üzere imal ediyorlar artık. Yeni bir insan tipiyle karşı karşıyayız. Bir çöküşü yaşıyoruz sevgili, derin ve onmaz bir çöküşü. Eskiden solcular da, sağcılar da şu veya bu ölçüde vatan için mücadele ederdi. Şimdi **"vatan"** kelimesi biraz da tutuculuk çağrıştırıyor. Tıpkı inanç gibi, ilkeler gibi, ödünsüzlük gibi...

Bu ülkede aileler üniversitelerde okuyan çocuklarına ayda ortalama 45 milyon lira gönderebilirken, geçen gün ülkenin o küçük mutlu azınlığı için yapılan televizyon programlarının birinde vahşi bir iştiha ile eğlenen, para harcayan, sefahat süren insanları görünce içimi umutsuzlukla beraber derin bir korku kapladı. Programın ismi yanılmıyorsam **"Çok Özel"**di. Bu programda insanların birbirlerinin alınlarına para yapıştırdıkları bir sünnet düğünü gösteriliyordu önce. Ben insanların nasıl bu kadar kendilerine saygılarını yitirdiklerini, nasıl bu kadar basitleşebildiklerini düşünürken, ikinci bölüme geçildi. Bu bölüm bir gece kulübünde geçiyordu. Kulüpte önce maket bir gemi yapılıyor, sonra bu maket yakılıyor, ardından da itfaiye çağrılıyordu. Ve bu insanlar gecenin o saatinde yaktıkları maketi söndürsün diye bir takım itfaiye kiralamışlardı. İtfaiye geliyor ve maket yangınını söndürüyordu. Oysa çok yakında hiçbir itfaiyenin söndüremeyeceği bir yangın suçlu suçsuz hepimizi içine alıp götürecekti, sahi bunun hiç mi farkına varmıyordu bu insanlar? Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük kötülüğü esir almıştı hepimizi: Paylaşılmamış zenginlik! İşte yangınların en büyüğünü bu eşitsizlik, bu acımasızlık çıkartacaktı...

Sanki bu ülkenin doğusuyla, batısı birbirinden kıtalarca uzaklıktaydı da, bütün bu olup bitenler kimseleri fazlaca ilgilendirmiyordu.

Paylaşılmamış zenginlik bütün değerleri çürütürken, insanlar iç dünyaları pazara çıkartmaktan artık hiç rahatsız olmuyor gibiydiler. Karşılaştığım birçok insan sanki bir içtenlik bunalımı yaşıyordu. Oğuz Atay'ın deyişiyle bir **"samimiyet buhranı"**. Ancak ne o bunalımın, ne bu buhranın içtenlikle, bir gerçeği koruyup yaşatmakla, açık dürüst bir ruhsal tutum almakla ilişkisi yoktu. Herşey pazara dönüktü ve satış içindi; dikkat çekmek, prim yapmak ve ilgi uyandırmak adınaydı. Zaten pazara sürüle sürüle bu insanların iç dünyaları sahiciliklerini ve zenginliklerini yitirmişti çoktan. Oynanan düzeysiz bir vodvildi sadece, bir bulvar komedisi. Acınacak türden.

Geçen gün bir magazin dergisindeki fotoğrafa gözüm takıldı. Fotoğrafta ünlü bir şarkıcı derginin muhabiri arkadaşımıza külodunu gösteriyordu. Bu ünlü şarkıcı külodu görüntülemekten bir an olsun çekinen muhabire "olsun, çekin, hiç olmazsa külot giydiğim anlaşılır böylece, bazıları bunu da giymiyorlar" türünden birşeyler söylüyordu. Utandım, kendimden, o şarkıcıdan, herşeyden utandım.

Çok iyi bilirsin bir zamanlar yatak odaları mahremdi, dahası önce kutsaldı. Oraya karı kocadan başka pek kimse girmezdi. Şimdi bıraktık yatak odalarının mahremiyetini, iç çamaşırlar uluorta ve hatta bundan prim yapılarak gösteriliyor. Oysa mahremiyet yitirilirse herşey yiter: Aşk, bağlılık, dostluk. İnsanlar arasında kutsal olan ne varsa teşhircilikle beraber yokolur gider, duygusuz bir unutulmaya karışır...

Hani sana anlatmıştım. **"Ben kadınların tuvalet ihtiyaçları olabileceğini oldukça geç bir yaşta öğrenmiştim"** diye. Annemiz bize kadınların aslında birer melek olduğunu, onların tuvalet ihtiyacı olmadığını söylerdi. Bu masum yalanda o mahremiyetin güzelliği vardı. Bazı şeyler hep gizli kalmalıydı. O melek gibi kadınlar meleklere yaraşır bir aşk ve özenle sevilmeliydiler... Heyhat, şimdi onlar, o kadınlardan geriye kaçı kaldı, kaçı korudu kalbini, kaçı tükenip gitti... Sen de yoksun ve iyi ki yoksun. Beniyse yanaşma ruhum her geçen gün biraz daha zehirliyor... Sevgiyle kal.

Akşamsefası

Şiir

Halil İbrahim

CAMBAZ

Zincirsiz bir deli gezinir sokağımda
Bağrı açıktır dünyanın bütün
rüzgârlarına
Çiğ taneleri düşürür seherlerine
Oysa benim aferinsiz bir hayatım vardır
Bazen da aynı sıfatta tedirginliğim

Bir iğne deliğinden bakar
Dilim ağzımda şişer, sayıklarım
Adımı sorsalar bana
Diklenirim
Dışa vurmadığım sevinçler içinde
Kimliklerimi okşarım usulca

Yükleri parlayan kervanlar ağasıdır
Gelip geçenlerimin
Tanığı çöl

Genç karlı dağlara koşarım sıkılırsam
Uzak yolculuklara çıkarım
karanlıklardan
Diken ucunda oturur çıplak kollar
gözlerim
Işıklar içinde sarınacakken ölmek
üzereyken
Mitinglerde bağırır, masamda susarım
örneğin

Mevsim değiştirir içimdeki fırtınalar
Ansızın başlayan nedensiz sabırları
ezerek
Önce bir kenarda dururum
Kimse anlamaz
Gürültü çıkıverir çağın arasından
En gereksiz yerinde hayatımın
Yeni firarlarımı yoklarım
Telaşlar avucumun içinde
Cümleler gibi akıp gider günler
Mutlak sessizlikten bahse gelince sıra
Yaralı kalbim bu sabah berrak
Hinliğini artırırken her yeni tanışıklıkta
Boynumu öylesine uzatırım

Saçlarımın beyazlarında sonbahar
Unutulmuş dillerin trenine el sallar

Yaşam

Beyoğlu Hikâyeleri

Oktay Güzeloğlu

AYGIR LEYLA

Geçenlerde saat gece on sıralarında, Tarlabaşı'nda yürüyorum. Bu saatlerde Tarlabaşı sessizliğe bürünür. Havasına alışık olana veya olmayanlara korkuyla karışık bir tedirginlik çöker. Havasından mı, suyundan mı nedir derler ya, onun gibi bir şey.

Yürüyorum. Karakol yönüne doğru 200 metre yürüdüm yürümedim, pat önümü biri kesti. Kirli sakallı, bıyıklı, deri montlu orta boyda biri. *"N'aber?"* dedi. *"İyi"* dedim. Sigarasını yaktı. ben de kendi sigaramı çıkarıp yakacaktım ki, fırsat vermedi. Malborosunu uzattı, aldım, yaktım. Hani içimde bir merak, "n'olucak" halinde bir şeyler söylemeye niyetli havası var. Bir yerlerden gözüm ısırıyor ama, çıkaramadım. Onun davranışları beni tanıyor gibiydi. *"Buyur, ne var?"* dedim. Gözümün içine baktı baktı, *"Bir elli milyon versene"*, dedi. Ben de ta gözlerinin içine bakarak, " O kadar param yok" dedim. *"Vermezsen ben de söylemem"*, dedi. Allah Allah, bu paspal herif bana neyi söyleyecekti ki? Hiç tanışmıyorduk. *"Yav benim param yok, sen ne söyleyecektin"*, diye sordum. *"Olmaz, hem paran yok, hem meraklısın"* diyerek çekti gitti. Arkasından baktım yalpalıyordu. *"Ulan, bu herifin benimle ne alışverişi olur ki bir şey söylesin? "Siktir et, gitsin"* diyerek yürüdüm. Yürürken de düşünüyordum, *"Ulan, bu da sinyalin başka bir çeşidi galiba, yeni moda. Moda moda da, fiyatta hiç pazarlık yapmadı, direk elli dedi!... Sanki devlet sırrı verecek hıyar, ama 'bir onluk' deseydi verirdim inanın ama, ellilik olmaz, soyguna girer, hiç gelemem..."*

Hani biz insanlar meraklıyızdır ya, eften püften şeyleri bile merak ederiz. Hani falcılar da aynı ayağı yaparlar. *"Bak bi şey gördüm, at bi beşlik"* der koparır. Beş beş parayı alır. Sonunda, bir aşk ayağı atar ya. *'Yakışıklı bir erkek gözüküyor*, der. Erkeksen, *"Esmer bir karıyla tanışacaksın"* der.

Sinyal çekmenin modern biçimi. Neyse, bunları düşüne düşüne, Ganyan Birahanesi'ne geldim. içerisi toz duman, leş gibi kokuyor. Bir köşe buldum, oturdum. Garson Memiş koştu geldi. Memiş'i severim, candandır. Yarım şişe rakı, beyaz peynir söyledim, geldi. Bir teki hemen yuvarladım. Karnım tok, peynirle idare ederim diye düşünürken, masaya Leyla damladı, Aygır Leyla. İri yarı olduğundan bu alemde lakabı Aygır'dır. *"Buyur"* dedim. Ses yok. Belli, kesat. *"Otur"* dedim. Tekrarlatmadı, bira söyledi. Ooo, iki fırtta koca birayı sömürdü gitti. Peşinden bir daha söyledi. Neyse bunu yavaş yavaş yudumlamaya başladı. Bu arada gülmeye başladım. Aklıma ne geldi biliyor musunuz, hani buraya gelirken yolda rastladığım adam, *"Bi elli kâğıt ver, bir şey söylicem"* dedi ya, acaba, *"Oraya gitme, Aygır Leyla'ya rastlarsın mı"* diyecekti? Bunu düşününce daha çok gülmeye başladım. Aygır, *"Bir şey mi oldu?"* diye sordu, yüzü yarışı kaybetmiş aygır gibi şaşkındı. Onun bu halini görünce daha da çok gülmeye başladım, sinirlerim boşalmıştı, gözümden yaş gelircesine gülüyordum. Leyla'nın yüzüne baktıkça gülmem artıyordu. Gülmem yavaşlayınca, *"Kusura bakma Leyla, aklıma bir şey geldi de ona gülüyorum, yanlış anlama"* diyerek kesik kesik gülmeye devam ettim. Leyla, *"Yok yok, önemli değil!"* diyerek koca birayı bir dikişte götürdü, üçüncüyü söyledi. Ulan, bu aygırı davet ettik ama buna fıçı birasını bağlasan doymaz. *"Biraz yavaş git kızım"* dedim.

Etrafa baktım bi sürü dalyaprak yüksek sesle muhabbetteler, kimilerinin yanında karılar, kimilerin yanında oğlanlar, keyifleri gıcır, bazı tarzanlar da uzaktan bana bira sinyali çekiyorlar, el mahkum ısmarlıyoruz. Öyle böyle gece ilerliyordu. Bu arada ben de ikinci yarım ufağı söylemiş bulundum, Aygır da beşinciyi götürmüştü. Bir ara çantasından bir eski fotoğraf çıkardı, gösterdi. *"Bak, bu annem. Adı neydi biliyor musun, Nadide'ydi. Hastanede öldü. Ölüsü hastanede kaldı. Mezarını bile bilmem, hiç gitmedim."*

"Yav, sana bir şey sorucam" dedi, *"Sor"* dedim. *"Mutlu son ne demek?"* Allah allah, hiç düşünmemişim, *"Dur, dur"* dedim. Sonra, *"Niye soruyorsun?"* diye sordum. *"Hiiç!"* dedi.

"Bir dalgan mı var evlenicen mi?", dedim. *"Eeh, galiba, ama belli değil"*, dedi. *"Anlamadım"*, dedim. *"Yav, biri var bana takık, sonumuz 'mutlu olacak' dedi de, ondan sordum"*, dedi. *"Valla Leyla, ben hiç yaşamadım, nasıl olur bilmem ama masal gibi bir şey. Bu laflar bitmemiş masallardır, herkes herkese söyler, yani bitmemiş masallara 'Mutlu Son' denir. Ben böyle düşünüyorum. Bin yıldır duyarız bu masalları."*

"Tamam, sana bir şey daha soracağım" dedi. *"Ne o Leyla, buraya içki içmeye mi, imtihana mı geldim ben? Neyse sor bakalım."* Leyla, *"Kusura bakma, sen doğru söylersin"* diyerek arada beni de cilalamış oldu. *"Bak şimdi!"* diye başladı. *"Annem ölünce babam, 'biz onunla cennette buluşuruz' demişti. Eee sonra, babam başka bir kadınla evlendi. Şimdi soruyorum, babam cennette kiminle buluşacak?"* Hayda, buyur çık işin içinden. Ulan, ben dindar biri değilim ki. Ne cevap vericem diye düşünmeye başladım. Hani felsefecinin birisi, 'hayatın yarısı dert, yarısı da çözümdür' demiş ya, şimdi ben derdi çözücem bakalım. Onun için 'normal' kelimesini anlamsız bulurum ve sevmem. Ne demek 'normal'? Ben dahil hayatta tüm normları tutturabilmiş hiçbir insana rastlamadım. İşte, şimdi benim şu durumum' normal' mi? Meyhane köşelerinde nelerle uğraşıyorum. Ama inanın bütün tanıdığım garibanlar, orospular, ibneler sürünürken bile düşünme yeteneklerini kaybetmiyorlar. İşte Aygır. Sürünüyor, neler düşünüp soruyor. Hiç kimsenin aklına gelmeyecek sorular.

"Bak Leyla" diyerek söze girdim. *"Kızım, ben bu işleri çakmam, ama baban mutlaka orda bir tercih yapar, fazla da sorma. Sen de fazla kafanı takma"* diyerek kesip attım. İçkileri tokuşturduk, bir müddet suskun kaldık. İçerinin gürültüsü, susunca daha da yüksek geliyordu. Birazdan Aygır tekrar konuşmaya başladı. *"Benim babam ahlaksızdı ve öldü. Şimdi ona mezar taşı yaptırmak için çalışıyorum"* dedi. *"İyi de hem ahlaksızdı diyorsun, hem de mezar taşını yaptırmak istiyorsun, anlamadım."* Aygır yüzüme baktı. Yüzünde sinsi bir gülümseme belirdi kayboldu. Birden ciddileşerek, *"Yeminim var, onun mezar taşına sıçacam, yeminim var"* dedi. Bunları söylerken çok ciddiydi. *"Nasıl bir taş yaptıracaksın, küçük mü büyük mü?"* diye sordum. *"Yooo yoooo, hamam kurnası gibi yaptırıcam. Tam başucuna, ahlaksız herifin her gün gidip kafasına gözüne sıçıcam, helaya gitmicem ona gideceğim, korkuyorum biliyor musun, çok korkuyorum"* dedi. *"Niye"* dedim. *"Hiç işte ya, yaptıramazsam, ya bana bir şey olursa*, dedi. Yüzüne baktım, çok sıkıntılıydı. *"Yahu Leyla, şuraya içki içmeye geldik, senin konuştuğun şeye bak be kızım, boş ver bunları"* dedim. Ama o ısrarla, *"Yaptırıcam, ömrüm oldukça mezarına sıçacağım"* diyordu. Nefret öyle bir duygudur ki, bir kere gelirse başka bir duyguya yer yoktur.

İşte Leyla'daki duygunun sebebini bilmiyorum ama, tahmin ediyorum. Sormadım, sormam da. Şu insan bir tuhaf yaratık, dört bilim dalı çözememiş, şimdi bu kafayla ben mi çözücem? Ben bunları düşünürken, *"Mezar taşı kaç liradır?"* diye sordu. Patlamışım, *"Off be Leyla off be! Ben mezarcı mıyım, nerden bilicem?"* diyerek kalktım, kendimi helaya attım. Aynaya baktım. Ulan, ölüm, mezar, falan konuşmaktan çökmüşüm çirkinleşmişim. Elimi yüzümü soğuk suyla bol bol yıkadım, kendime gelmeye çalıştım. Ulan ben de ona uymuşum neler konuşuyorum bile farkında değilim. Birazdan masaya döndüm, Aygıra baktım, o daha da çirkindi. Nasıl güzel olacak ki? Bu içindeki nefretle, otururken fark etmemişim çirkinliğini, kalkıp gelince farkettim.

O yine, *"Korkuyorum biliyor musun, korkuyorum"* diye başladı, ben de, *"Sen her gece bu kadar içkiyle bi bok yaptıramazsın"* diyerek hesabı istedim ve kalktım. Attım kendimi açık havaya, ellerim cebimde yürümeye başladım. Geldiğim yolun tersine, kafatasımın içinde bin türlü düşünceler dövüş ediyordu. Yalnız bir düşünce öne çıktı o da, "kurt gibiyim" düşüncesi idi. Hemen hızlandım, attım kendimi ileriye, koşmaya başladım...

Akşam Sefası

Nenad Velickovic Balkan Yayınları **BOSNA**

GENÇLİĞİN YARIMKÜRELİ

Eugene Delacroix 1830 – Halka Önderlik Eden Özgürlük

Ne üzerinde bayrakların dalgalandığı resimlere güvenilmeli, ne de Onur Nişanı ile ödüllendirilen ressamlara. **E. Delokroix** ve *"Özgürlük"* istisnadır. Doğru, eller havada, parmaklar yumruk halinde, bakışlar kararlı, yüzler sert, ölüler - yağmalanmış, ama resmin merkezi çıplak göğüslü bir kıza ayrılmış.

Sebep? Nasıl oluyor da sadece bu kız böyle hafif giyinmiş, yarı çıplak iken, etrafındaki herkesin düğmeleri son derece münasip bir şekilde düğmelenmiş durumda. Bu tablo muhteşem "bakış"lı kızların bizlere bir sürü gereksiz şeyi sunduğu günümüz reklamlarının öncüsü değil midir?

Durum böyle ise bu kız bize neyi satıyor ve ta 1830 yılında bile kadın göğsü niye bu kadar başarılı bir pazarlama aracıdır?

Resim Fransız ihtilallerinin birinden hemen sonra ortaya çıkmış. Kralları ellerinden alınan halka bir Ana sunulmuş – sert, yuvarlak ve sımsıkı göğüslere sahip güzel genç bir kız. Göğüslerin annelik, emzirmek, korumak dışında başka görevleri de var. Az mı ressam kadınları, önünde canlı model olmadan, sadece hayalindeki bulanık ideale, hayalindeki mükemmel insan bedeni şekli ve orantılarına güvenerek çizmiştir. Bu hayalin meyvesi olarak, seyircilerin şansına, genç kızların ise büyük şanssızlığına, onlara standart olarak barikatlardaki *Özgürlük*'ün sert, yarı kubbe şekilli ve cesurca öne fırlamış göğüsleri dayatılmış.

Daha eski Yunanlılar kadın göğsünden yerçekimine karşı gelmesini talep ediyormuş, çünkü, sahibelerinin gençliğine dair daha iyi ve güvenilir bir kanıt olmadığını biliyorlarmış.

Yarı yuvarlak, sıkı göğüslerin bu kadar revaçta olmasının nedeni kesinlikle estetikle alakalı değildir, bunun nedeni atalarımızın *dörtayak* üstünde yürüyüp tüm diğer hayvanlar gibi, yani arkadan, çiftleştikleri zamanlarda gizlidir. O zamanlarda erkeğin gördüğü ve tahrik olduğu unsur poponun iki yarı kubbesi ve arasındaki ufak kızarıklıkmış. (Kızarıklığın yoğunluğu dişinin kötü şeyler yapmaya hazır olma derecesine bağlıymış.)

Yerleşen inançlara ve *Playboy*'un dayatmalarına karşın göğüslerin büyüklüğü de ayrıca seks açısından en önemli özelliği değildir. Kafaları ikinci sırada fark edilen mankenler, cinsel uyarı ve şehvetten çok üzüntü ve acıma duygusu yaratır. Göğüsler ne şamandıra, ne balon, ne de tüy ile dolu yastıktır. İri göğüsler ağırdır, ağırlık ise yerçekimi kanununa maruzdur. Yıllar geçtikçe göğüs kasları gevşer ve yarı yuvarlaktan armut şekline bürünürler – yaşlılık başlangıcının ilk ve kesin belirtisi. Hep genç kalma arzusu içindeki tanrıçalar, zengin kadınlar ve aktrislerin göğüslerine silikon taktırması gittikçe sıklaşıyor. Sonuçlar, tabi ki, her zaman geçici oluyor. Sanattakiler hariç.

Genç kızın çıplak göğsü, bir araya toplanan tüm bayraklar ve silahlardan bile çok daha kararlı bir şekilde savaşa çağırıyor, hem de yönetim veya milli birlik için verilen geçici savaşlardan çok daha önemli bir savaşa: Gençlik, güzellik ve aşk savaşına.

Milyonlarca mark pahasına olsa bile...

Nenad Velickovic

1962'de Sarayevo'da doğan **Velickovic**, 1991-1992 arasında Sarajevo Edebiyat Enstitüsü Sekreteridir, 1992-1996 döneminde Bosna-Hersek ordusunda görev yapar, 1998'den beri Sarayevo Üniversitesi Slav Edebiyatı Bölümü'nde çalışmaktadır. *Sarayevo'da Şeytan* başlıklı öykü kitabı, *Kiracılar*, *Kızımın Babası*, *Yüz Ejderha*, *Tobogan*, *Sahip adlı* romanları en önemli eserleri arasında yer almaktadır.

Ata Erad ataerad@yahoo.com

"SÂDIK HİDAYET 54 SENE ÖNCE ÖLDÜ

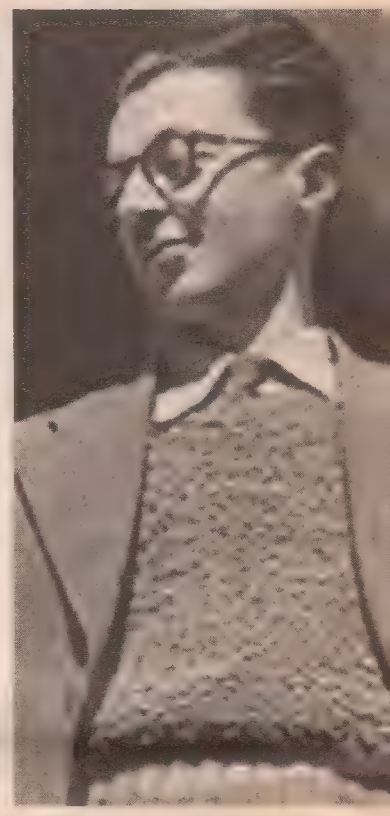

7 Nisan, **Sadık Hidayet**'in ölüm yıldönümüdür. Elli dört sene önce dünyanın bu önemli İranlı yazarı intihar etti.

Hidayet kimdi? Rahatsızlığı neydi? Neden yazıyordu?

Hidayet'in çoğu eserleri Türkiye'de YKY Yayınları tarafından çevrilmiş ve yayımlanmıştır. Türk okuru son yıllarda Hidayet'le iyice haşir neşir olmuştur. Bu güçlü yazar, çoğu yeni yazar üzerinde önemli etkiler bırakmıştır. Ölümü oyuncak eden yazar, nasıl bir dünyada yaşıyordu? Kuskusuz Sadık Hidayet'in yaşadığı dünya korku dolu ve kuşkulu bir dünyaydı; 2. Dünya Savaşı'nın felaketi, fakirlik ve kötü sosyal şartlar genç yazarı değişik ve farklı yazmaya mecbur etmiştir. İstibdat, ekonomi krizler ve sosyal adaletsizlik, İran'ı hasta bir ülke olarak Hidayet'in karşısına çıkarır. Böylece genç yazar KAFKA'yı kendisine yakın bulur ve ölümü tek kurtuluş olarak görmekten imtina etmez. Boş dünya ve halkın derdi Hidayeti böylece işkenceyle yaşamaktan uzak tutar ve Hidayet tüm kitaplarında sonunda olduğu gibi, ölümün gerçekliğinden söz ediyor .

Hidayet'in düsünceleri tabii ki yaşadığı zamanın aynasıdır ve Hidayet'in ölümle irtibatında felsefe açıklamaları da vardır. Felsefeyi iyi bilen yazar, felsefe tahsilini "ECOLE UNIVERSELLE CACHAN"da yapar ve HAYYAM kitabında Hayyam'ı övme nedeni kısaca Hayyam'la Hidayet'in düşüncelerinin birbirine yakın olmasıdır .

Hidayet'in en önemli eserlerinden biri "Avare Köpek"tir. Bu kitap Türkçeyle beraber birçok dile çevrilmiştir. Kitabın kahramanı bir köpektir ve hikâye bu köpeğin sahibinden ayrılmasıyla can alıp devam ediyor. Hikâyenin köpek kahramanı "Pat", bir lokma ekmek bulmak için her rezilliğe boyun eğmektedir. Güçlü ve eski karakteri bu ihtiyaç uğruna zayıflamaktadır. Her gün dayak yemekten başka bir meşguliyeti yoktur. Kasabın azarları, fırıncının tekmeleri ve muhallebicinin oğlunun sert dövmeleri, hep beraber Pat'ın ruhunu yakıp gidiyor. Sanıyorum Hidayet bu romanıyla yaşadığı ortam ve siyasi atmosferi resmediyor, Bu durumda hangi entelektüel, aydın, yazar veya şair yaşayabilir ki? Hangi duyarlı in-

Derleyen ve çeviren: **Hasine Şen**

san ses çıkarmadan yerinde sakin oturabilir ki? Ses çıkarmanın faydası oluyorsa veya buna gücün varsa neyi değiştireceksin? Nereden başlayacaksın? Burada yazar, bu en usta yazar, kendisi için ölümü seçiyor ve intihar ediyor. Zira bu onursuzluğu kendisiyle beraber taşımaktan acizdir. Hidayet hayat nehrinin içinde yüzmektedir tüm vatandaşları gibi, lakin onun yüzme yönü diğer insanlarla farklıdır. Hidayet suyun akışının ters yönünde yüzmektedir. Herkes onun yanından rahat ve ses çıkarmadan geçiyor, fakat bu tarafsızlık, bu nötr olma durumu onu kahrediyor .

Çoğu insan edebi üslup ve tarz olarak Hidayet'i "sürrealist" diye tanımlıyor. Lakin Hidayet buna rağmen realizmi çok yakından ve nerdeyse kalbiyle hissetmektedir.

Hidayet'in ailesi zengin ve aristokrat bir ailedir. Lakin Hidayet bu aileyle hiçbir irtibatı kabul etmez. Zenginliğin, yazar için hiçbir anlamı yoktur ve para Hidayet için hiçbir değeri göstermemektedir .

Hidayet Hindistan'a yolculuk yapar ve orada uzun zaman da kalır. Orada "PEHLEVI" dilini de öğrenmeye başlar ve oradan İran'a dönmeye razı olmaz, zira kendi halkının rahatsızlığını görmek istemez .

Hidayet eserlerinde 2 önemli faktöre değer verir. Birincisi aşk, ikincisi deliliktir ve bu ikisinin sentezi, Hidayet'te ölümdür .

Hidayet ölümü bekler, lakin ölüm ona doğru gelmekte gecikir. Böylece kendisi ölümün ayaklarına doğru hareket eder ve bu fani dünyayı terk eder.

Hidayet musikiye çok enteresan bir şekilde bağlıymış ve İran Sanat Musikisinin tüm makamlarını biliyormuş .

Hidayet üç önemli unsuru hayatta geçinilmez olarak tarif eder: Cinsellik, aşk ve yaşama bağlılık. Lakin bu üç unsur sadece ölümle güzellik kazanmaktadır yazarın düşüncesinde.

Evet Hidayet intihar ettikten sonra dünya en büyük yazarlarından birini kaybetti. Allah'ın rahmeti, Hidayet'in üzerinde olsun.

Metin Fındıkçı

EV HALLERİNİ AŞKA VE DÜŞE ÇEVİREN FAS'LI KADIN ŞAİR

Şiir neden çevrilir? Şiirin yazıldığı dilinden bir başka dile çevrilmesindeki etken veya etkenler nelerdir? Her şairin şiirleri çevrilir mi veya her şiir çevrilir mi? Birbirine bağlı bu sorular daha da uzatılabilir.

Her şeyden önce rahatlıkla bunu söyleyebilirim: Şiiri çevirisiz asla düşünmem, veya şunu şöyle de diyebilirim çeviri olmadan olmaz. Evet, en basit bir metnin bile dört dörtlük çevrilmeyeceği söyleniyor; katılıyorum, hele söz konusu şiir olunca, hemen hemen imkansız diyebilirim. Ama; şiir evrensel olduğuna göre, ve de birbirinden etkilenmesi bir kültür zenginliği yaratacağına göre, herhangi bir coğrafyanın şiirinin çevirisiz asla olamayacağını da söylemek mümkündür. Türkiye'de yaşayan şairler ve şiir okurları **Lorca**'yı, **Neruda**'yı, **Mayakoski**'yi, **Reverdy**'yi, **Eluard**'ı, **Adonis**'i **Pessoa**'yı, **Mahmud Derviş**'i, **Auden**'i ve daha nicelerini, çeviri olmasaydı nasıl ve hangi yolla tanıyacaktı. Şiir severlerin tümü Fransızca, İspanyolca, Arapça, İngilizce bilmeyeceğine göre...

Çeviriye bulaşalı uzun yıllar oldu. Arapça aslından binlerce şairi okudum, sayısız şiir çevirdim, daha da çevireceğim. Arapça yazan her şairi çevirmem mümkün olmasa da her şairi ve de her şiiri çevirmem. Neden? Çünkü her şairin şiirini anlamak dünyasına girmek ve sevmek olanaksızdır. Bir şairin şiirini çevirmek için bir çok gerekçe olması gerek. Çevireceğim şairin sağlam bir şiir damarı olması, kendi dilinde özgün olması, kendi şiir coğrafyasında ve de dünya şiirine/şiir dünyasına yeni bir şey söylemesi gerekir. Bir dayanağı, bir gerekçesi olduğunu bilirsem ve şiirini anlarsam, dünyasına girersem, seversem şiirini çeviririm.

Ayşe Basri ile tanışıp şiirini sevmem tamamı ile bir tesadüf olmasına karşın, bütün kitaplarını okuduktan sonra Türkçeye kazandırılması gerektiği kanısına vardım. Her şeyden önce, bir çok şairini okuyup bildiğim, tanıdığım **Fas** şiirinde özgün sesi olan bir kadın şairdir. Ayşe Basri'nin şiirinde ilk dikkatimi çeken nokta: Arap şiiri, dişi bir şiirdir, Arap şiir tarihinin bir kolu bu ırmaktan akıp gelişmiştir. Ayşe, şiirini yazarken bunu tersine çevirip akıntıya karşı kürek çekmektedir ve birkaç **Arap** kadın şairle birlikte; **Nazik El Melaike** ve **Fetva Tukan**'dan **Vefa Umrani**, **İnayet Caber** ve **Unsa El Haç**'tan sonra -devamında- bunu başaran nadir kadın şairlerdendir. Ayşe Basri'nin şiiri İslamiyetten önceki -*Cahiliye*- döneminin köklerine bağlıdır, aynı zamanda ünlü Fransız şairi **Jacques Prevert** şiirine pencerelerini sonuna dek açmıştır, Prevert'in güneşi, Ayşe Basri'nin her daim avlusuna vuruyor. **Mahmud Derviş**'in şiir imgesinden esinlenmiştir. Şiirinde günlük hayatta yaşadığını, ev hallerini, dolaştığı yerleri çarşı pazarı, binip uzaklaştığı istasyonu, havaalanını, insanı, insanlığı ve aşkı barındırır. İçinde uzun yıllar gömülü kalmış duyguları, düşlerle imgelerine damıtır, cinselliğe dönüştürür. Şiiri, aşka ve sevişmeye karşı her zaman cömerttir.

Ayşe Basri, aşık olup evlendiği erkeğe kendini tam anlamıyla feda etmiştir gerçek duygularını şiir duyarlılığını sarkıtmış bekletmiştir. Gençlik yıllarında başladığı şiiri bir kenara bırakıp, üniversiteyi bitirdikten sonra üç çocuk sahibi olmuş. Gün gelmiş, içinde bastırdığı duyguları onu rahatsız etmeye başlayınca, yaşam dengesi bozulmuş ve kendi benliğinde gömülü kalan şiirini yazmış ve gün yüzüne çıkarmayı başarmıştır: "Son aynalara/batan bulutlar/ alnıma yağıyor/ beyazlar içinde bir erkek/ yatağımın üstüne abanıyor/ ışıltısı dolan gözlerimi/ kamaştırıyor./.../ ey beni/ söndürecek olan ölüm/ gündoğumunun dönüşünü/bekle/ beni mutlu edecek / günün ilk ışıklarını." Ve böylece kırk yaşından sonra tekrar şiire dönmüş, ilk şiir kitabı yayımlandığında Fas edebiyat çevresinde yankı bulmuş, akabinde iki şiir kitabı daha yayımlamış ve Arap şiirinde geç kalan yerini almıştır. Kısa bir süre sonra şiirleri Fransızca ve İngilizceye çevrilmiştir.

SOLAN AŞK

Bardaklar boş
Masada yemekler bekliyor.
Kırmızı şamdanda eridi mum.
Külümsü ağaç dalları balkona
uzanmış.
Yonca ona benzeyen dolu suyu arıyor.
Şiir beyaz ve siyah tarzında...
Ufkun gözleri uyuyan iki bedende
parlar.

Bardaklar boş,
Kuş pencerenin camını gagalıyor:
Ötüşünü erteliyor
... Ve kahvenin rahatlığı.
Telaşlanmadan,
Yaşanan gecenin sevincini içti
Rahat bırakmadan,
Uyuması için çıplak iki bedeni
Kuşun kanatları geceden.

Bardaklar boş
Bedenler parlak...
Giyinmeli dünden kalma günün ışığı
Düşmeden kilime;
Komşunun kedisi odaya sahip çıkar,
Bu iki kötülüğü uyandırarak
ama dünün mutluluğunu da
yalayacak mı?

GÖZYAŞI

Buranın karanlığı
kalbime
doluyor
ağlamayacak mısın?
İçime bir karanlık çöktü,
büyüklüğünde
gözyaşları yayılıyor
ağlıyorum,
gözlerimden değil
akan gözyaşları
ve sen burada
yaranı taşıyorsun
avucunun içinde,
bütün bu hüzün
öylece büyüyor...
göz yaşların
seni sarıyor
içimde karanlığı
yayılıyor gözyaşlarının.

Akşamsefası

nafer@leman.com.tr Nafer Ermiş

YAVAŞLIK

Bu benim yaşayabileceğim bir şey değil. En azından, sorsalardı böyle derdim. Ne kadar küçük şeylerin ne kadar büyük şeylere yol açtığını hepimiz biliriz. Bilmediğimiz tek şey bunun tesadüf mü, yoksa kader mi olduğudur. Bunu tümüyle açıklamak mümkün müdür bilmiyorum. Bunu yapmaya da uğraşmayacağım. Ancak bu olgunun hayatıma nasıl girdiğinden ve beni nasıl birden başka biri haline getirdiğinden kısaca söz etmek istiyorum. Bütün bir hayatı burada özetleyecek değilim. Sadece, hep dendiği gibi bir "kesit" sunacağım.

Hayatımı birdenbire kesintiye uğratıp beni buralara sürükleyen şey sadece iki adımla girdi hayatıma. Geciken, atılmamış iki adımla. Her zaman dakik biriydim. Zamanımın hiçbir anını boş geçirmedim. Her şeyim, günün bütün saatleri, hatta dakikaları planlıydı. İşim bunu gerektiriyordu. İşlerin son derece yoğun olduğu bir yayınevinde düzeltmendim. Bütün günüm başkalarının hikâyelerini okumakla geçiyordu. Hayatım bana ait değildi. Yolda vakit kaybetmemek için Kadıköy'deki işyerime vapurla gidiyordum. Bana ait olan tek zaman vapurda geçen zamandı. Akşamları bile dosyaları okumak, her şeyi zamanında yetiştirmek zorundaydım. Kahvaltıyı vapurda yapıyordum yine de. Zorunlu bir şey olan yeme işini yerine gtirdiğin bir bir zaman dilimi gerçekten insanın kendisine ait olabilir mi bilmiyorum. Akşam yemeklerimi de orada yiyordum. Sabahları simit, akşamları sandviç ya da tost. Bir elimle yemeğimi yerken diğer elimle de gazeteleri okuyor, böylece hayatımı genişletmeye uğraşıyordum. Bir kez bile denize, martılara, insanların yüzüne bakmadım. Ancak o gün bazı şeyler planlandığı gibi olmadı.

Saat zamanında çaldı. Yüzümü yıkayıp tıraş oldum. Bir bardak portakal suyu içtim. Çabucak giyindim. Kıravatımı bağladım. Çeketimi özenle sırtıma geçirip aynada kendimi süzdüm. Her şey mükemmeldi. Bir elime dosyalarla dolu çantayı alıp merdivenlerden hızla inerken bir yandan da o günkü elmamı yiyordum. Hergün en az bir elma yemek gerekiyordu. Vapura kadar on dakikalık bir yolum vardı. Dönüşte de bir on dakika yürüyor, böylece günlük yürüyüşümü de yapmış oluyordum.

Ancak o gün ilk defa caddeden karşıya geçmem her zamankinden uzun sürdü, bir başka kavşakta kırmızı ışığa yakalandım. Dar bir kaldırımda yana yana yürüyen iki yaşlı kadını geçmem çok zor oldu, aynı şey üst geçitte de başıma geldi, genç bir çift birbilerine sarılarak ağır aksak o dar merdivenleri çıkmaya çalışıyordu, belki de çıkmamaya çalışıyordu, belki kız gelmek istemiyor, oğlan da onu sürükleyerek götürmeyi deniyordu, ama kesin olan şey vardı, o da o dar merdivenleri tıkadıklarıydı. Geçmek için izin istemeye çabalasam da sesimi duyurmayı, varlığımı onların dünyalarında görünür kılmayı başaramadım. Nihayet onları geçtiğimde artık koşmam gerekiyordu, çok az bir mesafe kalmıştı, vapura açılan kapıdan son yolcular da giriyordu, çukurlar, su birikintileri, birden önüme çıkıveren insanlar, oynak kaldırım taşlarına basıp hız kaybetmeler derken kapılar kapanmaya başladı. Çok yaklaşmıştım. Kapıyı kapatmakla görevli olan adam bu işi bütün iyi niyetiyle son derece yavaş yapıyordu, ama yine de tam iki adım kala tümüyle kapanmalarına engel olamadı. Soluk soluğaydım. Her şeye rağmen kapıyı açmaya çalıştım. Pes edemezdim. Cama vurup kapıyı kapatan adama seslenmeyi denedim, ama fayda etmedi. Bir kere bile yüzünü dönmedi. Sadece iki adım ve bir adam yüzünden kaçırdığım vapura, giden bir sevgilinin ardından bakar gibi baktım. Bir sonraki vapur yarım saat sonra kalkacaktı. Üç yıldır ilk kez başıma geliyordu.

Yapacak başka bir şey yoktu. İskeleden ayrılıp yeniden, az önce geldiğim sokaklara döndüm. İsimsiz, kapı ve pencere çerçeveleri kabaca maviye boyanmış bir dükkânın camında "Başka Yerde Şubemiz Yoktur" yazıyordu, fosforlu turuncu renkte, yapıştırılmış harflerle, ayrıca açık yeşil harflerle "bal", daha koyu bir yeşille "kaymak" yazıyordu. Bütün bunların arasında da sarı renklerle, güç farkedilen "Kahvaltıcı" yazısı vardı. Gerçekten de içerde insanlar kahvaltı ediyordu, yavaş ve huzurlu hareketlerle. Son derece eski görünümlü masaların etrafına oturmuş tekli, ikili ya da daha kalabalık gurplar halinde. Bugün bunu ben de yapabilirdim. Sallanmayan bir masada kahvaltı edebilirdim. İçeriye girdim. Herkes halinden memnun görünüyordu. Beş altı masa vardı. Bir tanesi yeni boşalmış, ancak üzeri henüz temizlenmemişti. Sadece, elleri titreyen, saçları beyazlamış yaşlı bir adam vardı müşterilerle ilgilenen. Yavaş hareketlerle masalara bir şeyler bırakıyordu. Üzerinde gömlek ve onun da üzerinde bir tür safari yeleği vardı. Bol ceplilerden. Henüz temizlenmemiş olan masaya oturdum. Arka tarafta, mutfağa benzeyen bir yerde yaşlı bir kadın ocağın başında, yine benzer bir yavaşlıkta bir şeyler pişiriyordu. Ön tarafta da yiyeceklerin bulunduğu bir bölüm vardı. Mutfak adeta ikiye bölünmüş, yarısı arkaya, yarısı ön tarafa yerleştirilmişti. Yaşlı adam bardaklara süt dolduruyor, bazen de uzun süren bir kaymak kesme ve tabağa yerleştirme işlemi yapıyordu. Bir kaç kez elimle işaret ettim, ama onun da dikkatini çekmeyi başaramadım. Uzun bir bekleyişten sonra nihayet elinde bir bez ve tepsiyle geldi. Yavaş hareketlerle masanın üzerindekileri tek tek alıp tepsiye koydu. Akvaryumun içindeki balıklar gibi hareket ediyordu. Sessiz ve yavaş. Elleri sürekli titriyordu. Biraz acele etseniz, dedim, ama suratıma bile bakmadı. Tepsiyi götürüp bir yere bıraktı, Tekrar geldi. Masayı sildi. Evet, ne vereyim? diye sordu. Kahvaltı, dedim. Hepsinden mi? dedi. Evet, dedim, ne varsa, yeter ki hızlı olsun. Hızlı derken, dedi, kısaca yüzüme baktı ve sonra dönüp gitti. Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Bu sırada arka taraftaki küçük mutfaktan yaşlıca bir kadın çıktı. O da tıpkı yaşlı adam gibi yavaş hareket ediyordu. Yeni boşalan masalardan birini toplamaya başladı. O sırada yaşlı adam onun yanına geldi. Bir elinde yarım ekmek, diğer elinde üzerine biraz bal dökülmüş bir parça kaymağın bulunduğu bir tabak vardı. "Sana otuz yıldır yapma diyorum. Masaları ben temizlerim. Sen git yumurtaları pişir. Bulaşıkları yıka. Sütü kaynat!" "Ama otuz yıldır da yetişemiyorsun işte!" Bunun üzerine yaşlı adam lafı uzatmadı, "git işine," dedi ve gelip elindekileri masaya bıraktı. Süt mü çay mı? diye sordu. Süt olsun, dedim. Diğer masalara baktım. Bazıları yaşlı adamın getireceği herhangi bir şeyi bekliyordu. Ancak hiçbir şey söylemiyorlardı. Önünde yiyecek bir şey olanlar da son derece yavaş hareketlerle, sanki bu son yemekleriymiş gibi yiyorlardı; uzun uzun çiğniyorlar, adeta sonsuz lezzetler arasında eriyip gidiyorlardı. Herkes çok yavaş hareket ediyordu. Ekmekten bir parça bölüp kaymağa batırmaya çalışırken, çünkü çatal bıçak henüz gelmemişti, yavaşlığın bana da bulaştığını fark ettim. Kaymak bittince bir süre daha beklemem gerekti. Ağzımda kalan lezzet orada durduğu sürece sabırsızlanmanın gereği yoktu. Sonra küçük bir bardakta sıcak süt geldi. Ardından sahanda yumurta. Bu kadar lezzetlisini yememiştim. Yaşlı adam arada diğer masalara da bir şeyler götürüp bırakıyor, bazen para alıp veriyor, boşalan masaları temizliyordu. Ancak hiç acele etmiyordu, ritmini hiç değiştirmiyordu. Sanki su altında hareket ediyordu. Zeytin ve peyniri masaya bırakırken, size bir şey sorabilir miyim? dedim, şu anda vaktim yok dedi, ses tonu herhangi bir duygudan uzaktı, ne kızgınlık, ne şaşkınlık, ne merak. Aslında doymuştum, ama zeytinleri yemeyi sürdürdüm. Geride bırakılmayacak kadar lezzetliydi hepsi. Sokaktan hızla geçip giden insanları görebiliyordum. Sanki onlar başka, biz başka bir büyünün altındaydık. Hepimiz yaşlı adamın ritmiyle hareket ediyorduk. Hiç kimse sesini yükseltmiyor, acele etmiyordu. Yavaşça cüzdanlar çıkarılıyor, yaşlı adama uzatılıyor, onun dakikalar süren para hesapları ve titreyen elleriyle paraların üstünü verişi sabırla bekleniyordu. Aslında ortada bir sabır olduğunu söylemek de doğru değildi. Neden sonra aklıma geldi, saate baktım, beş dakika vardı, koşsam yetişebilirdim belki, paranın üzerini beklemeden fırlayıp çıksam. Ama bu mümkün görünmüyordu. Boşalan süt bardağını alırken, bir sonraki vapura binersin, dedi yaşlı adam. Bir sonraki vapura binmedim. Ondan sonrakine de...

Hayatımı tümüyle kaplayan o yapay hız, yerini doğanın yavaşlığına bıraktı. Bir daha kalp atışlarımdan daha hızlı hareket etmedim.

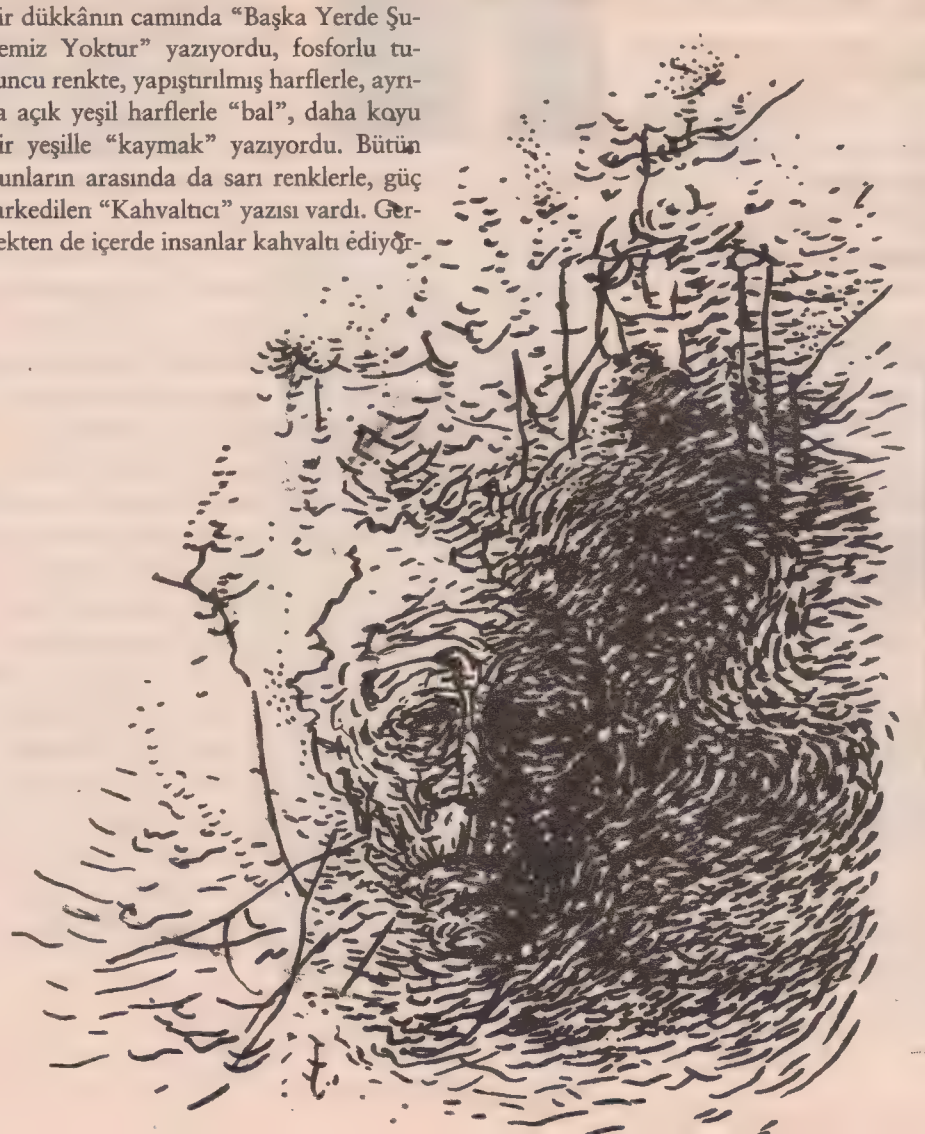

Gotik çizgi tiyatrosu

O'NUN EVİ

Perker

4:58, 4:59, 5:00. HATİP BEY SAATİN 5'İ VURUŞUNU SON KEZ İZLEYEREK 40 YILDIR ÇALIŞTIĞI MÜESSESEDEKİ BU SON İŞ GÜNÜNÜ TAMAMLADI.

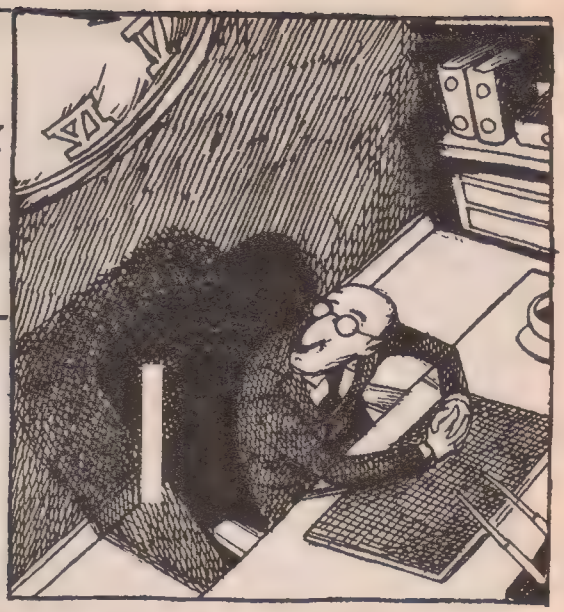

EMEKLİYE AYRILDIĞI İÇİN NE İZGÜDÜ NE NUTUK. UYKUDA YÜZMEYE BENZETTİ EMEKLİLİĞİN İLK ANLARINI. HEM YÜZÜYORDUN, HEM ISLANMIYORDUN...

ONUN DOĞUMGÜNÜ, BUNUN ÇOCUĞU OLDU GİBİ BAHANELERLE KAYTARMA KONUSUNDA UZMAN OLMUŞ OFİS HALKI VEDALAŞMAK İÇİN SIRAYA GİRDİLER...

BU MÜESSESEDE GÖRDÜĞÜ 7. GENEL MÜDÜRÜN İÇLİ KONUŞMASININ YANI SIRA, HENÜZ ORADA 6 AYDIR ÇALIŞAN KIZIN AĞLAMASI ENTERESANDI.

HEMEN HERKES YÜZÜNDE, 'GİDİŞİNE ÜZÜLÜYORUZ AMA SENİN İÇİN MUTLUYUZ' GİBİ, DOĞAL OLARAK TAKINILMASI İMKANSIZ OLAN BİR İFADE TAŞIYORDU.

BUNDAN 40 YIL ÖNCE EŞİYLE GİDİP İLK TAKIM ELBİSESİNİ ALDIĞI YERDE ŞİMDİ BİR CAFE VARDI...

MÜNEVVER HANIM VE HATİP BEY O CAFE'DE BULUŞUP ÇİKOLATALI PUDİNG YEDİLER.

SONRA ÜNLÜ MUSEVİ EMLAKÇI BAY SİMON'UN OFİSİNE GİTTİLER. HAYALLERİNDEKİ EVİN KAPORASIYLA...

EMEKLİLİK İLK KIYAĞINI 'İKRAMİYE' VASITASIYLA YAPMIŞTI. YENİ EVLERİNE TAŞINDILAR HEMEN...

HATİP BEY ÇOCUKLUĞUNDAN BERİ SAKLADIĞI HAYAT ANSİKLOPEDİLERİNİ YERLEŞTİRİRKEN MÜNEVVER HANIMIN CIĞLIĞINI DUYDU.

HEMEN ÜST KATA KOŞTU. MÜNEVVER HANIM KAPILARI AÇIK GÖMME DOLABIN ÖNÜNDE KIPIRDAMADAN DURUYORDU.

GÖMME DOLABIN İÇİNDEN KÜÇÜK BİR KIZ ÇOCUĞU ÇIKTI, HATİP BEY FARE BEKLERKEN. ÇOCUK, MÜNEVVER HANIMA DOĞRU YÜRÜDÜ AĞIR AĞIR.

YAŞLI ÇİFTİN HİÇ ÇOCUKLARI OLMAMIŞTI. BELKİ OLSAYDI ÇİKOLATALI PUDİNGTEN BIKMIŞ OLURLARDI ÇOKTAN.

MÜNEVVER HANIM KÜÇÜK KIZI GÜZELCE YIKAYIP, SAÇLARINI TARADI ACEMİ ELLERİYLE..

BU ŞÜPHESİZ 'AİLECE' YEDİKLERİ İLK AKŞAM YEMEĞİYDİ. KÜÇÜK KIZ İKİNCİ TABAĞINI BİLE İSTEDİ... KİMSE 'EKMEK DE YE' DEMEDİ ONA.

KÜÇÜK KIZA, ONU BULDUKLARI DOLABIN OLDUĞU ODAYI HAZIRLADILAR. POŞSE, ERTESİ GÜN GİDECEKLERDİ.

FAKAT NE ERTESİ GÜN NE DE DAHA ERTESİ GÜN GİTMEDİLER POLİSE.. HATIRLAMADILAR BİLE.

ÇOCUK HAYATLARININ NEŞESİ OLMUŞTU. ONU, CENAB-I HAKKIN BİR LÜTFU OLARAK KABUL ETTİLER.

MUTLU GÜNLER BİRBİRİNİ KOVALADI. İLK YILBAŞINI KUTLADILAR BİRLİKTE. BUNU, DİĞERLERİ TAKİP ETTİ.

ARTIK EV İÇİNDE KÜÇÜK RUTİNLERİ, HERKESİN KENDİ ÖZEL ALIŞKANLIKLARI OLUŞMAYA BAŞLAMIŞTI.

HER YIL, KÜÇÜK KIZI BULDUKLARI GÜNÜ ONUN DOĞUMGÜNÜ OLARAK KUTLADILAR. HEDİYELER ALDILAR.

BİRLİKTE VAKİT GEÇİRMEDİKLERİ TEK ZAMAN, YAŞLI ÇİFTİN ALIŞVERİŞ İÇİN ŞEHRE İNDİĞİ GÜNLERDİ.

KÜÇÜK KIZ EVDEN DIŞARI ÇIKMAK İSTEMİYORDU. ZATEN BU YENİ MUHİTİN İNSANLARI BİRAZ SOĞUKTU.

KİMSE SELÂM BİLE VERMİYORDU HATİP BEY VE EŞİNE.. GÜNLER, AYLAR, YILLAR BÖYLE GEÇTİ..

ÇOOK UZUN ZAMAN SONRA, GECELERİ UYUMADIKLARINI İTİRAF ETTİ İHTİYARLAR BİRBİRLERİNE. BİR ŞEY MİDELERİNİ BULANDIRIYORDU.

KIZ ÇOCUĞU BÜYÜMÜYORDU HİÇ. BİR GECE ONU KARŞILARINA ALIP KENDİLERİNE DOĞRUYU SÖYLEMESİNİ İSTEDİLER.

ÇOCUK, İSTESE HİÇ BİR KELİME SÖYLEMEZDİ. AMA İHTİYARLAR ONA ÇOK İYİ DAVRANMIŞLARDI. EVİN PRENSESİYMİŞ GİBİ.

KÜÇÜK KIZ YILLAR ÖNCE BU EVDE ANNESİ, BABASI, KÜÇÜK ERKEK KARDEŞİ VE BABAANNESİYLE BİRLİKTE YAŞAMIŞTI..

AMA O BU EVİN PRENSESİ OLMAK İSTİYORDU. BABAANNESİ İSE KARDEŞİ PRENSMİŞ GİBİ DAVRANIYORDU..

BİR GÜN EVDE KİMSE YOKKEN EVİN PRENSİNDEN KURTULMAYA KARAR VERDİ...

HER NE KADAR ANNE BABASI REDDETSE DE, BABAANNE BU KÜÇÜK KIZDA BİR TUHAFLIK SEZİYORDU.

OĞULLARI VE ANNELERİNİN GARİP KAZALARA KURBAN GİTMELERİ, ANNE BABASININ KÜÇÜK KIZDAN ŞÜPHE DUYMALARINA YOL AÇTI.

YİNE ONA PRENSES GİBİ DAVRANMIYORLARDI. BU İKİSİNDEN DE KURTULURSA BÜTÜN EV ONUN OLACAKTI. HİÇ TEREDDÜT ETMEDİ.

BÜTÜN AİLESİNDEN KURTULMUŞTU. TANRI ONA BU EVİ VERDİ, AMA KÜÇÜK KIZI DA LANETLEDİ. BU EVDEN DIŞARI ÇIKAMAZDI.

ÇÜNKÜ HİÇ BÜYÜMÜYORDU. SONSUZA DEK EVİN PRENSESİ OLARAK KALACAKTI. ERTESİ SABAH YAŞLI ÇİFT DE EVİ TERKETTİLER.

KÜÇÜK KIZ CAMDAN SEYRETTİ ONLARIN GİDİŞİNİ. SONRA DA MUTFAĞA KOŞUP ÇİKOLATALI PUDİNG YEDİ. HEPSİ ONA KALMIŞTI

SON

mkparker@yahoo.com

Akşamsefası

Çeviren: **Nafer Ermiş**

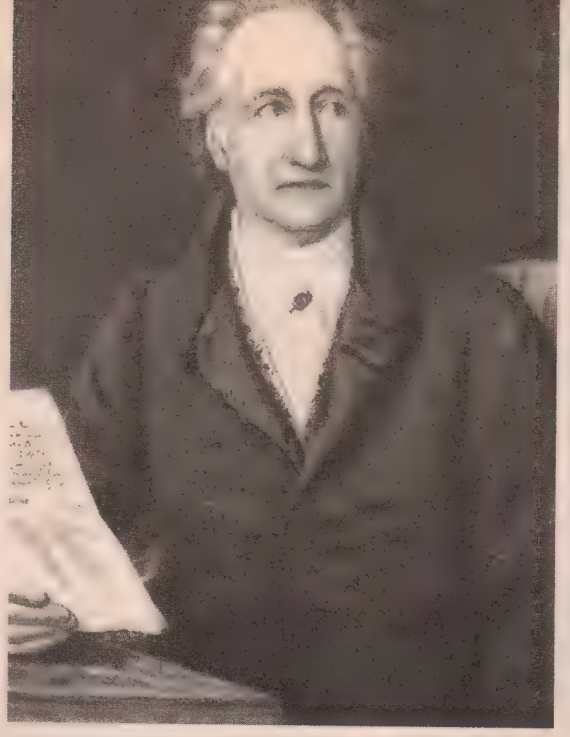

Johan Wolfgang von Goethe
(1749-1832)

Marie Antoinette
(1755-11793)

ÜNLÜLERİN KISA AŞK HİKÂYELERİ

Alman edebiyatının gelmiş geçmiş en önemli figürlerinden biri olan **Goethe**, şair, yazar, eleştirmen ve aynı zamanda araştırmacıdır. O sadece, "Goethe zamanı" adı verilen kendi dönemini değil, kendinden sonra gelen kuşakları da derinden etkilemiştir. En önemli eserinin "Faust" olduğu kabul edilir.

Goethe'nin âşık olduğu kadınların hemen hepsi onun için ulaşılmazdır; ya nişanlıdır ya da arkadaşlarından birinin karısıdır. Sıradışı bir edebiyat yeteneği olan bu adam, yaşlılık dönemlerinde bile kendini ateşli duygular içinde kaybetme konusunda da en az o kadar sıradışı bir yeteneğe sahiptir. İlk tutkusu, öğle yemeklerini yediği bir lokantanın sahibinin tombul yanaklı kızı **Katharina Schönkopf**'du. Katharina, Goethe'nin daha sonra seveceği güçlü, güzel ve özellikle de "doğal" kadın tipinin ilk örneğini oluşturuyordu. Hayatı boyunca soylu kadınlarla ilişki içinde olmasına rağmen o, kendinden aşağı kademelerdeki etkileyici kızları tercih ediyordu. Katharina Schönkopf, Goethe'nin ateşli duygularına karşılık verdi, ancak Goethe'nin ardı arkası kesilmeyen kıskançlıklarına ve ilişkinin sürekli gidiş gelişlerine fazla dayanamayıp kısa bir süre sonra ilişkiyi dostça bitirdi. Bir sonraki "gökyüzünün en sevgili yıldızı" **Friederike Brion** oldu. Friederike, Sesenheim papazının kızıydı. Goethe ona karşı da derin bir aşk ve şüphe arasında gidip gelen duygular besliyordu: "İnsanın arzuladığı şeyi elde edince en ufak bir mutluluk duymadığını hissediyorum." Ama eldeki bilgilere bakılırsa yine de istediğini elde etmiş olmalı, çünkü edebiyat araştırmacılarının verdikleri bilgilere göre Goethe, Friederike'yi sadece kırık bir kalple değil, aynı zamanda karnında bir çocukla bırakıp gitmişti. Bir daha geri dönmeyeceğini söylemeksizin, bir yolculuğa çıkmıştı.

Kısa bir süre sonra da Bremenli bir delegasyon sekreteri olan **Christian Kestner** ile tanıştı. Bu iki erkek arasında oluşan dostluk, Goethe'nin Christian'ın nişanlısına âşık olmasıyla ciddi bir sınava tabi tutuldu. Ancak büyük şair, duygularına kapılıp bir rezalet çıkarmadan kibarca geri çekilmeyi başardı. 1775 yılıydı ve o yıl içinde Goethe çoktan başka limanlara yelken açmış bulunuyordu. Frankfurtlu bir tüccarın kızı olan **Lili Schönemann** ile tanıştı. Lili henüz on altı yaşındaydı. İlkbaharda nişanlandılar, ama Goethe duyguları konusunda yine şüpheye düştü. Ayrılıklar, barışmalar ve tartışmalardan sonra sonbahar geldi ve iki nişanlı ayrıldı. Goethe, Weimar'a gitti.

Bunu takip eden on yıl **Charlotte von Stein**'a duyduğu platonik aşkla geçti. Bu zeki ve eğitimli kadın mutsuz bir evlilik yaşamaktaydı ve sekiz çocuğu vardı. Goethe ona bin beş yüzden fazla mektup yazdı. Bu süre zarfında başka bir şey yazmaya pek vakit bulamamış olmasını anlamak zor değil. İtalya gezisinden sonra "doğal felaketim" dediği kadınla tanıştı. Kısa boylu ve güçlü bir kadın olan **Christiane Vulpius** yapma çiçekler üreten bir fabrikada çalışıyordu. Tiyatroyu, dansı, güzel kıyafetleri, iyi şarabı ve Johann Wolfgang Goethe'yi seviyordu. "Ben evliyim, sadece tören yapılmadı o kadar," diyordu Goethe. Bu hayat arkadaşıyla on beş yıl birlikte yaşadıktan sonra Ekim 1806'da gerçek anlamda evlendiler. "Bana bunca şey veren küçük kız arkadaşımı yasalara ve geleneklere uygun şekilde tanımak istiyorum, benim olarak." Doğan beş çocuklarından sadece ilk çocukları **August** hayatta kaldı. Evlenir evlenmez şairi yine başka kadınlar çekmeye başladı; bunlar arasında **Wilhelmine (Minna) Herzlieb** ve arkadaşı **Jakob von Willemer** ile evli olan **Marianne von Willemer** de vardı. Onların yoğun arzularına karşı Goethe de kayıtsız kalmıyor ve aynı yoğunlukta karşılık veriyordu. Yine de karısı 1816 yılında öldüğünde gerçek bir yasa büründü.

Yetmiş dört yaşında çıktığı bir seyahat sırasında aşk tanrısının oklarına bir kez daha hedef oldu; on dokuz yaşındaki **Ulrike von Levetzow** ile tanıştı. Bu, yaşı artık iyice ilerlemiş olan dul adam, öyle "tutkulu bir hale" düştü ki, işi Ulrike'ye evlenme teklif etmeye kadar vardırdı. Ama genç kız hayatını bir ihtiyarla geçirmek istemiyordu ve onu reddetti.

"Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler," demiş olmakla suçlanan, ancak pek de tarihi belgelere dayanmayan bu suçlamaya maruz kalan **Marie Antoinnette**'i ailesi on beş yaşındayken Fransa tahtının varisiyle evlendirmişti; böylelikle Fransa ile Habsburg arasındaki ilişkileri güçlendirmeyi umuyorlardı. Ama kocasının halkı Marie'yi pek hoş karşılamamıştı. Hatta devletin mali sorunlarından onun müsrif davranışlarını sorumlu tutmuş ve giderek ona düşman olmuşlardı.

"Siz bayan la Dauphine'yi gördünüz değil mi, Bouret? Nasıl biri? Gögüsleri iyi mi?" diye sordu IV. Lui kalem müdürüne. Kalem müdürü kekeleyerek genç bayanın oldukça güzel olduğunu ve harika gözlere sahip olduğunu söyledi. "Onu sormuyorum," dedi inatçı kral, "sadece göğüslerinin durumunu soruyorum!" Bouret utanarak gözlerini yere indirdi: "Efendim, kendimi oraya bakmak konusunda yetkili görmedim efendim." "Siz aptalın tekisiniz, Bouret, orası bir kadında ilk bakılacak bölgedir!"

Vekâletle yenice evlenmiş olan Lui altmış yaşındaydı, karısı ise daha çok gençti ve Paris'e yapmakta oldukları seyahat sırasında yol boyu faytonun içinde ağlayıp durmuştu. Daha evlilik gerçekleşmeden ona illüzyonlara kapılmaması öğütlenmişti: Tahtın varisi **Louis-Auguste de Bourbon, Duc de Berry**, Fransa veliahdı, sadece gerektiği kadar bir akla sahipti. Marie Antoinette bu yüzden kocasına biraz kaygıyla bakıyordu, ama bir hafta süren mütevazı düğün sırasında aralarında dostça bir ilişki kuruldu. Düğün için toplanmış olan binlerce soylunun önünde gerçekleşen evlilik seremonileri giderek bir yüke dönüşse de bunları atlatmayı başardılar. Ancak baskılar bitmek bilmiyordu. Psikolojik durumu gittikçe kötüleşen kral artık gerçek bir koca gibi davranacak durumda değildi. Bunu bilen hizmetliler ve soylular anahtar deliğine sırayla gözlerini dayayıp evliliğin tam anlamıyla gerçekleşip gerçekleşmediğini görmeye çalışıyorlardı. Ama bütün çabalar boşa gitti. Çünkü evliliğin üzerinden uzun bir süre geçmesine rağmen Marie Antoinette hâlâ bakireydi. Bu evlilikten bir çocuk olacak gibi görünmüyordu. Lui yardım istemek için karısının erkek kardeşi olan **II. Joseph**'e yöneldi. Joseph sorunu bir mektupta şöyle analiz ediyordu: "Sır evlilik yatağında yatıyor. Ereksiyon durumu son derece iyi. Kadının içine giriyor ve hiç kıpırdamadan iki dakika kadar duruyor ve hâlâ tam bir ereksiyon halindeyken tekrar çıkıyor ve karısına iyi geceler diliyor. Bütün bunları anlamak imkansız, çünkü bazen erotik rüyalar gördüğünü biliyorum. O ise durumdan son derece memnun, işi sadece bir görev olarak yerine getirdiğini ve bu eylemden en ufak bir keyif almadığını itiraf ediyor. Ah, ben orada olsaydım, neyin nasıl yapılacağını öğretirdim. Onu tıpkı bir eşek gibi kırbaçlamak lazım ki adam gibi davransın. Kız kardeşime gelince, onun da pek öyle şehvet dolu olduğu söylenemez. Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş." Marie Antoinette'in bundan sonraki yedi yıl boyunca çevresindeki arzulu erkeklere kulak asmamasının bir nedeni de bu olmalı. 1777 yılında nihayet bir kız çocuğu dünyaya getirdiğinde bunun Lui'den olduğuna yemin billâh ediyordu. Marie Antoinette, cinsel açıdan son derece yeteneksiz bir kocayla geçen on beş yıl boyunca ona kur yapıp duran sayısız adamı reddetti.

Yine de Marie Antoinette'in gerçi erkek bir âşığının olmadığı, ama buna karşın kendisinden altı yaş büyük olan **Prenses von Lamballe**'nin sıcak ve sevgi dolu kollarında teselli aradığı söylentileri hiç kesilmedi. Saraydaki çocukların eğitim ve gözetim işlerine bakan **Abbé de Vermod** bu durumu protesto etmek için kraliçenin yanındaki görevinden istifa etti. Onun pozisyonundaki bir adam böyle bir görevi ancak başkalarına anlatamayacağı şeylerle karşılaşınca bırakır. Gerçekten de Abbé sonradan, o hoppa hayat tarzına daha fazla dayanamadığını söylemiştir.

Aksamsetasi

ADI: PINAR

Oktay Güzeloğlu

Pınar: Ya işte çocuğun intiharı şöyle oldu, ne biliyim... Ben biliyorsun kirada oturuyordum, Şişhane'de...

Biliyorum.

İki sene önce filan. Aslında (sesini kısar, alçak sesle) bu işi yapmamı istemiyordu benim çocuk afedersin, söylemiştim..

Söylemiştin...

Anne dedi zaten askerden geldikten sonra, kendine çeki düzen ver dedi... Kendine çeki düzen vermezsen dedi, ayrı eve çıkarım seni terk ederim demişti, işte rahmetlim... Yani kesinlikle benim bu işi yapmamı istemiyordu, ayrı eve çıkarım "sen ne halin varsa onu gör" demişti bana, bu işe yani... Tekrar dedi eski işlere devam edersen dedi rahmetlim... Onun için, bu isleri ben tamamen bıraktım.. Tamamen... Herkes af edersin var ya...

Fatma: Duyamıyorum ya...

Pınar: Afedersin o Muzaffer pislik, o...pu çocuğu, g.tün teki af edersin. Hıı... Bak ondan sonra... Ben oraya bazı lokantacı Murat var As 15'te, af edersin ben bazen oraya... Bugünde yanına gittim oradan davetiye mavetiye satacaktım elemanlara tek tek mutfakta. Ondan sonra elemanları bekledim orda gelmediler. Fatoş ablamın yanına gittim..

Sen ne davetiyesi satıyorsun?

Ya mesela böyle maliyeden emekli olanların yani Maliye Bakanlığı'yla ilgili benim yaptığım iş... Biraz da kırdı kaçtı iş gibime geldi, ama ben paramı bilirim, beni ilgilendirmez....

Kaça satıyorsun ki?

Yani mesela tek kişilik davetiye var, mesela tek kişilik davetiye 40 milyon, çift kişilik olursa 80 milyon...

Ne veriyorlar sana %10?

Yüzde, biz mesela, ııı.... davetiye 10 tanesini sattığımızda 10 milyon alıyoruz. Pardon, 40 milyona sattığımızda 5 milyon alıyoruz, 80 milyona sattığımızda 10 milyon, yüzde, yüzdelik yani...

Anladım... Şu şey ne oldu, çocuk sana dedi ki, benim hatırladığım kadarıyla, Fatoş da vardı ya o gece... Sen dedin bu hayattan çekilecen dedi... Ben çalışacam sana bakacam dediğini hatırlıyorum...

Tamam.

Di mi öyle demişti? Sen de demiştin ki "evet bende artık bu hayattan çekilecem, çocuğumla oturacam demiştin...

Evet, evet, evet...

E nasıl oldu...

Ama evdeki hesap çarşıya uymadı...

Geldiğinde ne gibi davranışları vardı?

Yani... (içkisinden bir yudum alır) şimdi öyle bişey ki... (yutkunur) Askerlik yaptığı yerde, yani şöyle üç tane yer değiştirdi zaten askerlikte rahmetlim, işte acemi birliği Manisa'da Batıkışla'da geçmişti, ama acemi birliği çok güzel geçti, hatta oradan geldiğinde kilo almıştı, biraz toparlamıştı rahmetlim. Ondan sonra onu dedim hatta ne güzel olmuşsun bak kilo almışsın askerlik sana yaramış dediydim rahmetlime. Anne dedi yemekler güzel çıkıyo, karavanalar güzel çıkıyo, ben de habire para gönderiyordum ona rahmetlime, mesela her ay 20-30 milyon para gönderiyordum, helali hoş olsun. Eee. beğenmiyormuş karavanayı mesela, yani çok yemek seçiyordu rahmetlim... Ondan sonra kantinden yiyormuş hep devamlı... Olsun helali hoş olsun önemli değil de... (Çatal kaşık sesleri) Ondan sonra tayini şeye çıktı, Ankara Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne, Bakanlıkların olduğu yere. Hatta ben de sevindiydim, "oğlum bak ne güzel yere düştün, ondan sonra yani torpille, torpilli insanlar bile gidemiyor demiştim rahmetlime... yerin güzel demiştim...

Anladım...

Yok be annem diyordu rahmetlim, çok sıkı burası diyordu, disiplinli diyordu, işte orda oldu çocuğum, ne olduysa orda oldu, depresyon geçirdi... Bundan 4 ay önce de erkek kardeşim öldüydü. Hastaydı, cezaevinde akciğer kanserinden öldü işte...

Neden yatıyordu ki kardeşin?

Suç işlemişti işte. Dolandırıcılık suçu... Herkes üzüldü zaten benim çocuğumun öldüğüne. Ondan sonra işte zaten daha önce üç-dört defa intihara teşebbüs etmişti...

Etmiş miydi?

Etmişti, işte bir kere evde otururken... Bir gün aylığımı almaya gittiydim, aman eve geliyim birde ne göriyim? Sen evde ne kadar hap varsa hepsini iç, bi de köpeğimiz vardı...

Hap mı?

Hıı... Ortada hiçbir şey yok, ne kavga, ne gürültü... Hiçbir şey... Allah Allah eve geldim şok oldum. Oğlum dedim sana ne oldu, böyle bişeye niye teşebbüs ettin, ne gerek vardı? Ben senin böyle bir şey yapacağını tahmin etmiyordum filan dedim, neyse aldım hastaneye götürdüm, midesini falan yıkatırdım... Ay işte kendine geldikten, ayıldıktan sonra dedim ki, oğlum dedim, niye böyle bir şey yaptın dedim rahmetlime... Sana bir şey olursa ben yaşayamam yavrum demiştim, sakın bir daha böyle bir şey yapma. Anne demişti, niye bizim zengin hayatımız yok, zenginler gibi yiyip içemiyoruz, ondan sonra niye biz başkaları gibi değiliz diyordu... Oğlum dedim, bir daha böyle bir şey yapma, bak Allah'ın gücüne gider, aç değiliz açık değiliz, Allah'a çok şükür... Yediğimiz önümüzde yemediğimiz arkamızda, bizden beter olanlar var, çöpten ekmek toplayanlar var. Sakatlar falan var onları gözünün önüne getir demiştim rahmetlime... Tamam annecim dedi yapmam.. Bi daha yaptı işte, gene yaptı... Bu da annemin yüzünden oldu. Çocuk belki buraya taşınmasaydı... Benim yavrum hayattaydı belki...

Annenin yanına mı taşındıydınız?

Evet, kira vermiyelim diye, kardeşimle beraber oturuyo diye, 7-8 tane oğlan kardeşimle oturuyo diye. Gelin falan..

Ondan evvel iki kere daha intihar etti...

İşte...

Hap mı içiyordu ikide bir?

Bir kere işte şimdiki evde oturuyorduk yine o zaman. Bir ara işte bundan 8-9 sene önce falan. Bu hayattan çekilince annemlerle barıştırmak istiyordum, hiç istemiyodu, hiç istemiyodu benim bu hayatla... Fatoş abla...

Sen bu hayattan çekildiğinde mi bi daha intihar etti?

Yoo... Çekildikten sonra yaptı...

Ondan önce gene bu hayattasın diye mi sıkılıyordu?

İşte bu hayattasın diye değil yani, bu hayatı istemiyordu... Gururuma dokunuyor diyordu, o da bi delikanlı... Başka çıkar yol var mı? Sen çalışmasan, ben çalışmasam neyle geçinecez? oğlum, dedim ya... Evet..

Fatma: O işten seni bu yollarda gördüğü için...

N'apsın çocuk üzülüyor tabi...

Pınar: Annemlerin yanına taşındıktan sonra çekilmiştim Fatoş abla sen de biliyosun ki yavrumun çocuğumun vasiyetiydi... Mezarda kemikleri sızlar tekrar ben bu işi yaparsam...

Anlıyorum...

Rahmetlimin vasiyetiydi bu bana...

Fatma: Peki sen ölmeden önce bırakmış mıydın bu alemi, yok be! Bırakmamıştın...

Pınar: Bırakmıştım aaa... Bırakmıştım.... (bu kelimeyi sürekli tekrarlar)

Yaa... Bırakıcam diyordun... (Son kelimenin üstüne basar)

Bırakmıştım... bırakmıştım...

Peki, af edersin, geldi ne gibi şeyler yapmaya başladı da intihar etti Pınar?

Yaaa askerden geldikten sonra iş bulamadı, güç bulamadı... Yani elektrikçiydi... Dükkan açacak oldu Asmalımescit'te. Koskoca dükkan... Hatta kirası ne kadar diye sormuştum rahmetlime, anne dükkan sahibi çok iyi bir insan demişti. Adamcağız demiş ki, şimdilik demiş, boyasını, badanasını, her türlü masrafını karşıla, senden üç ay kira almıyacam demiş...

Peki Pınarcım ne gibi şeyler yaptı da anlatmadı, ne gibi huysuzluklar yaptı? Yani ne gibi hareketleri vardı diyorum?

Ya işte bana karşı, bi terbiyesizliği, bi saygısızlığı yoktu. Allah için... Annem çok baskı yapıyodu çocuğa... Yok benim paramı yemeye gelmişmiş, anaoğul... Allah belasını versin... Bilmem ne!.. Artık benim iyice burama gelmişti yani... Halen aynısını bana yapıyo karı Oktay Abi, aynısını bana yapıyor... Annecim ben...

Fatma: (araya girer) Sen o yollardasın diye...

Peki ne gibi şeyler yani, hareketlerinde ne gibi değişiklikler oldu?

Mesela... Hiçbir değişiklik olmadı... Sinirliydi, bağırıyordu... beni azarlıyordu, kalbimi kırıyordu...

Ne diye kırıyordu seni?

Ne biliyim mesela, paramız yok, eve su lazım bu lazım diyodum, bana böyle yapıyo, param yok şudur budur falan... Efendim şöyle söylüyodu... Ben çalışıyo muyum ki benden para... Yavrum diyodum yani... Yeri geldiğinde sigaram kalmıyodu. Bi paket sigara al diyodum, bir keresinde bir karton sigara almış getirmiş...

Mektup mu bırakmış sana?

Yok... Elveda pis dünya, elveda para canlıları...

Telefonda mı demiş?

Evet işte... Aramızda münakaşa oldu...

Ne münakaşası yaptınız?

Ben ev telefonum varken, işte şimdi iptal oldu... Onun yüzünden oldu rahmetlimin, neyse önemli değil... (iç çeker) Ondan sonra İzmir'de bi kızla tanışmış bu, kıza demiş telefonun var mı? Hey Allahım... (Kadehler tokuşur: Öyle bi şeydi ki her Allahın günü kıza telefon ediyordu... Hem şehirler arası, hem kızın cep telefonunu arıyordu. Oğlum diyodum, bak ben de sen de çalışmıyoruz, bak anamın yanına geldik 46 milyon lira fatura geldi diye konuştuk tartıştık Oktay Abi. Ertesi gün gitti canına kıydı...

Peki nasıl kıymış?

Haliç köprüsünden attı kendini...

Haliç'ten mi attı?

Ramazan'ın 15'inde attı kendini. (derin bir ah çeker)

Hiçbir şey bırakmamış mı? Yazı filan?...

Bırakmış, bırakmış, bırakmış...

Peki ne demiş?

Elveda pis dünya, elveda para canlıları, siz benim gözümde birer mahluksunuz: İşte annemle bana... Halbuki benim paraya tapmadığımı biliyordu rahmetlim...

Başka ne yazmış?

Yarın bi gün hepiniz ölücek-sınız? Acayip acayip şeyler yazmış bırakmış yani... Hatıra defterine bi şiir yazmış, yavrumun içine doğdu sanki, malum oldu. "bayram olur kurbanlar kesilir, ellere bakıp ta ağlama anam.." diye... (iç çeker)... Sanki içine doğmuş çocuğumun, hatıra defteri çantada duruyor...

Şiir mi?

Şiir aklımda yok, bir sürü şey yazmış, şiir yazmış... Şair ruhluydu rahmetlim...

Oku hadi...

Okuyamam şimdi onu Fatoş Abla...

Fatma: Hadi oku...

Pınar: Sinirim bozuluyo, lütfen...

Başka? Sonra nasıl oldu? Haberin yoktu tabiii...

Bilmeden başka yönleri meydana çıktı rahmetlimin... Şair ruhluymuş evladım, bir şiirler yazmış anlatamam, aklıma gelmiyo Oktay Abi... Ne güzel şiirler yazmış...

Yani oruç bozarken aklına mı geldi?

Evet.. Evdeydik pardon.. İftar bozulmadan iki üç saat evvel... Telefon çaldı baktım benim oğlan rahmetlim... Anne dedi ben gidiyorum, hakkınızı helal edin... Oğlum nereye gidiyorsun, ne demek istiyorsun saçmalama dedim, lütfen eve gelir misin güzelim, bir çılgınlık yapma... Off be rahat bırakın beni dedi kapadı telefonu. Ondan sonra bi daha konuşamadım...

Sen nasıl öğrendin ondan sonra?

İşte ertesi gün öğrendik. Allah'ım o gece uyuyamadım... Burama bişey saplandı sanki, oraya dönüyorum yok. Buraya dönüyorum yok... Akşam 10 buçuk vardı, zıırr telefon, Allah dedim, acı haber geldi de-

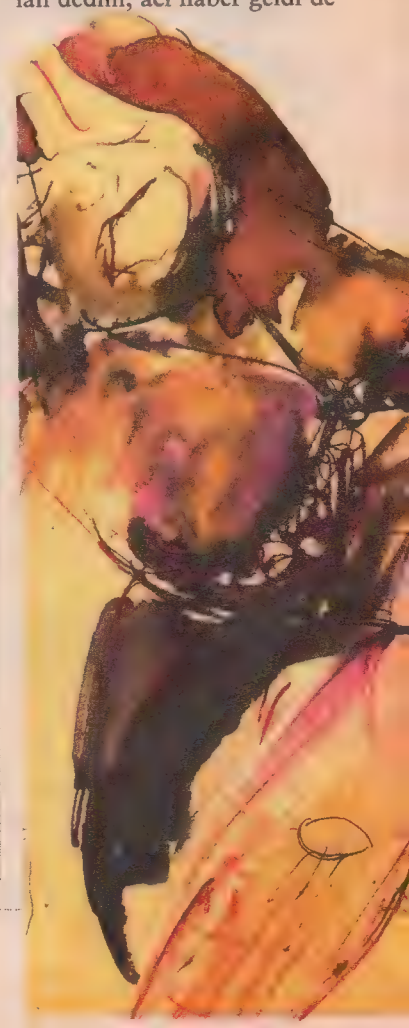

dim içimden, kötü haber geldi dedim... (Derin bir iç çeker) Baktım şey eee... Eyüp karakolu başkomseri. Orda öldü ya, Haliç'te toprağa çakılmış, denize düşse belki o zaman kurtulurdu... Haydii... Olay yerine gittik, baktık hala kanları manları olduğu gibi duruyo. O zaman kanları görünce şoke oldum... Çok çok iyi bir insandı rahmetlim... Öldüğünde bile böyle bi güzellik vardı yüzünde, bi nur vardı... Anlattım ya sana Fatoş Abla... Karnını yarmışlar, otopsi yapmış doktorlar, ne diye otopsi yaptınız dedim... Ben otopsi yapılmasını istemedim ki... Başkomser dedi ki, mecburen otopsi yapılması gerekir, yani intihar mı? Cinayet mi?.. Araştırmamız gerekiyor... Ama biz bunun peşini bırakmıyacaz dedi... Ne oldu bırakmadında ne oldu... Senin oğlun uyuşturucu falan kullanır mı diyor. Ne uyuşturucusu komser bey benim oğlum sigara bile içmez, ağzına koymaz, askerden geldikten sonra başladı sigaraya, artı öyle kötü şeyler kullanmaz dedim...

İşyerini açamamış mıydı?

Açamadı işte, annemden 50 milyon falan istemişti, rahmetlim... O da vermedi...

Senin kızın da vardı, şimdi nerede?

Kız dayısının, yengesinin yanında...

Kaç yaşında?

27 yaşında... Bekar çok şükür... Benim kızım çalışıyo, tezgahtarlık yapıyo patronun kızıyla, o kıza da bişeyler yazmış bırakmış Fatoş Abla... Mektup bırakmış kıza... İşte, 22 senelik hayatımda yaşadığım en farklı şeyleri sende hissettim falan işte. Aramızdaki sorunların ne olduğunu biliyorum diye o şekilde mektup yazmış, pusula bırakmış. Anacım o daldan dala konuyordu, bi dalda durmuyordu ki, şimdiki gençler çapkın biliyosun Oktay abi... Bu zamanda kızlar erkeklere asılıyor..

Canım senin ne günahın var ki... Sende o hayatı yapıyorsan keyiflen mi yapıyorsun...

Allah beni taş etsin dünyanın en güzel erkeği gelse midem almıyordu Oktay Abi...

Niye?

Ya istemiyorum... Tiksiniyorum... Erkeklerden nefret ediyordum, yanlış anlamayın üstünüze almayın Oktay Abi...

Yok ben yanlış anlamıyorum... Gençliğinden beri bu pisliklerle karşılaştın, ondan sevmiyosun dimi?

Evet, evet...

Ama ekmek parası ne yapıcaksın... Bi de o ahlaksızlar götürmüşler seni, terbiyesizlik yapmışlar. 7 kişi mi? Minibüsle götürmüşler...

6 kişi...

Ondan da aslında nefret ettin di mi Pınar? Ne geçti ellerine...

Fatma: Beddua eder... (kızının fotoğrafını çıkarır, Fatoş Ablayla tartışırlar)

Pınar: Bak Oktay Bey onun yüzünden rahatsızlık geçirdim, tedavi olmazsam rahmimi alacaklar...

Tamam anladım... İnşallah bi şey olmaz... (Fotoğraflara bakıp, iç geçirir Pınar)

Arabaya biniyorsun ama içindekiler hırsız mı, katil mi?

Niye biniyorsun o zaman?

Napalım ekmek parası...

Çok cesursun... Onlar seni yoldan alıp götürdüler... 6 kişinin arabasına nasıl biniyorsun ya?..

İlk önce bir kişi diye bindik sonradan şerefsizler, 2, 3, 6 kişi oldular... (suskunluk) Bir gün Oktay Bey baktım telefondaki kızla konuşuyordu rahmetlim... Ahizeyi burasına koydu kızla konuşurken anne dedi bana bişey olursa dedi. Ölür müsün dedi... Oğlum o ne biçim laf dedim, ağzından yel alsın dedim... (kadehler tazelenir)...

Pezevenklere bak ya, bir kişi diyorlar 6 kişi biniyorlar.. Allah belalarını versin...

Ya boşver...

Peki sende iz bırakmadı mı?

O defterleri kapatalım boşver...

Şimdi napıyosun?

Dedim ya davetiye satıyorum. Ekmeğim çıkıyor...

Annenlerde kalıyorsun?

Evet... Bi de toka moka satıyordum Kocamustafapaşa'da... esnaflık yapıyorum... Şimdi havalar soğuduğu için açmıyorum... mallar evde duruyor...

Bundan sonra eski hayatına dönmek isiemiyosun di mi?

Kesinlikle...

Niye dönesin ki zaten?

Niye döneyim ki... Davetiye satıyorum... Bak cep telefonu aldım.. Kıyafet alıyorum, daha yeni başladım. Çocuğun mezarını yaptıracam, tapusunu alıcam...

Para lazım...

500 milyon istiyorlar...

İşte sen onu belediye yoluyla kaldırsaydın ödemezdin...

Yok belediye kaldırmak istedi, ben istemedim belediye kaldırsın...

Peki Pınar kaç yaşındaydı bu çocuk sen bu hayata başladığında?

4-5 yaşında falandı...

Eşin neredeydi, öldü müydü?

Benim eşim 22 sene evvel öldü..

Neden öldü?

Amcaları vurdu böyle miras davasından... (hayıflanmalar) Benim oğlum daha dünyada yoktu, 4 aylık hamileydim.

Peki eşini vurdular, çocuk 4 aylıktı...

Hamileydim daha...

Peki ailen niye sahiplenmedi?

Sahiplenmedikleri gibi horluyorlar... Hem sahiplenmezler, hem horlarlar...

Sen ortada çocuğunla kaldın?...

Ben o zaman Tekel'de çalışıyordum. Cibali'de sigara fabrikasında... Elim ekmek tutuyordu, sigortalıyım... O zaman karşıma Leman diye bi kadın çıktı, onunla arkadaşlık yaptım, orospuymuş meğer, kadın satıyormuş, ayrıca o da tekelde çalışıyordu... Benim sattığından haberim yok... Beni baştan çıkardı Oktay Abi, o kadın beni orospu yaptı... Ne güzel şimdi çalışsaydım... Kocakarı ne güzel çalıştı... Emekli aylığından 150 milyon alıyo... Tekel'den emekli...

Peki çocuk kaç yaşında senin durumunu anladı?

9-10 yaşındaydı, aklı eriyordu artık...

O zaman eve tabi insanlar geliyor?..

Hıın...

O zaman dışarda nasıl oluyo peki?

Sağdan soldan söylüyorlardı...

O zaman bunalıma mı girdi?

Yoo hayır...

Kaç yaşında başladı bunalıma?

15-17 yaşında...

Peki o zamanlar niye düşünmedin bu hayatı bırakmayı?

Oktay Abi, insanın tutunacak dalı olmayınca yüzü olmayınca ne yapıcaksın?

Canım sen güzel bi kadındın... Niye doğru dürüst bi adamla tutunacak dal bulamadın?

Yok işte... Şans mı var? Kısmet mi var?

Çocuk 16 yaşına gelmiş bunalıma girmiş, niye bırakmadın bu hayatı?

Fatma: Bıraktırırlar mı pezevenkler!!!

Pınar: İsteseydim bırakırdım... Kafama göre birini bulamadım... Bi tanesini buldum... O da beni s.kti s.kti bi de paramı yedi bedavadan o...pu çocuğu, sonra buldu bir tanesini gitti..

Evlenecem mi dedi?

Ben umut ediyodum. Bak Zeki diyodum ben bu hayatı sevmiyorum, içine sıçayım ben bu hayatın diyodum, çalışmak istemiyorum diyodum. Pınar diyodu 1-2 sene daha sık dişini Pınar, evlenicez Pınar, senle nikah yapıcaz Pınar... Nah yaptı nikahı... 4 sene yedi paramı, iki tane ev yaptı... Ama kendi genelevde çalışmıyodu. Elbise satıyodu, bok gibi para kazanıyordu o...pu çocuğu... Dilerim Allahtan onun da bı tane kız evladı var Oktay Abi, o kız kerhanelere düşsün inşallah!!! Dilerim Allahtan kızı bundan daha beter olsun... Zaten kerhane pezevengi...

Kazandığın bütün paraları buna mı götürüyodun?

Buna götürüyodum tabii...

İyi seni keraneye satmamış... Kendin mi pezevenkliğini yapıyordun o mu?

Yok yok kendim çalışıyodum. ona parayı götürüyodum.. Onunla otururken boynum altın doluydu...

Aşk hiç yaşamadın mı?

Yok beee... Aşk kim... Ben kim... Yaşamamışımdır tabi... İllaki...

Fatma: Aşk o dur yani o... Anlattı ya adamı...

Pınar: Aman bırak ama tabi bazı yanlışlıklar olsa da ama...

Şey için dedim yani insan hayatında sever, aşık olur...

Fatma: O işte. Anlattı.

Nasıl sevmek ki bu, hem başkasına satıyor...

Pınar: Yani... Bunlar büyülüyorlar... Büyü yapıyorlar...

Nasıl büyü yani?..

Fatma: Baya büyü... Para yiyen bi adam büyücüyü bulup büyü yapar, sen de ona taparsın...

Kaça kadar okudun sen?

Pınar: Ben 5'e kadar okudum...

Köyde mi bitirdin?

Burda bitirdim... Baya çok oldu İstanbul'a geleli. 3,5 yaşındaydım istanbul'a geldiğimde...

İki kere evlenmişsin, niye aşk yaşamamışsın. (Bu arada bi adamdan telefon bekliyor, hayıflanıyor)... Baban öldü mü senin? (Cevap yok) Peki kardeşlerin niye seni sahiplenmedi? Madem ağalık yapıyolar, ne meslekleri vardı?

İkisinin de doğru dürüst güzel mesleği yok. Bi tanesi zaten ortanca kardeşim şu anda elbise satıyor... Öbürü de cep telefonu satıyodu, dükkanı vardı Şişhane'de türksel bayisi vardı. Sonradan şeytana uydu... İşini dağıttı..

Ondan sonra da suçlarlar di mi?

Evet... Hem kel hem fodul diye bi laf var... Onların ki bu hesap... Kardeşime de dedim, geline de... Madem beni düşürdünüz, beni düşürdünüz madeni baştan sahip çıksaydınız, anneme de dedim... Ancak oğulların atıp tutmasını biliyorlar dedim mevzu açılınca... Hep onlar haklı... Annemin aklı yetmiyo kardeşim.. Bi gün onu öldürecem, kendi ellerimle öldürücem... Vallahi yapıcam... Beni çok bunaltıyo...

Niye?

Ayy... Evvelsi akşam yöneticiye para verecekmiş, kardeşim almasaydın koluna o kadar bilezik bana ne dedim ya...

Kaç yaşında annen?

72 yaşında.

Napıcakmış, g.tüne mi sokucakmış bileziği?

Ben de dedim af edersin bu yaştan sonra k.çına mı sokucaksın bileziği? Sen diyo alıyosun diyo. Sen elbise alıyorsun telefon aldın diyo... Ben dedim gencim, alıcam tabii dedim. Senin yaşınla benim yaşım bir mi? Moruk karı dedim. (gülmeler)

Sen kaç yaşındasın?

45 yaşındayım daha ya... Daha yaşım kaç? Benim bileziğimi kıskanıyosun diyo, oh aylığım da var çatla patla diyo... Karı manyak ya, bunamış...

İnsan çocuğuna böyle der mi?

Ya geçen akşam beni nasıl dışladı. Bunlar ne ki? Dedim ki bi daha mı o...puluk yapayım bunu mu istiyosunuz dedim, gene de sizin alnınızın karası, sizin şerefiniz, namusunuz. Ben kötü bir şey yapmış olsam dedim, öyle ya...

Eski yola gitmicen artık, ekmeğini kazanacaksın çalışacaksın...

Tabii...

Ne güzel iş de bulmuşsun kendine, çalışıyorsun...

Ekmeğimi alnımın teriyle kazanıyorum. Kendimi toparlıyayım çocuğun mezarınla uğraşacam, başkasını gömüyorlarmış üstüne biliyo musun? Benim çocuğumun...

5 sene müddeti var... 5 sene içinde yapıcaksın. Söz verdin oğluna çünkü bundan sonra es-

Desen: Elif Nurşad

ki hayatına dönmeyeceksin...

Yok yok. Oğlumun büyük vasiyetidir, yoksa mezarda kemikleri sızlar... Benim aslan gibi oğlum gidiceğine, niye senin gibilerin Allah canını almaz dedim anneme...

Anan kalpsiz kadınmış!

Mikrop karı... Benim çocuğumun ölümüne annem neden oldu..

50 milyon yüzünden mi?

Dışladı Oktay Abi... Beni dışladığı gibi onu da dışladı... Hiç unutmam, intihar etmeden bir hafta önce baktım annemle bağırışıyo... Gittim... Ya ne yapıyorsunuz dedim... Oğlum, ya bişey yok anne dedi... İçine kapanıktı çok...

Pınar, beni asıl ilgilendiren ne biliyor musun? Bu netice oluyo... Beni ilgilendiren ondan evvelki hayatı. Çocuk benim bir evim bir işim olsun istiyo... Olmayınca bunalıma girmiş.. Her gencin annesi var, babası... Onun babası yok. hadi annenin güzel bi işi olsun güzel bi hayat... Çocuğun şiirlerinden belli... Ne demiş şiirlerinde?

Fatma: Ne demiş?

O pis paralarınız, pis hayatınız...

Pınar: Kıza da yazdığı pusulada diyo ki, İşte ben bu yeryüzünde fazlalığım, bu dünyanın... Kalıplaşmış düzeninde kaybolup gittim... İşte acayip acayip şeyler... Hatıra defteri vardı... Çantadaydı... Unuttum..

Hatıra defterine ne yazmış?

Şu anda aklımda kalmadı... Hatıra defterine ne yazılır?... Mektup yazmış, sevdiği kıza şiirler yazmış, kendi kafasına göre güzel güzel şeyler yazmış... Şu anda gerçekten aklımda kalmadı. Zaten çocuğumu da kaybettim, kafamı toparlıyamıyorum...

Kendini topla... Ayakta durmaya çalış, bak gençsin...

Ah ben yavrumu kaybettim, ben artık yaşayamam diyodum...

Yaşıyorsun ama...

Acıyı veren Allah, sabrını da veriyo...

Çocuğunun odasında mı yatıyorsun?

Ne yapayım nerde yatayım, başka yatak mı var abi?...

Başka birisiyle de berabersin şimdi Pınar, yani yaşıyorsun sonuçta...

Yaşıyorsun ama nasıl yaşıyorsun?..

Şimdi intihar etmiş bir çocuğun son yazdıkları çok önemlidir...

(Pusulada yazdığı şeyleri tekrarlar ve merakla sorar) Peki, bu ne anlama geliyor peki: "BEN BU YERYÜZÜNDE FAZLALIĞIM"

İşte bunalım, onun için soruyorum zaten, son dönem yazdıklarını...

Ah Oktay abi ben böyle olacağını bilsen onu doktora götürmez miydim? Bana ilaçlar vermişti.,. Belki o ilaçlardan verirdi doktor... Benim dediğim şu; çocuk olsun, insan olsun bir günde ölmez... Bir öncesini soruyorum sana... Bu çocuk kaç yaşında bunu öğrendi, kaç yaşında nasıl oldu, kaç yaşında üzülmeye başladı diye... Psikolojisini soruyorum... 12 yaşında af edersin, aklı baliğ olduktan sonra herşeyi kavramaya başladı biliyo musun? Küçükken pek böyle yani...

İyi be kızım niye bunları soruyorum... Ölüm bir final... Ondan öncesini soruyorum... Öncesindeki olayları anlattığında ne çıkıyo ortaya biliyor musun Pınar? İnsanlar o zaman kendi hayatlarına bakar...

Evet...

Senin düştüğün anlayamamışlığa düşmemiş olur. Onun için soruyorum ben...

Bak bi kaç defa mesela benim ortanca kardeşimin karısına demiş ki, ben demiş gidiciyim, öbür dünyayı merak ediyorum, evlenmicem... Demek ki ne zaman önceden içine doğmuş...

E anlayamamışsın hasta olduğunu...

Söylemedi Oktay Bey. Çocuk... Rahmetli oldu... Çocuk öldü... İki üç ay sonra haber verdiler bana... Tu Allah belalarını versin... Benim çocuğum ölüyo, kardeşimin karısına gidiciyim, öbür dünyayı merak ediyorum, evlenmicem diyo... Ulan bana ondan önce söylemiyo ağzına sıçtımının karısı...

Fatma: Keşke Oktay Bey'e gelseydin onunla beraber...

Pınar: Çocuğun içine doğmuş, içine, içine...

Bunalımdaymış çocuk, haberlerinde yok...

Dayımın kızının oğlunu görmüş durakta, ben demiş ölücem ama depremden ölmicem demiş...

Peki bu 6 tane şerefsiz seni kaçırdığı zaman oğlunun haberi oldu mu?

Yooo... Askerdi o zaman... Kesinlikle fark etmedi... Öyle şeyden bahsedilir mi?

Yok öyle demedim, birileri söylemiştir, olabilir mi?

Yok canım... Kimseye söylemedim ki ben zaten...

Şunun için soruyorum, çocuklar duygusaldırlar. Annesine laf söylemez, dokuz ay karnında taşımış annesi sonuçta...

Fatma: Şaşırıp da anlalmayasın?

Pınar: Yok yaaa. Kafayı yemiş bu... Ne diyo Allah askına? (Fatmaya)

Neyse çocuk 16-17 yaşına geldiği zaman haberi nerden olabilir? Sen eve geç mi geliyordun?

Ne bileyim unuttum... Geç geliyodum...

Bi şey demez miydi?

Ya biliyodu... Bi aralar anne niye bu işi yapıyosun falan diyodu, ben bi ara pavyonlarda falan çalışıyodum biliyodu. Oğlum diyodum ben tutunacak dalımız yok bak, başımızda erkek yok, kendisi okuyodu o zamanlar, orta okula gidiyodu... Oğlum bak sen çalışmıyorsun, elin ekmek tutmuyo, sen çalışmıyosun, ben çalışıyorum, neyle geçinecez diyodum...

Evlen filan demiyo muydu sana?

Dedi bi kaç defa da, ben kafa dengi birini bulursam evlenmeyi düşünüyorum diyodum, ama hani oğlum için evlenmiyodum. Oğlum sen kocaman oldun, belki üvey baba seni istemez diyodum...

Ama belki şunu istiyodu; annem birisiyle evlendi, kurtuldu falan...

Onu da denedim, olmadı be, cık cık...

Gençliğinde pavyonda mı çalıştın?

Zamanında çalıştım...

Leman Hanım seni ilk pavyona mı düşürmüştü?

Yok, o kadınla alakası yok. ben kendim düştüm pavyona...

Sonra niye bıraktın pavyonu?

Öyle icap etti, boşver...

Bi adam mı çıkardı?

Ben İstanbul dışında çalışıyodum pavyonlarda... Acentalar beni çok borçlandırdı. En son Diyarbakır'da çalışıyodum... Ahlak polisine sığındım. Polis beni İstanbul'a gönderdi. Kaçtım. Çok borçlanmıştım, ödeyecek durumda değildim. O zamanın parası 15-20 milyon,..

Kaç yıllarındaydı ki?

28-29 yaşlarındaydım. Pavyondan geneleve sattılar beni, orospu çocukları.. Acenta... Yapan kişi de tanırsın belki, vardı ya... Ahmet Ünver.. Eşoğlu eşşek...

Haberin olmadı mı?

Nerde... O zamanlar aklım ermiyodu ki... Nerden bilecek-sin pavyonda...

Pavyondan geneleve satıyo seni nasıl haberin yok ya?..

Cahıldım o zamanlar...

Kaç sene kaldın genelevde?

3-4 ay kaldım...

Nasıl borçlandırıyorlar genelevde?

Ya şimdi sen artissin. Artist derler orda çalışan kadınlara... Mesela çok afedersin sen benim menejerimsin... Mesela diyosun ki, Ahmet abi müşteri beni beğenmiyo. İş yapamıyorum burada, içki sattıramıyorum. Beni burda başka pavyona, başka dükkana ver diyorum mesela. Oraya da borçlanıyorum tabi. yani gebe kalıyosun menejerine, kendi kendine iş bulamıyosun, çalışma karnen olduğu halde iş bulamıyosun. Yasal çalışacan iş bulamıyosun mesela... Büyük dükkanlara menejer olmadan gidemiyosun... Konsomasyon olarak, o da senin bir günlük yövmiyeni kesiyo.. O zamanın parası günde 10.000 lira alıyodum. Düşünebiliyor musun?

Geneleve nasıl sattı?

Ya dükkana borçlanıyosun, borcun olmadığı halde borçlu çıkartıyo seni adi şerefsizler.. Öyle öyle borçlandık., ordan da geneleve sattı, ne oldu, ben ordan da sıyrılmasını bildim...

Aferin be, nasıl sıyrıldın?

Ece, ben Diyarbakır gibi yerden genelevden, sıyrıldım... Mesela şimdi ahlak polisi her gece bizi, Sezai Bey vardı mesela, çok dünya iyisi bi insandı, ahlak başkomseri, her akşam gelirdi kızları kontrol ederdi, kızları dinlerdi böyle, orda dayak atıyorlardı kızlara biliyor musun? Gel bakalım derdi, herhangi bi şikayetiniz var mı? Oralarına şişe sokarlarmış yani... Allah korusun yani... Genelevinde Diyarbakır'da, Tabi çok şükür böyle bi olay başıma gelmedi, neyse, her akşam sorardı, biz de patronun yanında söylemeye çekiniyorduk, sorun olmaz olur mu Diyarbakır'da? İzin günlerinde serbesttik biz mesela... İsterse milyonlarca borcun olsun salıyolardı... İtimat sağladıkları sürece... Rahmetlim küçüktü o zaman... Beni oraya satan pezevenk vardı bi tane, orospuçocuğu, menejerin yanında çalışıyodu, beni oraya satan... Meğer benim adıma gizli gizli içerden para çekiyormuş şerefsiz adi... Patron dostuydu zaten... Abla dedim sen benim haberim olmadan nasıl para veriyosun dedim, fıttırdım o zamanın parası içerden 15-20 milyon borç yaptırmış. Altına siyah şahin arabası çekmiş orospu çocuğu. Hatta bi gün yemeğe götürdü beni Diyarbakır'da, Hazar gölünün kıyısında izin gününde yemeğe götürmüştü... Dedim peki, bu araba nerden çıktı dedim. Bugüne kadar yoktu, "ya dedi Esra, dedi bi yere (o zaman adım Esra'ydı) iş bağladık, yani karı sattık dedi, patronla yarı yarıya bölüştük dedi paraları. Onun da çok borcu varmış, borçlanmış pavyona dedi.

Diyarbakırlı mıydı?

Diyarbakırlı'ydı i.ne pezevenk.. Öyle mi, öyle dedim... Benim paralarla almış arabayı. Birgün ben naptım biliyo musun? Dedim ki orospu çocuğu yoktu evde, işi Ankara'daydı. Devamlı oraya gidip geliyodu, bürosu Ankara'daydı... Annesi babası evde. Annesi Türkçe bilmiyodu. 7 kardeşti, 'çok kalabalıktı ailesi... Annesine dedim ki, pazartesi, perşembe günleri izin günlerimizdi, oğlumu alıp şöyle biraz gezdiriyim. Alışverişe çıkarayım dedim. İşi bi gün evvelden planlamıştım, o zaman çocuk 7-8 yaşlarında... Aldım rahmetlimi doğruca Diyarbakır Emniyet Müdürlüğüne... Asansöre bindim, çıktım en üst kata... Sezai beyin yazıhanesi en üst kattaydı... Ben dedim Sezai beyle görüşmek istiyorum, mümkünse özel dedim. Tamam dedi polis buyrun hanımefendi dedi... Çıktım Sezai beyin yanına, durum böyleyken, böyle böyle dedim. Ben bu memleketten kurtulmak istiyorum, bunlar af edersin beni (öksürur) çalıştırıp çalıştırıp sigara parası bile vermiyorlar dedim. Siz oraya geliyordunuz kızlar bi derdiniz, bi sorununuz var mı diyordunuz ama biz patrondan çekindiğimiz için bişey diyemiyoduk... Çünkü öyle bi şeydi ki afedersiniz başımıza tüküriyorlardı... Orada ağzımızdan bi şey çıkmasın diye... Bende derdimi burada anlatmayı istedim, onun için buraya geldim' dedim... Bizi çalıştırıp çalıştırıp akşam hesap görüleceği zaman kazancımız yan yana olduğu halde pezevenkler hesabımızı kesiyolar dedim... Komserim siz iyi, duyarlı bi insansınız, siz bizim babamızsınız dedim adama... Lütfen bana bu iyiliği yapın ben bu memleketten gitmek istiyorum dedim... Bak dedim çocuğun okul zamanı geldi. Rahmetlim o sıra 7-8 yaşında, çocuğumun kimliği yok... Burda kimlik çıkartaramıyorum. Çocuğum İstanbul'a kayıtlı olduğu için ordaki kütükten çıkartıcam, hem kimsenin kimsenin istikbaliyle oynamaya hakkı yok dedim komsere... Bizim borcumuz olmadığı halde bizi borçlu çıkartıyorlar dedim... Tamam dedi kızım sen şimdi git yerine hiç bişey olmamış gibi geneleve git dedi. Taksi parasını o zamanın parasına 100-200 bin lira verdi cebinden... Çocuğu da götür dedi bakıcısına. (öksürüyor)

Bayat ekmek çiğne, ben de oldu mu öyle yaparım...

Gittim neyse, senin dedi beş kuruş borcun yok onlara dedi.. Sezai Bey.. Onların ecdadını s.kerim, senden para almıyacaklar dedi, sonra ertesi gün geldi, bu kadınların yol parasını vericeksiniz dedi... Ben dedim ki komsere ben bu hayattan çekilecem çocuğum da büyümek üzere dedim... Rahmetlim için... Ben evlenecem dedim, İstanbul'a gidince ya evlenicem, ya işe giricem dedim. Tamam dedi, kızım dedi onlar vermezse al paranı ben vericem dedi, sen çok yürekli bir kadınsın dedi...

Seni nasıl gönderdi peki?

Galiba orada söyledi... Bu kadın bana geldi derdini anlattı dedi, hem bu kadının çocuğu okula gidecekmiş dedi, hem çekilmek istiyomuş dedi...

Peki onlar ne dedi?

Komserden korkuyolar... Eli ayağı titriyo hepsinin... Koskoca emniyet amiri... Sonra patron, valizlerini toplamaya başlasın dedi... Biz kendi arabamızla, kendi elimizle terminale götürecez dedi... Komiser bunları yapmazsanız çok kötü olur dedi. Evinizi süresiz kapatırım, ruhsatınızı alırım dedi.

Sana bi şey demediler mi?

Nasıl söylesinler... Bu kadına yarın telefon edicem tek bi şey söylediğiniz takdirde çok kötü olur dedi...

Seni bindirdiler gönderdiler...

He he... Belki bi kaç kişi daha böyle yapsa...

Komiser, iyi adammış, sana sulanmamış.

Yok yok...

Aferin sana...

Oktay Bey Diyarbakır gibi bir yerden kurtulmak, düşünebiliyor musun?

Allah belalarını versin... Pınarcığım teşekkür ederim görüşürüz Fatma abla sana da teşekkür ederim tamaaam...

Rüşdü Paşa rusdupasa01@hotmail.com

BABA KİM, PİÇ KİM?

"Bilmiyorlar ama yapıyorlar" Marx

Ekranda bir kadın var. Kadın, akrep burcu.

Akrep kadınının babasıyla çatışması olur. Bu durum, tarihini belirler. Babasının kim olduğunun ve babasıyla ilişkisindeki dinamiğinin hiçbir anlamı olmaz. Kadın akrep ise babasıyla arasında böyle bir durum vardır ve durum akrebin hayatındaki tek belirleyicidir. Babasında gördüğü iktidar ve tanımlama teknikleriyle savaşır.

Bu kadın acı çekdiğinde doğulu, bilmediğinde batılıdır. Mekandaki yeri değişkendir. Annesi, anne olduğundan zor durumdadır ve böyle olduğundan annesini sever. Babası güçlü olduğundan babasından nefret eder. Ondaki tek gerçeklik, babası ile arasındaki savaştır. Güçlü, doğal olarak da haksız bir baba ile haklı ve merhamet sahibi anne arasındaki savaş, tarihtir.

Kadının yazmak dışında hiçbir programı yok gibi görünür. Birgün evlenir. Kocası onaylamadığı izlenimini verdiği sosyal düzenin lordlarının bir memurudur ve babasının aynıdır. Böyle bir adamı seçer, çünkü babasını yeniden yaratması gerekmektedir. Bu durumda, evlilik, annesi ile babası arasındaki çatışmanın uygulanacağı yeni ilişki alanıdır. Kurumlaştırılmış süreç, aynı zamanda, yeryüzüyle bir iletişim alanıdır. Kendisi o kadar yer altında ve aykırıdır ki, bir memurun korumasına ihtiyacı vardır. Güvenlik ihtiyacının nedeni sekse olan aşırı merakıdır. Korkar ve bağlanmak ister. Cinsel soğukluğu ve yapmacıklığı onu normal olmayan ilişki biçimlerine iter. Her türlü anormalliği yaşama eğilimindedir. Kadına göre, cinsel ilişki imkansızdır, herhangi bir çözümü yoktur ve imkansızı kabul etmek tek doğru seçenektir. Kadın bu seçenek etrafında dolaşır, seçmez ve kabul etmez.

Görüntüdeki kadın, akrep burcudur.

Ya ekrandaki görüntü? O uzun, derin ve davet edici bakışlar? Bıçkın anadolu gençlerinin 'dumanlı gözlüm' imgesi, New York'lu köylü! Üzerinde 'taşıdığı' kıyafet gövdesine kondurulmuş, önde ve dışta. Duştan yeni çıkmış, ıslak dağınık saçlarıyla herşeye yeniden hazır olan hatun karşınızda. Karşısındaki kurt da, Kurt filminin artisti Jack Nicholson taklidi yaşlı kurt. Açıkta ise sergilenen bir söz oyunu. Oyunun gerisinde, yaşlı kurdun, yemeğidir, taze ceylanla oynaşması. Yaşlı kurt, kelimelerle oyundan söz ettikçe taze ceylan gizli günahın ortaya çıkmasından memnun ve 'aslında' kelimesi ile başlayan ezberindeki cümlesiyle bir geçiş yapıyor tasavvuf dünyasına. Geçiş, bu ülkede kendi yarattıkları modern dünyadan kölelerin yaşadığı hakikat dünyasına sürpriz bir geçiştir ve kölelere mesajdır: Beni görün, beni izleyin, ben sizdenim, bana inanın, sizi aydınlatabilirim, Batı'dan size mesaj getirdim, bu işler bildiğiniz gibi değil, ben öğrendim, kendinizi bana bırakın, birlikte oynayalım, yeniden yazalım tarihimizi!

Baba ve Piç'i okumak mümkün değil, 'Kötü çevrilmiş'. Baba ve Piç, hangi kitabın çevirisidir? Kitabın iç kapağında İngilizcesinin adı yok. Amazon.com listesinde ise Baba ve Piç, isimli bir İngilizce kitap yok. Bu, kitabın basılmamış olduğu anlamındadır. Yani, birisi Amerika'ya gidiyor, Amerikanca bir roman yazıyor, roman Amerikanca dilinde basılmamıştır ve Türkçe'ye çevrilmiştir.

İmza gününde bir okur yok mudur, kitabın Amerikancasını sormuş mudur, adı nedir, nerde basılmıştır... Soru işareti.

Kadın ekranda, bir başka kişiliğe dönüşüyor. Kurt, doktor oluyor ve kadın hastadır

May I help you Eli?

Sayı 38 - Temmuz 2006 **Aylık yerel süreli yayındır**

Sahibi
LM Basın Yayın Ltd. Şti. adına
Tuncay Akgün

Yayın Yönetmeni
Tuncay Akgün

Editör
Aslan Özdemir
aslanozdemir@leman.com.tr

Sorumlu Yazışleri Müdürü
Ayhan Erdoğan

Grafik Tasarım
Tanzer Ercanpolat

Fotoğraf Editörü Sinan Göksel

Dizgi Duygu Yavuz

Düzelti Nafer Ermiş

Müessese Müdürü Ali Yavuz

Baskı Sorumlusu Ali Polat

Abone-Reklam Sevinç Selvi
0212 - 292 94 50/119

E-Posta
kacak@leman.com.tr

Telefon 0212 - 292 94 50/51

Fax 0212 - 292 44 91

Adres
Firuzağa Mahallesi Defterdar
Yokuşu No:47 Beyoğlu / İst.

Baskı LeMan Matbaası

Telefon 0212 - 858 00 93 (Pbx)

Dağıtım BBD Merkez

KANAT ALIŞTIRANLAR

ŞİİR ATÖLYESİ

Bedriye Korkankorkmaz

SENİN ŞİİRİN

Seninle yoksulluğun peronunda karşılaşmıştık
Açlığın tamkları gibiydik ellimizdeki ekmekle
Bir anda sözcüklerin tıkanan kanalı açılmış
Anlaşılmıştı yaşamın dokum ustaları
olduğumuz

Yanı başımızda vuruyen dalgınlığımızla
Aynı saatlerde çıkıyoruz vuruyuşe
Cebimizde aynı hayallerin anahtarları
Ayrı masalarda aynı duyguların nevalesi

İçlerinin merdivenlerinden çıkamayan
Merhamet dilencileri gibiyiz seninle
Kul kapılarında nöbet tutayor bezirganlar
Boş bonoları cephaneler gibi taşıyor dostlar

Son yolculuğuna yolculadıklarımızın
Mezarları başında soyluyorum sana
Kitabının yanına koyuyorum kitabını
Ayrılığımızda kitaplığı olalım birbirimizin diye

Soner Abacı

VE PATLAR MAYIN

Ey sevgili
Ellerim sendevkentutunamam
Bu kızılca kıyamet hayata
Ulu bir çınar ağacında
Kuru bir dal olurum
Öyle çırılçıplak ateş ortasında

Vurduğun kelepçe
Paslandıkça vuregünde
Kanatları kırılmış
Tarihsiz mitolojı kahramanı olurum
Kimsenin bilmediği bir etsanede
Umutlarına kıran girer
Ve arbabalar çoteklenir
Çuruyen her köşeme

Yokluğun aklını kemirdikçe
Sensizlik mayın döşer göz bebeklerime...

Melike Talpa

KARIŞMAK VE KURTULMAK

Bütün denizler birbirine karıştı çoktan
Dün gece zor kurtuldum dalgalardan
Karışmak istemek
Kaçmak istemekten farksız biliyorum
Dün gece kaçarken bu şehirden
Karışmak istemezken
Dalgalar davet etmişti
O kıyıdaki kapının üzerine
Rüzgar oturtmuştu beni
Kalabalıktan kaçarken
Karışmak istemezken
Karışan denizleri izledim dün gece...

Ender Temizer

SUSAR GÜLLERİN RENGİ

Akşam vakti çöker
Bulutlar kızıla çalar yavrum
Hüzün alır bu şehri
Ağaçlar saçlar
Salkım salkım
Sarı yapraklar dokulur
Kaldırımda bir rüzgar
Susar güllerin rengi.

Mahmut Celaloğlu

KAHVERENGİ

Geç sayılmam.
Az zamanda çok uslar gömdüm deli
taratlarıma.
Kelimeler beni
Sevmedi hiç; çok acı çektirdim onlara. Garip
bir kış günü, aşıkken hem de,
Kapı kapı dolaşıp, saçma sapan hayaller kur-
duruttum evin en küçük
Çocuklarına. Git-gel bir zavallıktı
benimki,ruhum veremli, ellerim valancı,
Gözlerim yazdığım şiirlere yapışmış, kalbim
sadece dilimin katılı, kollarım
Bacaklarıma düşman, her yanım karamsar...
Ama gene de gel biz gidelim,
Kimsenin gitmek istemediği ucuz filmlere.
İnan orda pahalı acılar var ve
Sadece bizim cebimizdeki deliklerle ödenir
bedeli. İstersen gidelim biraz;
En çok hangi rengi seviyorsan, o renge
boyarız bindiğimiz treni.

Cem Bostancıoğlu

37°

Sevilmekten başkasını sevmezler
yoksunluk müceyhet gibi durur
ak trenlerinde
uzansan
elbiseni sana sarar
aynanın kıpırtısız yüzeyinde
dilinin ardında mayalanan
hastalıklı kelimelerini ver

berrak zarları ardından vaat edildin

gözlerinin doruklarından
kaynayan nehir
kılcal akarsularla beslenen
aktığı toprakta
karanlık otları sertleştiren
lekesiz kurusun yüreklerinde
kan gibi dursun

otuzyedi derecenin altında
ve deniz seviyesinin üstünde

G. Sesil Sar

Sessizlik

Yutuldu şiir.
Iplik attı kelimeler;
Artık ne hüzün,
Ne de aynanın buğusu gider.

Tevellenmiş ruvalarda birleşir mavi ker
Ve şiir dudaklarımızdan düşer;
Ne bana kalır artık bu sevda,
Ne de o adımdan içime anıt diker.

Ürün Gönderenler

Yılmaz Güner/İst.,
Burak Dedehayır,
Koray Sarıdoğan /Ç.kale,
Yücel Özdoğru,
Murat Yolyapan/
Bandırma,
Oğuz Özendeş/İzmir,
Gökçe Uyumaz,
Ahmet Doğru,
Serkan Engin,
İ. Kürşat Çetin/Denizli,
Ender Temizer/Ankara,
Burcu Bakır/Ankara,
Yaşar Keskin/Yozgat,
Mahmut Celaloğlu/Sivas,
Melike Talpa/Tekirdağ,
Serkan Yavay/Antalya,
Beyhan Pektaş,
Ferdi Uçar/İzmir,
Kamil Yeşil,
Yıldız Yılmaz, Seray,
Ekin Maval, Gül Bahçesi,
Alper Büyükçakır/ Muğla,
Cumali Büker,
Samet Sönmez

ÖYKÜ DEĞERLENDİRMELERİ — Hürriyet Yaşar

GENEL DÜZEYİ BİLMEK, NEREDEN YOLA ÇIKTIĞIMIZI BİLMEKTİR

Sanatın bir ustalık, ustalığın da "iş bilgisinin uygulanması" demek olduğunu bir ön koşul olarak kabul edersek, bizden önceki ustalarımızın hangi işleri ürettiklerini bilmek gereği, bir zorunluluk olarak çıkar karşımıza. Yazıya yeni başlamış gencin kaçınılmaz eksiğidir iş bilgisindeki büyük boşluklar. Çünkü, kendi yazmaya başlamadan önce önce yapıtı okumuş olmasının olanaksız olduğu bir yaştadır zaten. Bir yandan üretirken bir yandan okuma açığını kapatma çabası, başka bir kaçınılmazlık olarak yazarlık yaşamında yerini alır ve bu alınmalı verimlemeli yaşam ölene değin sürer. Bu yaşantıda gerekli olan, kuşkusuz ki, yazarın kendi alanındaki tüm yapıtları okumuş olmak gibi bir düşü/olanaksızı gerçekleştirmesi değil, algısının ve sanatsal söylemının, sanatının dilinde gerçekleşmesi; bir başka deyişle, sanatının dilinde anlayıp dinleyip, sanatının dilinde konuştuğu bir yaşamı başarabilmesidir.

Yine de, sanatının bulunduğu genel beceri düzeyinden daha ilkel ürünler vermek ya da teknik bir sorunun üstesinden gelememek (bir şeyi, bir ayrıntıyı, bir özelliği verememek, iletememek) gibi tehlikelere karşı, o sanatın gelmiş geçmiş en büyüklerini bilmek, bizim gibi "yolun başı"ndakilerin sonradan süreklilik kazanıp hiç sona ermeyecek olan en öncelikli ödevlerindendir.

Türkçe yazan bir öykücü için bu, en azından Ömer Seyfettin'den başlayıp, Memduh Şevket Esendal'ı, Refik Halit Karay'ı, Sabahattin Ali'yi, Sait Faik'i, Orhan Kemal'i, Yaşar Kemal'i, Haldun Taner'i, Tarık Dursun'u... -belki bir'den de çok kez— hatmetmesi demektir. Daha başkalarının da eklenebileceği bu liste, Türk öyküculuğunu bugüne getiren, her biri kendi iklimini oluşturmuş adaların adlarını içerir. O adaları, o adaların havasını, suyunu, bitki örtüsünü bilmeden, o iklimlerde bir süre yaşamadan bugünün yazarı olmaya kalkışırsak, kalemimizi nezleden, gripten, soğuk algınlığından ya da allerjiden kurtaramayız. Sağlam bir duruşumuz olamaz. Daha doğrusu, duracağımız bir yer de seçememiş olacağımız için, bir yerde duramaz, rüzgârla ya da başka itkilerle, yüzer gezeriz bilinçli olduğumuzu sanarak. Oktay Akbal, Muzaffer Buyrukçu, Aziz Nesin, Nezihe Meriç, Necati Cumalı, Vüs'at O. Bener, Bekir Yıldız... (yine başka adlar da eklenebilir) bilinmeksizin sürülür: Ilgın, anın Oğuz Atay'la, Seven Burak'la, Tezer Özlü'yle ve belki daha birkaçıyla sınırlı kalacak bir okuma dağarcığı, onların doğru anlaşılmasına da yetmeyecektir kuşkusuz.

Sanat yolculuğuna yapıcı/üretici olmak amacıyla çıkmış olanlar, bir yandan en yeni adların içinden okumaya değer olanlarını seçip seçmeyi öğrenirken, bir yandan da Dede Korkut'a, halk öykülerine, masallara, söylencelere, kutsal kitaplara, hatta mitolojiye değin uzanmak zorundadırlar.

Dar açılı, yani yetersiz okumanın en büyük tehlikesi, yaşadığı günü/dönemi sanatının dilinde algılayamayan, dolayısıyla gününü/dönemini işleyeyi olanaksız gören, ya da böyle bir çabayı göze alamayan sanatçıların sayısının arttıkça artması ve yaşanan dönemin sanatta işlenemeyeceği görüşünün egemen olmasıdır. Sanat konularının yalnızca güncel/toplumsal olanlardan seçilmesi gerekliliği gibi bir tehlike daha var gerçi ama, bu tehlikeden toplum olarak devlet zoruyla kurtarılalı (!) çeyrek yüzyıl aştık. Şimdi sanatçının, dönemini yansıtamayacağı görüşünün egemen olduğu, en azından bu ışığı göze alamadığı günlerden geçiyoruz.

Samet Erinç / Üsküdar

Yazımızı hiç değiştirmeden: "Ama... dedim susuturdu. "gel saclarını kuruluyayım" dedi içimi tanıdık bir sıcaklık kapladı. Hiç dedişmemişti."

Hep böyle tümcelerle giden iki sayfalık yazımızın sonunda -nasıl olmuşsa!— adınızı, soyadınızı doğru yazmışsınız. Kendinize yönelik beğeniniz işinize/yazıya özensizlik sonucunu doğurursa, bunun size yalnızca zararı olur. Adınızı, soyadınızı yazarken olduğu gibi, bir yazıyı oluşturan sözcüklerin de doğru yazılma hakları olduğu gerçeğine gerekli saygıyı gösterdikten sonra, yazmayı sürdürebilirsiniz. Yoksa yazdıklarınızı, en yakınlarınız bile okumak istemeyecektir.

Ali Bozdemir / Antalya

Yazdıklarımızın Kaçak Yayın'da değerlendirmeye girebilmesi için, 'vatan' sözcüğünü 'watan' diye (çifte v ile: 'w') değil, hepimizin yazdığı gibi 'vatan' diye yazmalısınız. Sizin öyle yazdığınızı görünce, öykülerinizdeki başka hiçbir şeye bakmadığını söylememe gerek var mı? Başka bir dönemde olsaydık, bunun dikkatsizlik olduğunu düşünmek daha kolaydı. Öyle bile olsa, kurunun yanındaki yaşlardan olmamak için de dikkatli olmalısınız.

Gülçin Sesil Sar / İstanbul

"Siyah"ta anlatımınız esprili, anlatıcınız huysuz değil, tersine içgülümseyişi olan biri. Bunun öyküye yararı olur mu bilmem ama, yaşamı algılayışta olgunluk düzeyini artıran bir nitelik olduğunu söylemeli. Siyahın en öncelikli sorunu, özsorgulamanızdan kendini kurtaran tümcelerinizin çokluğu:

"Bacaklarıma dolanan Siyah'la buluşmamıza yorgan kapattı." (Siyah, anlatıcının köpeğinin adı.)

"Ali, diş fırçasındaki macuna parmağını sürterek siyahın üzerine püskürtüp 'bak ters dalmaçyalı oldu' deyip dudak kıvrımlarının adiliğinin suyunu yıkayarak kahkaha attı."

"Televizyonu kapatıp kafamı dinleme niyetine girdim."

Bunlara benzer tümcelerimizi düzeltmedikçe, yazdığımız öykünün yapısal sorunlarını, gerçek değerini göremeyiz. Bence, gölgesi bize yürüdü, bedeni terk edilişine." gibi çok riskli süslemelerden de vazgeçin. Nitekim bu örnekte risk gerçekleşmiş, korkulan başa gelmiş. Gölge başka yere, beden başka yere nasıl yürüyor? "Gölge" benzetme olsa bile!..

Ekin Güneş Saygılı / İstanbul

"Kadıncık," kadının "Ben ne yaptığımı bilmiyordum, diye anlatmaya başladığı tümceye değin çok iyi gidiyordu (öykünün ilk yarısı). Elli beş sözcüklük o tırnak içini yeniden okuyun; o kadın o denli uzun konuşabilir mi? Hatta sesli okuyun o konuşmayı, çünkü kadın da öyküde içinden değil, karşısındakiyle (yani sesli) konuşuyor. İlk sözcükten son sözcüğe değin araya hiç kimse ve hiçbir ayrıntı girmeden öylece sürebilir mi o konuşma? Bir başka çelişki daha var: O kadın, o sözleri edebilecek bir kadın mı? Hele hele, "Bağırırken ne diyordun?" diye soran polise, " 'Ben de insanım. Ben de varım' mı, öyle bir şey işte," diye kendini, bunalımını anlatabilecek, dile getirebilecek biri mi? Kısacası, öykü kişiniz çıldırmıyor; onu siz, çıldırmasını istediğiniz için çıldırtıyorsunuz. Orada öykü düşüyor, bir daha da toparlanamıyor.

"Bir Ben İnanmam"ın konusu, sizin sandığınız gibi zayıf filan değil. "Kadıncık"la karşılaştırınca, iyi de bir kurmaca; "Kanat Alıştıranlar"ın engel çıtasını kolayca aşıverdi. Bir de Kaçak Yayın sayfalarında kendi iktidarını ilan etmişken okuyun bakalım.

Sanatı yaşamdan beslenen öykücülere (Bunu "özyaşam" olarak en dar anlamıyla söylemediğimi ayrıca belirtmeli mi?) gereksinmemiz öyle çok ki!..

Burak Dedehayır'ın elimize yeni ulaşan öyküsünün değerlendirmesi gelecek sayıya...

BİR BEN İNANMAM

Ekin Güneş Saygılı

Oğlum Hasan,

Öncelikle selam eder, gözlerinden öperim. Beni soracak olursan, hamd olsun iyiyim. Gözüm yollarda, seni bekliyorum. Ana yüreğinin sızısı da büyük oluyor. Sen nasılsın? Ne mektubun geliyor ne de haberin ... Beni merakta bırakma evladım.

Bu sene hasat iyiydi. Ama muhtarın dediğine göre Ofis parayı az verecekmiş yine. Bilirsin benim aklım bu işlere ermez. Güz de geldi. Ahırı onarmak gerek. Eğer sen yetişmezsen, rica edip, imece ile yaptırtacağım.

Ağabeyin de iyidir. Fabrikada ustabaşı olacakmış. Gelin, gebe yine. Bu yaz gelemediler. İzine çıkamamış. "Bari torunları gönderin," dedim. "Yük olurlar," deyip göndermediler. Ama ben biliyorum, gelin bırakmamıştır.

Ablan da iyi. Gerçi, damat arada bir içip dövüyor ama olsun, o kadar da olacak. Gariplerin Hüseyin, Çolak Apo ve ablanın görümceleri İstanbul'a göçtüler. Bilmem ki ne olacak böyle! Yakında kimseler kalmayacak buralarda. Telefonda konuştuğumuzda, ağabeyin yanına çağırdı ama söylerken pek isteksizdi. Gerçi benim de niyetim yok ama asıl gelin rızasız bu işe. Demincek muhtar hal hatır sormaya geldi. "İyiyiz hamd olsun, sen nasılsın?" dedim. Dert yandıkça yandı. Yeni kaymakam, bütün köy muhtarlarını toplantı için hükümete çağırmış. Gel gör ki, ne olmuşsa, bizimkinin okuma yazma bilmediğini anlamış, diğerlerinin yanında demediğini bırakmamış. "Ben bu köyün yirmi yıldır muhtarıyım. Daha bir yanlışım olmadı. Hem ne olacak bilmiyorsam Zarif Ana?" dedi muhtar. Ben de hak verdim. Nisan ayında şehre heyet gönderip, imam efendinin tayinini başka bir yere çıkarttırdılar. "Üç senedir doğru düzgün yağmur yağmıyor. Bu imam adam gibi yağmur duası edemiyor. Aç kalacağız," diye. Hemen başkası geldi. Haftasında da yağmur yağdı. Ancak yenisi de uykuda kalıp, sabah namazlarını kaçırınca, "ezan okunmuyor" diye buna da kin tuttular. Sonrası, birkaç kendini bilmez içki içip, dövdüler imam efendiyi. O da kaçıp gitti. Şimdi yenisini istemeye yüzleri kalmadı. Seçimlerde belediye reisi değişmedi. Kasabadan Mustafa Bey tekrar aday oldu. Ona oy verelim diye yine tek ayakkabı dağıttı. "Kazanırsam eşlerini de vereceğim," dedi. Geçen defa tekleri sağlı sollu dağıtmıştı. Herkes de birbirinden kendi ayağına göre eşini bulmuş, birkaç yumurtayla değiş tokuş edip, çiftleri tamamlamıştı da, kimse Mustafa Bey'e rey vermemişti. Akıllanmış olacak ki, bu sefer sadece sol teklerini verdi. Köylü de 'Bu bizi sahtekâr mı zannediyor diye kızıp, eski reise verdi reyini.

Rahmetli amcanın oğlu Ramazan'ı başgöz ettik. Sen giderken gözleri hiç değilse biraz görüyordu. Şimdi o da kalmayıp iyice kör olunca, Alaköy' den bir kız getirttik buna baksın diye. Bir de uyduruktan düğün yaptık. Kız dediysem yaşı geçkin, biraz da aksak yürüyor. Tabi Ramazan'a söylemedik böyle olduğunu. Düğünden iki ay geçip de küçük çocuklar "Kör Ramazan'a yedirdiler koca karıyı," diye tenekelere vurup, dalga geçmeye başlayınca, bizimki anladı olanı biteni. "Bu karı 20 yaşında değil, üstelik aksakmış, ben bunu geri göndereceğim," diye köyü ayağa kaldırdı. Yapma, etme dediyseler de dinletemediler. En son, benim yanıma getirdiler. Ben de "Oğlum Ramazan," dedim. "Sen ne bakıyorsun küçük çocuklara? Hem ne olmuş yaşı geçkin olup, biraz da aksaksa? Üstelik senin karın köyün en güzel karısı," dedim. "Yemin içer misin Zarif Ana?" dedi. "He vallah," dedim. Vazgeçti göndermekten. Şimdi çok mutlu, sanki ağaymış gibi dolanıyor köyde. Ben de yemin ettim ama Rabbim böyle şeye günah yazmaz inşallah. Kadını görsen, bizim sarı öküz dünya güzeli kalır yanında.

İşte böyle yaşayıp gidiyoruz. Sensizlik artık kor ateş gibi yakıyor yüreğimi. Bir haber gönder, "iyiyim" de, başka da bir şey istemem. Bu mektubu kime yazdırıyorum biliyor musun? Fatma'ya... Bildin değil mi? Gülbahar'ın bir küçüğü. Hani, "Ana, bana Gülbahar'ı al, onun da gönlü bende," derdin... Gizli gizli buluşurdun da, elini tutunca sanki "bulutlara dokunmuşum da, kalbim yerinden fırlayacak," derdin. Sen gittikten iki sene sonra onu da verdiler başkasına. Şimdi beni gördüğünde ağzını yüzünü kapatıp kaçar ağlar hep. Ama dedim onlara. "O ölmedi. Ben anasıyım. Dokuz ay karnımda, şuracığımda taşıdım. Hissetmem mi Hasan'ımın öldüğünü? Yalandır. Başkasıdır. O yaşıyor," dedim de dinletemedim. Hasan'ım... Ben seni askere gidip, dönmeyesin diye mi büyüttüm? Hele ki yalan yanlış ölüm haberlerin gelsin diye mi? Ama biliyorum, yaşıyorsun. Vallahi billahi yaşıyorsun. Hadi dön geri. Bak Fatma kız da başladı ağlamaya. Hem yazar dediklerimi, hem ağlar. O da anlayacak ana olunca benim halimi. Ölünü görmeden inanmam. Anayım ben ana! "Cesedini bulamadık," dediler. "Benim Hasan'ım yağızdır. Ölmemiştir o?" dedim. "Zelzelede binanın altında kalmış," dediler. "Benim Hasan'ım iricedir, uzun boyludur. Ben sütümle besledim onu. Bulsaydınız da, ona göre tabut yoktur. O yaşıyor," dedim. Bak, bu kaçıncı mektubum sana? Herkes öldü bilir de, bir ben inanmam. Ne de olsa dokuz ay karnımda taşıdım seni. Hadi dön geri!

Annen Zarife

BİZE GELEN KİTAPLAR

SAİT FAİK ABASIYANIK **Öyle Bir Hikâye** YKY

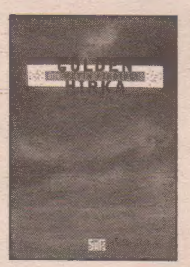
METİN FINDIKÇI **Gölden Hırka** ŞİİRDEN

ENGİN TURGUT **Mahçup** HAYAL YAYINLARI

HÜSEYİN KIRAN **Resul** METİS YAYINLARI

CEMAL DİNDAR **Yuvasız Kuşlar Gibi** OTOPSİ

TOMRİS UYAR **Aramızdaki Şey** YKY

OSMAN CAVCI **Yanlış Anlaşılmış Filmler** PARANTEZ

VECDİ ERBAY **Masalın Ölümü** AGORA KİTAPLIĞI

YAHYA KEMAL **SİYASİ ve EDEBİ PORTRELER** YKY

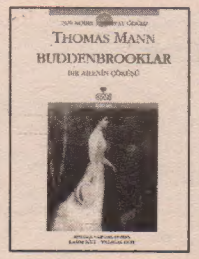
THOMAS MANN **BUDDENBROOKLAR** CAN

Akşamsefası

barisunal@leman.com.tr **Barış Ünal**

b16 family

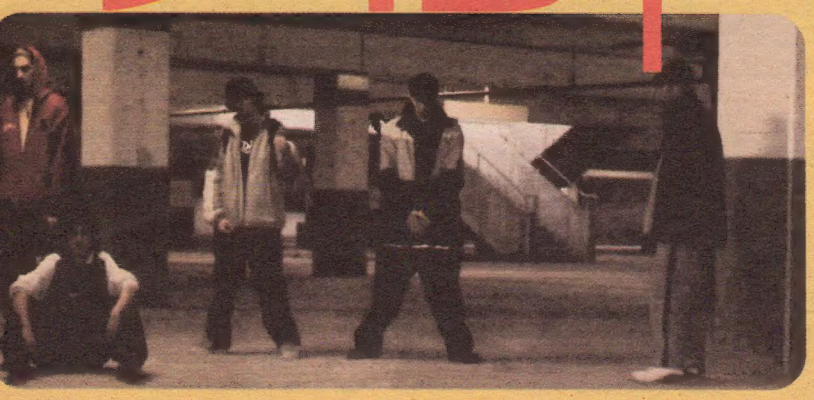

BİZLER İŞİMİZİ YAPARIZ VE YOLA DEVAM EDERİZ

■ **B16 Family nedir? Fademir kimdir?**

Ben namı diğer Fademir B16 family mc e_life ile yaklaşık 2 sene önce kurduk. Toplam family'de 5 üyemiz var (Fademir-elife mc-tantrum family-sayha) olmak üzere.

■ **Bursa'da artık bir haraketlenme oluyor galiba rap adına? Nedir bu hareketlenmeler?**

Aslında heryerde böyle ama Bursa birçok zamandan beri rap'le içiçeydi fakat piyasa olarak fazla hareketli değildi. Şimdi ise biz B16 family olarak bu hareketin öncülüğünü sağladık. İleride ise daha da hareketli olacaktır.

■ **Bursa'da bir tek sizler mi varsınız Jöntürk ne yaptı peki Bursa'da?**

Jöntürk rap adına birçok şey yaptı aslında ama Bursa onun bazı kişilik yorumundan dolayı olsa gerek kabul görmedi. Ama bizler işimizi yaparız ve yola devam ederiz.

■ **Profesyonel olarak ne zaman başladın bu işle ilgilenmeye? Stüdyoya girmek gibi söz yazmak gibi nasıl başladı bu evre?**

Benim bu rap'teki backroundum 9 senelik bir mazi ama hep undergraund'la uğraştığımdan, 2 senedir piyasada varım.

■ **Neden underground'da kalmadınız?**

Demek ki insan büyüdükçe ihtiyaçları da artıyormuş. Hep underground olursa rap nasıl yayılabilir ki?

■ **Şunu öğrenmek için sordum aslında... Bir mc nasıl profesyonel oluyor ve artık piyasaya çalışıyor, bunun kıstası var mı? Artık ben bu işle profesyonelce ilgileniyorum.. Undergroundla uğraşmıyorum ne zaman deniyor kısaca?**

Aslında rap'in jürisi olmaz. Ama eğer bir mc bütün insanların acısını kalbinde yaşayıp haykırabiliyorsa o işte o zaman proff olma yolunda adım atmıştır.

■ **Güzeeel ceevaaap!**

Saol.

■ **Rapin en önemli kısmı lyrics'lerin sağlam mı? Neler söylüyorsun mesela?**

Aslında albüm İngilizce ağırlıklı oldu. Ama aksanım Amerikan aksanı (her ne kadar devletine saygım olmasa da). Rapimde hep Protest parçalar oldu. Mesela savaş, fakirlik, kin, v.b gibi parçalar. Bir gün beni de anlıyacaklar. Anlamazlarsa da ne yapayım ben vatandaşlık görevimi yerine getirdim.

■ **Bu söylediklerin dünyasını düzeltmeye yarıyacak mı? İyimser misin kötümser misin şarkı sözlerinde?**

Herkes layığını bulmalı belki ama ben karınca gibi de yürüsem adımlarım ağır olur.

■ **Şunun için sordum, dinleyiciler şarkı sözlerini önemsiyorlar mı? Yoksa sadece işin müzikal yapısıyla mı ilgileniyorlar?**

Dinleyiciye göre değişir bu kimisi ben müziği sevdim der, kimi de vokali. B16'yı sevenler sadece azmin ne kadar kuvvetli bir silah olduğunu görenlerdir. Yani haksızlıklara karşı asla boyun eğmezler.

■ **Neden Pop, Rock, veya başka bir tarz müzik yapmadınız da rap?**

Bugün gazetede bir haber çıktı. Haberde "Sevdiğiniz işi yapmak insan ömrünü uzatır." diyordu . Ayrıca biz kendimizi ve bizim gibilerini böyle daha iyi anlatabiliyoruz.

■ **Rap nelerden besleniyor sana göre?**

Sadece umuttan. Çünkü, birşekilde haykırmak istersiniz düzensizliğe ve bunu da rap gibi oluşumlarla daha rahat yapabilirsiniz.

■ **Hangi düzensizlikler mesela?**

Etraf malzeme dolu. Şu anda herkesin içine attığı bir sürü derdi var. Bunların hepsi düzensizliklerden meydana geliyor. Mesela fark ederseniz her gün ana haber bültenlerinde hiç bir tatlı olay yansıtılmıyor. Paso dert anasını satayım! Bir gün problem olmayınca insan kendini garip hissediyor. Aynı fırtına öncesi sessizlik gibi.

■ **O fırtına ne olablir?**

Tekerrür eden tarih. (Farkedene)

■ **Darbe gibi mi?**

Aynı yolun yolcusuyuz galiba. Sen düşünerek varsındır, ben de bağırarak. Ama ikimizi de bazen duyan olmasa da hisseden birileri vardır. Bu da bizlere yeter.

■ **Rap yaparken kendini tamamen özgür hissedebiliyor musunuz?**

Evet rahat bi şekilde. Ben korku nedir bilmem. Çünkü, eğer hayatta herşeyi yaşadıysanız hayatın devamını rahatça sürdürebilirsiniz.

■ **Albümün diğer albümlere göre nereye koyuyorsun. Eksiklerin veya iyi gördüğün yanlar var mı albümde?**

Biz alternatif rap yapıyoruz. Tabi ki eksiklerimiz var. Ama Türkiye'deki yerine göre değil. Çünkü, bu çalışmamızda gayet profesyonel oldu. Her ne kadar eleştirilsek de... Fakat meyva veren ağaç olduğumuz için taşlanmamız normal. Eğer bu ülkede bir halta yaramayan şarkıcılar top'da gözüküyorsa elbette bir gün bizi de tutacaklardır.

■ **Sokaklardan bahset biraz, sokaklardayken neler görüp hissediyorsun ve bunlar müziğine yansıyor mu?**

Tam sorusunu sordun. İşin aslı ben zaten sokak kökenliyim. Gecelerde ve gündüzlerde sokaklarda neler döndüğünü çok iyi bilirim. Sokak bir kitap, bense bir yazar oldum. Yazılarımı rap'e döktüm. Bunu

herkes anlamaz. Eğer gecelerce tinerci, balici, pıtcı, hırsız ve katillerle beraber sabahlarsa bir insan ne dediğimi çok iyi anlar. Aslında gördüğüm kadarıyla hiç kimse suçlu değil. Suçlu olan sadece sebeb olanlar.

■ **Tv bu görüşteki insanlar için tehlike mi?**

Tv bir araçtır, bu araçla ister porno izlersin, istersen ilahi dinlersin. Yani bu görüş açısına göre değişir. Dünya reklam olmuş be Barış'cım, gelmişiz burda rap yapmaya çalışıyoruz.

■ **Başka aklına takılan neler var? Kafanı kurcalayan rap'te?**

Bizim için Bursa'da yaşamak dejavantaj. Eğer party ve konserlerimiz (şehir dışında) olursa bizi herkesin daha iyi anlayacağından eminim. Bunun dışında pek bi sıkıntımız yok. Yakında umarım yeni bi soloyla Fademir seven ve nefret edenleriyle tekrar buluşacak. Ve nap forever ayrıca bize bu röportajı sağladığınız için çok teşekürler. Bizde yalakalık yok ama sevdik sizi.

■ **Eyvallah... Umarım görüşürüz İstanbul'da... Güzel bir sohbet oldu. Her zaman böyle cevaplarla karşılaşamıyorum!**

Ben teşşekkür ederim. Sağlam sorulara sağlam cevaplar. Kaçak Yayın ailesine saygılarımızla.. Kolay gelsin.

Sokak bir kitap, bense bir yazar oldum

Desen: Elif Nurşad

Akşamsefası

Boşuna mı Çiğnedik?

Anılar Sevim Belli

Defterdar Yokuşu No: 47 Cihangir-İstanbul
Tel: 0.212.292 95 65 • cadde@leman.com.tr
(Toplu sipariş alınır)

CADDE

Aksamsefası

Şimdi, su akışının sesi,
toprak kabuğu üzerine yıldız ışığının düşüş sesi,
ve sevginin yayılma sesi olan kardeşim...

Nilgün Üstün
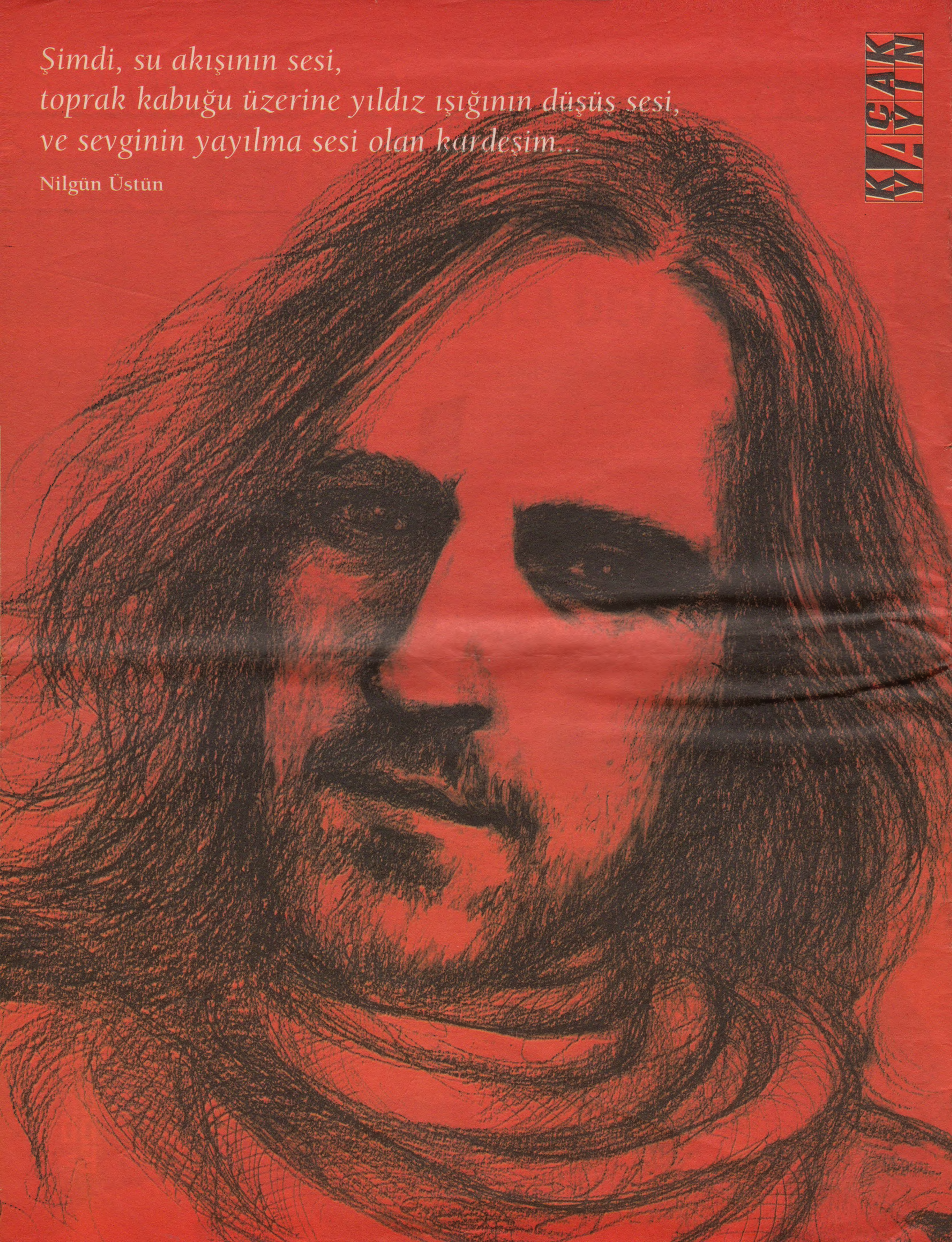
KAÇAK YAYIN